

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH

STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PRAVICOVÝ EXTREMISMUS A RADIKALISMUS V ÚSTECKÉM
KRAJI**

Autor práce: Zdeněk Šik

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: doc. Dr. Mgr. Lubomír Pána, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Dr. Mgr. Lubomíru Pánovi, Ph.D., a rovněž PhDr. Lence Havelkové, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ŠIK, Z. *Pravicový extremismus a radikalismus v Ústeckém kraji: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s. 2014. 112 s. Vedoucí bakalářské práce: doc. Dr. Mgr. Lubomír Pána, Ph.D.

Klíčová slova: Dělnická strana, Dělnická strana sociální spravedlnosti, Národní odpor, pravicový extremismus, protesty, radikalismus.

Práce pojednává o projevech radikalismu a pravicového extremismu v Ústeckém kraji. Přehledným způsobem vymezuje základní pojmy používané v problematice radikalismu a pravicového extremismu. Mapuje obecný historický vývoj této problematiky na území dnešní České republiky, a to od doby před vznikem samostatné republiky Československé za Rakousko-uherské monarchie, přes období První republiky, období během II. světové války a po jejím skončení až do současnosti. Podrobněji je v práci popsána současná situace v Ústeckém kraji, kdy je zde představena nejvýznamnější registrovaná organizace působící v této oblasti, jedná se o Dělnickou stranu a její přímou nástupkyni Dělnickou stranu sociální spravedlnosti. Dále jsou zde rovněž představena nejvýznamnější neregistrovaná hnutí v čele s Národním odporem a popsány proti-romské pochody na území České republiky. Závěr práce je zaměřen na vzájemné porovnání názorů dotazovaných osob na danou problematiku; a možné řešení tohoto problému v rámci represe, ale především, navržení řešení nejrůznějších preventivních opatření, vedoucí alespoň k částečné eliminaci negativních jevů.

ABSTRACT

ŠIK, Z. *Right-wing Extremism and Radicalism in the Usti Region: Bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies. 2014. 112 p. Supervisor: doc. Dr. Mgr. Lubomír Pána, Ph.D.

Key words: Worker's Party, Worker's Party of the Social Justice, the National Resistance, Right-wing Extremism, protests, radicalism.

This bachelor thesis deals with the manifestations of radicalism and right-wing extremism in the Usti Region. In a clear manner it defines the basic concepts used in problems of radicalism and right-wing extremism. It describes the general historical development of this issue in the territory of today's Czech Republic from the time before establishment of the independent Czechoslovak Republic in the Austro-Hungarian Monarchy, through the period of the First Republic, during the period of the Second World War and its aftermath to the present. In the work there is described in detail the current situation in the Usti Region, where is presented the most prominent registered organization active in this region, it is Worker's Party and its direct successor The Worker's Party of Social Justice. Then there are also presented major unregistered movements led by the National Resistance and there are described anti-Roma marches on this territory of the Czech Republic. The Conclusion is focused on the mutual comparison of opinions of people questioned on the issue and possible solutions to this problem in the context of repression, but also, proposal of solutions to a variety of preventive measures, leading to at least partial elimination of negative phenomena.

OBSAH

Úvod.....	7
1 Cíle a metodika bakalářské práce	9
2 Vývoj pravicového extremismu a radikalismu v České republice	11
2.1 Základní pojmy užívané v problematice extremismu	11
2.2 Pravicový extremismus a radikalismus na území Rakousko-uherské monarchie (do roku 1918)	19
2.3 Pravicový extremismus a radikalismus v období <i>První republiky</i> (1918-1939).....	21
2.4 Pravicový extremismus a radikalismus během II. světové války (1939-1945).....	24
2.5 Pravicový extremismus a radikalismus v období let 1945-1989 ...	26
2.6 Pravicový extremismus a radikalismus po roce 1989	28
3. Současná situace a vývoj pravicového extremismu a radikalismu v Ústeckém kraji.....	38
3.1 Dělnická strana	39
3.2 Dělnická strana sociální spravedlnosti	43
3.3 Dělnická mládež.....	47
3.4 Národní odpor	49
3.5 Autonomní nacionalisté.....	51
3.6 Čeští lvi.....	53
3.7 Sociální nepokoje v Ústeckém kraji.....	54
4 Řízené rozhovory s účastníky demonstrací v Duchcově.....	60
4.1 Výzkumný problém, cíl výzkumu	60
4.2 Výzkumný soubor, metoda a sběr dat	61
4.3 Zpracování dat	62
4.4 Analýza situace majority ve městě.....	63
4.5 Analýza situace nových Romů ve městě	69
4.6 Analýza názoru nezúčastněných lidí	75
4.7 Vyhodnocení rozhovorů	86
Závěr	88
Seznam použitých zdrojů.....	93
Seznam příloh.....	100

ÚVOD

V roce 1989 došlo v Československu k velké společenské změně. Socialistický systém se zhroutil a naše republika se postupně začala proměňovat v demokratickou společnost. Je pochopitelné, že tato přeměna celé společnosti byla doprovázena nejistotou, chybnými kroky v ekonomické oblasti a masivními proměnami sociální reality. Obyvatelé si museli nově zvykat na nejistotu na pracovním trhu, nezaměstnanost, postupný příchod imigrantů z jiných zemí a mnoho dalších negativních jevů. Ruku v ruce s těmito jevy začalo docházet k nárůstu různých protestních hnutí a s tím souvisejícímu vzestupu extremismu a radikalismu u části společnosti.

Extremismus (levicový i pravicový) a radikalismus, problematika, která je často prezentována médií, analyzována odborníky hledajícími její řešení, ukazuje na složitost, která ji charakterizuje. Lze konstatovat, že není jednoznačně definovatelné, jak se vyrovnávat s jevy, které ji provázejí. Je nutno hledat prostředky, které nedovolí rozrůstání extremistických hnutí ve společnosti. Je třeba snížit atraktivitu extremismu a radikalismu pro jejich stoupence, ale především je zapotřebí ve společnosti vytvořit pro občany takové podmínky pro běžný život, aby neměli potřebu podporovat různá extremistická hnutí. Extremismus je totiž odrazem problémů ve společnosti a projevuje se v mnoha podobách a formách.

V současnosti již minula doba, kdy zvyšující se nárůst stoupců extremistických hnutí a s ním spojený výskyt negativních sociálně patologických jevů byl přisuzován přechodu od jednoho společenského systému ke druhému. Postupně sílí názor odborníků zabývajících se touto problematikou, že tyto jevy neodmyslitelně patří k demokratické společnosti. Svá tvrzení opírají o názor, že demokracie zřejmě nemá dostatek mechanismů, aby se ubránila všemu, co jí škodí. Tedy, že základní principy, na kterých je demokracie založena, se mohou stát významnými činiteli zvyšujícími její zranitelnost. Své názory dokládají na principu politické svobody, kdy jeho uplatňování může vést až k projevům, které programově útočí přímo na jeho samotný princip. Tento mechanismus bývá často uplatňován v případech politického extremismu.

Každá demokracie se tedy do jisté míry potýká a zřejmě bude potýkat s nějakým druhem extremismu. Každý občan tedy může být, za určitých podmínek, potencionálně v nebezpečí, že podlehne nějaké extremistické ideologii. Existují ovšem skupiny

občanů, u nichž je riziko větší. Často se jedná o občany s vysokou intelektuální úrovní se sklony k mesiášství a megalomanií. Dále jsou to občané s nižšími rozlišovacími a hodnotícími schopnostmi, které jsou dány buď nedostatečným vzděláním, vlivem prostředí, ve kterém žijí, nebo celkově nižší inteligencí. Poslední a zároveň nejohroženější skupinou je mládež. Mladý člověk totiž v dospívání přirozeně směřuje k radikálnímu způsobu řešení chyb a nedostatků společnosti, které navíc vnímá velmi citlivě. Je tak ideálním objektem působení některé z extremistických ideologií. Mládež má také přirozenou tendenci být součástí většího stejně smýšlejícího celku a vyčlenit se tak ze zbytku většinové společnosti. Navíc mládež v období dospívání není vázána obavami o majetek a prosperitu rodiny, a nemá dostatek životních zkušeností.

Téma a zaměření bakalářské práce bylo vybráno zejména kvůli jeho aktuálnosti a snaze o přínos analýzy řešení problému pravicového extremismu a radikalismu ve městě Duchcov, kterého může být touto prací dosaženo. Další motivací k volbě tohoto tématu pak byla ta skutečnost, že autor je zaměstnán u Policie České republiky, která přichází do styku s problematikou extremismu a radikalismu velice často, proto si je autor vědom důležitosti tohoto tématu a nezbytnosti navržení řešení problémů, které s tímto tématem souvisejí.

1 CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem bakalářské práce je vzájemné porovnání názorů dotazovaných osob na problematiku soužití minority s majoritou ve městě Duchcov. Analýza řešení tohoto problému v rámci represe, ale především, navržení řešení nejrůznějších preventivních opatření, vedoucí alespoň k částečné eliminaci negativních jevů.

První kapitola se zabývá vývojem pravicového extremismu a radikalismu v České republice. Tato kapitola je rozčleněna na historický vývoj této problematiky od konce 19. století do roku 1989, dále „polistopadovou“ dobu roku 1989 až do současnosti. Nedílnou součástí této kapitoly je vysvětlení a definování nejdůležitějších a nejčastěji použitých pojmů.

Druhá kapitola je zaměřena na současnou situaci pravicového extremismu a radikalismu v Ústeckém kraji. Jsou zde představeny současné nejvýraznější extremistické skupiny působící na území Ústeckého kraje a je zde provedeno bližší seznámení s každou z nich. Tato kapitola je nejvíce zaměřena na Dělnickou stranu, je popsán její vývoj od počátku jejího založení až po současnost, včetně změny jejího názvu a odchodu čelních představitelů. Jsou zde samozřejmě uvedena i další extremistická uskupení.

Třetí kapitola, která je zároveň praktickou částí bakalářské práce, se zabývá analýzou řešení problému pravicového extremismu a radikalismu ve městě Duchcov. Jsou zde navržena řešení nejrůznějších preventivních opatření, jak extremistickému jednání ze strany státu předcházet a jak s ním bojovat v rámci represe. Tato řešení by měla vést alespoň k částečné eliminaci těchto negativních jevů.

Při zpracování bakalářské práce je vycházeno z odborné literatury, z materiálů dostupných z veřejné počítačové sítě Internet a z materiálů dostupných z vnitroresortní počítačové sítě Intranet. Jedná se o aktuální problematiku, o které existuje spousta materiálů a zdrojů. V bakalářské práci je rovněž vycházeno z řízených rozhovorů s několika lidmi, kteří se aktivně účastnili demonstrace v ústeckém městě Duchcov. Z důvodu větší objektivnosti je zde také vycházeno z řízených rozhovorů s několika nezúčastněnými lidmi.

K vyhodnocení takto získaných dat je využita metoda syntézy, ve které je spojováno více částí informací v jeden celek. Dále je využita metoda analýzy, ve které jsou složitější skutečnosti rozloženy v jednodušší, lépe pochopitelné tak, aby z nich vyplynuly možné příčiny vzniku negativních jevů. To vše je provedeno za účelem naplnění cílů bakalářské práce, tedy vzájemného porovnání názorů dotazovaných osob na problematiku soužití minority s majoritou ve městě Duchcov. A za účelem navržení řešení nejruznějších preventivních opatření, vedoucí alespoň k částečné eliminaci negativních jevů ve městě Duchcov.

2 VÝVOJ PRAVICOVÉHO EXTREMISMU A RADIKALISMU V ČESKÉ REPUBLICĚ

2.1 Základní pojmy užívané v problematice extremismu

Extremismus

„Slovo extrém pochází z latiny a jeho význam je „nejvzdálenější“ nebo „nejkrajnější“. Lze předpokládat, že v politické teorii označuje tento pojem takovou pozici na pomyslné politické škále, která je nejvíce vzdálená od politického středu. Obvykle se však extremismus chápe jako jakákoli ideologie nebo aktivita, která směřuje proti stávajícímu politickému systému jako takovému a klade si za cíl jeho likvidaci a následné nahrazení vlastní alternativou. O této alternativě se většinou předpokládá, že bude nedemokratická, diktátorská a bude porušovat lidská práva.“¹

„Za extremismus jsou považovány vyhraněné, nekompromisní politické postoje směřující jednoznačně k modifikaci či přímo k odstranění demokratického zřízení a za tímto účelem jsou využívány všechny dostupné prostředky, včetně těch, které jdou za rámec právního státu.“²

Bezpečnostní informační služba České republiky definuje pojem extremismus takto:

V obecném pohledu je extremismus spíše politologický pojem, který se vztahuje na hraniční, zcela nestandardní společenské jevy a jejich nositele. Bezpečnostním rizikem se stává v okamžiku, kdy jsou jeho motorem ostře antagonistické postoje vůči stávajícímu společenskému řádu a nesmiřitelnost vyúsťuje v konkrétní záměry a aktivity, směřující k destabilizaci a odstranění daného politického a sociálního systému. Ve svobodné společnosti by vítězství krajně vyhraněných, demokracii nepřátelských postojů, názorů a ideologií, znamenalo ústup od lidských práv a nastolení autoritářství, totality nebo anarchie.³

Ministerstvo vnitra České republiky je toho názoru, že: „Extremistické postoje jsou způsobilé přejít v aktivity, které působí, ať již přímo nebo v dlouhodobém

¹ CHARVÁT, J. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007, s. 9-10.

² DANICS, Š. *Extremismus - hrozba demokracie*. Praha: Police History, 2002, s. 10.

³ BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA ČR. *Extremismus*. [online]. 2005. [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/extremismus.html>>.

důsledku, destruktivně na stávající demokratický politicko-ekonomický systém, tedy snaží se nahradit demokratický systém systémem nedemokratickým (totalitním nebo autoritářským režimem, diktaturou, anarchií).“⁴

Z těchto definic lze vyvodit, že za extremismus lze v demokratických zemích považovat takové ideologické postoje, které ohrožují samotné základy právního (demokratického) státu. Takové ohrožení základních demokratických ústavních principů může v krajním případě vést k nastolení totalitního nebo autoritářského režimu.

Radikalismus

„Slovo radikální má svůj původ v latinském slově radix, které označuje „kořen“. Radikalismus je tedy takové jednání či řešení, které „jde ke kořenu“. Jazykově se rozhodně nejedná o ekvivalent slova extrémní a nemělo by tak být ani v politické teorii.“⁵

„Za radikalismus jsou považovány kritické postoje, které hodlají měnit či zlepšit dané politické poměry, ale nevedou k odstranění demokratického politického systému a pohybují se v jeho ústavním rámci, byť na jeho okraji.“⁶

Radikalismem je tedy označován způsob politického myšlení či jednání, které požaduje změnu stávajících politických poměrů. Nevede k ohrožení samotných základů demokratického státu, jelikož se pohybuje v ústavním rámci demokratického politického systému, byť na samém okraji.

Z vysvětlení pojmů extremismus a radikalismus vyplývá, že každé z nich má jiný význam. Přesto v současné době význam těchto dvou termínů vzájemně splývá, a to především díky médiím. Novináři totiž často termín „extremista“ či „radikál“ používají vzájemně jako synonyma pro označení agresivní osoby, která páchá nejrůznější násilnosti na veřejnosti, útočí na policii, ničí majetek či se účastní různých neonacistických koncertů *White power music*, proti-romských demonstrací apod. Většinou společností je, z těchto důvodů, používání slov „extremista“ nebo „radikál“ vnímáno značně negativně.

⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČR. Odbor bezpečnostní politiky. *Co je extremismus*. [online]. 2010. [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/co-je-extremismus.aspx>>.

⁵ CHARVÁT, J. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007, s. 10.

⁶ DANICS, Š. *Extremismus - hrozba demokracie*. Praha: Police History, 2002, s. 10.

Teoretickou diskusi i používání obou těchto pojmů (extremismus a radikalismus) v současné politické literatuře lze shrnout asi tak, že vývoj zde směřuje k respektování významu, s jakým jsou tato slova používána veřejností a médii. Z tohoto pohledu je radikalismus označení pro takové politické postoje, které sice mohou hlásat dalekosáhlé změny společnosti, ovšem v důsledku neohrožují demokratický systém, respektive nemají za cíl jeho odstranění. Oproti tomu většina definic politického extremismu uvádí, že jde o politický postoj, který usiluje o odstranění demokratického právního státu či jeho modifikaci.⁷

Pravice a levice

Původ těchto pojmů sahá do 18. století, kdy na pravé straně francouzského národního shromáždění seděli zastánci starého řádu, reakční a monarchističtí aristokraté (umírněnější Feuillanti), a na levé straně příznivci nového řádu (radikální Montagnardi) hlásající heslo *Volnost, rovnost, bratrství*. Význam levice a pravice se od té doby značně posunul, ale stále se používá pro kategorizaci politických stran (případně osob) respektive při jejich umístění do politického spektra.⁸

Pravice dává přednost individualismu před kolektivismem, chrání soukromé vlastnictví a svobodu podnikání, odmítá státní zásahy do hospodářství, místo toho uznává neviditelnou ruku trhu, váží si tradic (v souvislosti s tím se uvádí: „častý antiliberální postoj“), podle některých pravice zvýhodňuje privilegované vrstvy na úkor chudších. Pravice dnes zahrnuje tržní liberály, liberální konzervativce, monarchisty, křesťanské demokraty a některé libertariány a nacionalisty.

Levice hájí práva nižších a středních vrstev, vyznačuje se rovností politickou, sociální a rovností příležitostí, je proti náboženství nebo je vůči němu neutrální, požaduje větší míru státních zásahů do ekonomiky, více kolektivního podnikání, rozsáhlé sociální zabezpečení a s tím související vysoké zdanění příjmů. Hlavně pro komunistickou levici je typické třídní pojetí společnosti. Pojem levice je používán na řadu revolučních hnutí v Evropě, zejména socialismus, anarchismus a komunismus. Za levici je ovšem také považována i sociální demokracie. V současném politickém diskurzu znamená levice většinou sociální liberalismus.

⁷ FIALA, P. *Politický extremismus a radikalismus v České republice*, Brno: Masarykova univerzita, 1998, s. 11.

⁸ BIET, Ch. *Osvícenství a revoluce*. Praha: Gemini, 1995, s. 1047.

Pravicový extremismus

Pravicový extremismus upírá určitým skupinám obyvatelstva jejich přirozená práva. Zpravidla vyčleňuje tyto skupiny obyvatelstva z přístupu k právu kvůli jejich etnickému či rasovému původu, nebo příslušnosti k určité kultuře. Absolutizuje určité hodnoty, národní zájmy, přijímá vůdcovský princip.⁹ Je přesvědčen o nadřazenosti bílé rasy nad ostatními.

Ultra pravice

Krajní pravice (též ultrapravice) je politologický pojem, který se používá k souhrnnému označení politických ideologií a aktivit vycházejících z autoritářství, krajního nacionalismu a šovinismu, etnocentrismu až rasismu a xenofobie. Shodují se obvykle v popírání skutečné rovnosti všech lidí, v orientaci na etnickou či rasovou příslušnost a v ideálu autoritativního, nedemokratického a nepluralistického státu.

Radikální pravice

V podstatě jde o jakýsi „mezistupeň“ mezi demokracií a pravicovým extremismem. Nedochozí zde k celkovému zavržení demokracie, ale má dojít k jejímu, z pohledu radikální pravice, zásadnímu vylepšení. Určitá lidská práva, určité demokratické hodnoty nebo určité politické mechanismy jsou na základě kritiky stávajících poměrů zpochybňovány a je navrhováno jejich nahrazení jinými.

Extrémní pravice

Na rozdíl od radikální pravice se tato už zcela rozešla s demokracií a s ústavností, ty chce nahradit autoritativním nebo i totalitním státem, založeným na jednotné ideologii. Principiálně odmítá rovnost všech lidí, lidská a občanská práva, myšlenkový pluralismus a existenci politických stran. Prosazuje naopak ultranacionalistické až rasistické koncepce a vůdcovský princip. Při svém působení se nezříká násilí, naopak v některých případech jej může upřednostňovat, a pak už jde o politický terorismus. Extrémně pravicový je především neofašismus a neonacismus.

⁹ MAREŠ, M. Úvod do problematiky pravicově extremistických hudebních produkcí na území ČR (vstupní studie vědeckých a praktických poznatků). In *Extremismus*. Metodický materiál NSZ, Sl. 54/2006, s. 4.

Levicový extremismus

Levicový extremismus klade důraz na princip rovnosti a snaží se jej rozšířit na všechny společenství života.

Levicoví extrémisté se pokouší o vytvoření společnosti, v níž by panovala naprostá rovnost a mezi jejímiž členy by byly vzájemné harmonické vztahy, založené na principu sounáležitosti, tolerance, dobré vůle a obětavosti. Tato představa by však vyžadovala zrušení všech doposud existujících států, odstranění jakékoliv nerovnosti a odstranění ekonomických rozdílů. Levicoví extrémisté vycházejí z ucelených ideologií jako je anarchismus nebo komunismus. Předpokládají, že člověk je sám o sobě dobrý, ale je deformovaný zkaženou společností. Pokud by se jim podařilo odstranit staré zřízení, a toto nahradit novým, ve kterém si budou všichni rovni a svobodní, zavládnou mezi všemi bratrské vztahy.

Mezi nejvýznamnější levicové hnutí patří Punks, Československá anarchistická federace a Squateři.

Rasismus

„Jedná se o ideologii, která je založena na souboru koncepcí, jež vycházejí z xenofobie, a tvoří tomuto souboru nadstavbu“.¹⁰ Je založena na předpokladu fyzických a duševních nerovností lidských ras. Jedná se o nevědeckou teorii předpokládající, že biologický a etnický původ určuje kulturní, psychickou povahu populací, které se vzájemně dělí na „vyšší“ a „nižší“. Převzato ideologiemi, které zdůrazňují nadřazenost bílé rasy nad ostatními "méněcennými rasami".

Rasa

Velká skupina lidí lišící se od jiné různými typickými znaky, které se týkají vzhledu, barvy pokožky, tvaru nosu, rtů, temperamentu, kultury apod.

Rasismus naruby

Termín uplatňovaný v souvislosti s násilím menšin vůči majoritní skupině obyvatelstva, nebo také s násilím minorit vůči majoritám, které je také vykládáno ve společnosti jako projev rasové nesnášenlivosti.

¹⁰ ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu*, Praha, Portál, 1998, s. 13.

Nacionální socialismus (zkráceně nacismus)

Politický směr, který se snaží spojit prvky socialismu a nacionalismu a podle kterého je vlastní národ základní společenskou jednotkou nadřazenou nad ostatní. Krajně pravicová totalitní ideologie, uplatňovaná diktaturou v Německu (v období Třetí říše) v letech 1933-1945 prostřednictvím Národně socialistické německé dělnické strany (NSDAP)¹¹ vedené Adolfem Hitlerem.

Nacionalismus

Postoj jednotlivce, hnutí nebo státu, který vidí v prosazení zájmu svého národa hlavní cíl politiky. Částečně navazuje na patriotismus (vlastenectví). Směřuje k dosažení suverenity národa (právo na národní sebeurčení) ustavením národního státu. Vychází z pojmu státního národa nebo kulturního národa, pokud stát nezahrnuje veškeré příslušníky daného národa (německý romantismus 19. stol.). V období formování moderních národních států 19. stol. byla nacionalismu obvykle přisuzována pozitivní funkce (vznik národního vědomí). Po ustavení národního státu se nacionalismus někdy změnil v obhajobu agresivní politiky určitého národa.

Antisemitismus

Ideologie založená na nenávisti a odporu vůči semitským národům, zejména pak proti Židům. Zahrnuje v sobě odpor a předsudky vůči židovskému náboženství, rasové a národnostní předsudky apod. Tato ideologie byla příčinou protižidovských pogromů a holocaustu v období druhé světové války. V dějinném kontextu lze prvky antisemitismu vystopovat již v době, kdy se křesťanství, které bylo ve svém prvopočátku jedním ze směrů judaismu (náboženství židovského národa – Izraele), snažilo z tohoto náboženství vyčlenit a kdy křesťané začali klást Židům za vinu smrt Ježíše Krista. V současnosti je pravicovými extremisty Židům připisována ekonomická a politická moc, kterou cílevědomě využívají za účelem zotročení *árijské rasy*. Přestože zejména pravicoví a nacionalističtí extremisté neustále poukazují na domnělé židovské nebezpečí, většina z nich pravděpodobně ještě příslušníka židovské komunity na vlastní oči nikdy neviděla a tyto názory pouze slepě přebírají od svých „vzdělanějších“ kolegů, kteří tuto zkušenost již učinili, nebo „papouškují“ zavedené extremistické termíny, aniž by si na věc byli schopni utvořit vlastní, racionální názor.

¹¹ DERP, P. *Národní socialismus*. [online]. 2007. [cit. 2013-11-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.derp.blog.cz/0707/narodni-socialismus>>.

Fašismus

Tento pojem v užším a původním smyslu označuje italský fašismus, politické hnutí vedené Benitem Mussolinim. Typickými rysy fašistických ideologií jsou mimo jiné vypjatý nacionalismus, autoritativní a charismatické vůdcovství, militarismus, kult modernity, mládí a síly, jakož i silná ekonomická role státu, často chápaného korporativisticky.¹²

Samotný fašismus neměl ve svém zárodku nic společného s rasismem, který k němu přidali až nacisté. Fašismus jako takový byl postaven na principech státu, který ekonomicky, nařízenými, regulacemi a policejně řídil celou společnost. To je, byť zjednodušená, podstata této ideologie. Tato ideologie vznikla v Itálii a za svůj znak si její protagonisté vybrali starořímské fasces – jilmové pruty svázané červenou páskou s vyčnívající vetknutou sekerou. V době starého Říma se jednalo o znak úředníků.

Neonacismus

Neonacismus je v nejobecnějším smyslu možné vymezit jako politickou formu či aktivitu, která podstatným způsobem navazuje na dědictví historického německého nacionálního socialismu z první poloviny 20. století a na hnutí a režimy, které s ním kolaborovaly. V současnosti přitom neonacisté mohou opustit některá historická dogmata, případně se přiklonit k odštěpeneckým proudům historického nacismu, jejich základní identitární vazba však zůstává zachována.

„Historická forma – nacismus – je definována na základě následujících charakteristických prvků: antiliberalismus, antidemokratismus, antikomunismus, princip vůdcovství, nacionalismus, rasismus a antisemitismus. Novodobá neo-forma tyto základní rysy přejímá a prosazuje.“¹³

Neonacisté přímo navazují na historický nacionální socialismus Adolfa Hitlera, který opěvují a svou činností se snaží o jeho opětovné nastolení. Neonacisté balancují na hraně legality a ilegality a snaží se své xenofobně motivované názory maskovat za populistická hesla, kterými se snaží oslovit co možná nejširší veřejnost.

Neonacisté vycházejí z teze o nadřazenosti bílé rasy. Jsou agresivní vůči národním menšinám, imigrantům, komunistům, liberálům, homosexuálům, Romům a především Židům, které viní z celospolečenských problémů. Židi a členové menšin

¹² MRTVOLA. *Ideologie třetí cesty, italský fašismus*. [online]. 2009. [cit. 2013-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.punk.cz/index.asp?menu=&record=9297>>.

¹³ BASTL, M., et al. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 139.

totiž, podle myšlení neonacistů, narušují správné fungování státu, ba dokonce plánují celospolečenské spiknutí. Nenávist vůči Židům v České republice vzrostla v roce 2012 také díky Janu Fischerovi – prezidentskému kandidátovi.¹⁴

Neonacisté, v návaznosti na historický nacismus, stále užívají oblečení se symbolikou Třetí říše, kterými jsou např. hákový kříž (svastika), německé válečné kříže, německé orlice nebo starogermské runy.

Neofašismus

Pokud je zde uveden pojem neonacismus, musí zde být vysvětlen i pojem neofašismus, se kterým si ho laici často pletou. Neofašismus přímo navazuje na historický italský fašismus. Neofašismus se blíží ideologii neonacismu (charakteristickými prvky jsou antidemokratismus, antikomunismus), ovšem liší se především v chápání nacionalismu. Neonacisté kladou hlavní důraz na rasu a propagují násilí, neofašisté pro změnu kladou hlavní důraz na národ a často se vyhýbají i propagaci násilí.¹⁵

Terorismus

„Slovo teror je odvozeno z latinského slova *terrere*, což v překladu do češtiny odpovídá významu strašný nebo hrozný“.¹⁶ Terorismus se vyznačuje tím, že za použití násilí nebo výhrůžky k politickému účelu vytvoří stav bázně, který pak slouží k vydírání, nátlaku, zastrašování, nebo je příčinou změny v chování jednotlivců a skupin.

White power music

Tímto termínem se označuje „hudba bílé síly“, která svými texty podporuje neonacismus a rasismus. Za zakladatele tohoto druhu hudby je považován Ian Stuart Donaldson – zpěvák a leader skupiny Skrewdriver, který na konci 70. let ve Velké Británii ve svých textech spojil podporu rasismu s punkrockem. Jedno z alb skupiny

¹⁴ TYDEN.cz. ČTK. *Nenávist vůči Židům vzrostla i kvůli Fischerovi, uvádí zpráva*. [online]. 2013. [cit. 2013-10-15]. Dostupné z WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/nenavist-vuci-zidum-vzrostla-i-kvuli-fischerovi-uvadi-zprava_270092.html>.

¹⁵ GROUŠL, J. *Neofašismus dříve a dnes*. [online]. 2011. [cit. 2013-12-23]. Dostupné z WWW: <http://www.novysmer.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=1103:neofaismus-dive-a-dnes&catid=39:historie&Itemid=50>.

¹⁶ BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I*, Praha: Police History, 1999, s. 11.

Skrewdrier nese název White Power, což se později stalo označením pro různé hudební styly, které mají společné rasistické texty. Nemusí se tedy jednat nutně o punkrock. V současnosti se jedná zejména o hudební styly black metal, rock, pop, ale také folk, techno apod. Texty se nezabývají pouze neonacismem a rasismem, ale i nenávisí a vztekem proti poměrům ve společnosti.

Xenofobie

Termín xenofobie, jehož doslovný překlad z latiny je strach z neznámého, se často používá k vyjádření strachu z cizinců, ale také strachu z jiných (cizích) tradic či kultury.

Hnutí Skinheads

Původně nerasistické hnutí Skinheads se objevilo koncem 60. let dvacátého století ve Velké Británii spojením dvou gangů, z nichž jeden byl gang přistěhovalců z karibské oblasti a druhý byl gangem mladíků z dělnické třídy, kteří si krátili chvíli pitím alkoholu, rvačkami, veřejným pohoršováním a navštěvováním fotbalových zápasů. Hnutí zdůrazňovalo kult mužnosti, násilí a patriotismu a také dělnický původ. Charakteristické pro tyto mladíky byly pevné kožené pracovní boty „martensky“, letecké bunda „bomber“ a oholená hlava. K politické radikalizaci došlo až v 80. letech, kdy zaznamenali odklon od původních ideálů k pravicovému extremismu a boji za čistou bílou rasu, očištění národa od přistěhovalců a cizinců.¹⁷

2.2 Pravicový extremismus a radikalismus na území Rakousko-uherské monarchie (do roku 1918)

Obecně lze za předchůdce českého pravicového extremismu na území České republiky považovat silné antisemitské nálady, které již před rokem 1918 panovaly ve značně rozšířené formě v celé tehdejší české společnosti.¹⁸ Paradoxně byli Židé tehdejší českou společností vnímáni jako spojenci německého obyvatelstva, tedy jako nepřátelé příznivců vytvoření samostatného českého státu.

Již tak rozšířené protižidovské nálady ještě vzrostly v roce 1899. Důvodem byla událost, která se do historie zapsala jako „hilsneriáda“. Hlavním aktérem byl Žid

¹⁷ CHMELÍK, J. *Extremismus*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 1997, s. 12.

¹⁸ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 111.

Leopold Hilsner z obce Polná na Jihlavsku. Tento muž byl obviněn ze spáchání údajné rituální vraždy mladé křesťanské dívky Anežky Hrůzové. Anežka Hrůzová byla nalezena mrtvá s velkou řeznou ranou na krku. Tímto zraněním došlo u oběti k značné ztrátě krve, přičemž podle pitvy neodpovídaly krevní stopy nalezené v okolí těla množství ztracené krve. Z tohoto důvodu byla přijata vyšetřovací hypotéza, že došlo k rituální vraždě, a hlavním podezřelým se stal právě výše uvedený Leopold Hilsner, který byl soudem uznán vinným a odsouzen k trestu smrti na základě nepřímých důkazů. Na obranu Hilsnera se veřejně postavil budoucí československý prezident Tomáš Garrigue Masaryk a na základě jeho intervence byl rozsudek zrušen. Při obnoveném soudním řízení byl Leopold Hilsner opětovně uznán vinným a odsouzen ke stejnému trestu (opět na základě nepřímých důkazů). Milostí císaře Františka Josefa I. mu byl tento trest změněn na doživotí. V březnu 1918 císař Karel I. udělil vězněnému Hilsnerovi novou milost a Leopold Hilsner po svém propuštění strávil zbytek života pod cizím jménem ve Vídni.¹⁹

Tento hrůzný čin vyvolal silné antisemitské smýšlení u tehdejší české veřejnosti a do současnosti je důležitou součástí činnosti českých antisemitů. O tom, že vyšetřování tohoto případu neprobíhalo standardně, svědčí i fakt, že se v listopadu roku 1999 v Praze konala velká konference pod názvem *Hilsnerova aféra a česká společnost 1899-1999*, kterou doplnilo Židovské muzeum v Praze bohatou dokumentující výstavou. Podle mnoha odborníků šlo o justiční omyl, téměř shodný s některými obžalobami a „justičními vraždami“ v minulosti jinde v Evropě.²⁰

Jelikož za Rakousko-uherské monarchie bylo české politické spektrum protižidovským náladám nakloněno, nelze se divit, že antisemitismus pronikl i do české literární tvorby. Mezi nejznámější antisemitská díla patří práce Jana Nerudy *Pro strach židovský* (autor v něm popisuje Židy jako zvláštní národ, který se nemůže za žádných okolností asimilovat, šíří představu židovského spiknutí proti ostatním národům a požaduje hospodářskou emancipaci Čechů od Židů), periodikum *České zájmy* (1884-1902) a navazující *Naše zájmy* (od roku 1903), vydávané Antonií a Jaromírem Hruškovými. Na ně navazoval čtrnáctideník *Naše obrana*, a to od roku 1905 v Hradci

¹⁹ WORDPRESS. Krimi příběhy. *Rituální vražda? Z krve panny si Židé pekly chleba*. [online]. 2013. [cit. 2013-11-15]. Dostupné z WWW: <<http://krimipribehy.cz/ritualni-vrazda-z-krve-panny-si-zide-pekli-chleba/>>.

²⁰ MAFRA. Neviditelný pes. SÍGL, M. *Historie: Ani po 110 letech nerehabilitovali Hilsnera*. [online]. 2009. [cit. 2013-11-15]. <http://neviditelnypes.lidovky.cz/historie-ani-po-110-letech-nerehabilitovali-hilsnera-fxj-/p_spolecnost.aspx?c=A090525_184257_p_spolecnost_wag>.

Králové, vydavatelem byl Josef Najman, odpovědným redaktorem František Lorenc. V této době byla samozřejmostí i díla specializující se na antisemitismus. Jednalo se např. o práci V. Březovského *Ve spárech židovstva*, překlad knihy K. Eckera *Židovské zrcadlo ve světle pravdy* (z roku 1907), díla vydávaná v cizině *Protokoly siónských mudrců a Talmudský žid* od A. Rohlinga (z roku 1910).²¹

Obecně se dá říci, že Židé byli podezírání z touhy po světové nadvládě. Jako celek byli vnímáni jako národ, který se neustále nadřazuje nad ostatní národy či etnika a snaží se rozložit křesťanství a jeho hodnoty. Ke zcela xenofobním představám potom patřilo, že judaismus ke svým obřadům nutně potřebuje rituální oběti.

Je s podivem, že i přes výše uvedené nebyl do roku 1918 vytvořen žádný jednolitý protizidovský proud.

2.3 Pravicový extremismus a radikalismus v období *První republiky* (1918-1939)

Na konci 1. světové války (1914-1918) se rozpadá Rakousko-Uhersko a dne 28.10.1918 vzniká samostatná Republika Československá (oficiální název užívaný pro Československo v letech 1918-1920, název Československá republika se potom užívá v letech 1920-1938 a v letech 1945-1960), která je státem demokratickým, hospodářsky vyspělým a má respekt okolních států.²² Ovšem jsou zde i vnitřní problémy. Československo je tvořeno několika národy, které mají odlišné názory na vzájemné soužití. Chybí zde loajalita ze strany německého, maďarského a polského obyvatelstva. Dokonce ani Slovákům nevyhovuje „čechoslovakismus“ a mezi Čechy narůstají počty levicových a pravicových extremistů. V 30. letech je Československá republika ohrožována hlavně sousedním Německem (hlavně po roce 1933, kdy k moci nastupuje Adolf Hitler - německý nacistický politik, kancléř, zodpovědný za genocidu některých skupin obyvatelstva a za židovský holocaust), ale nelze nezpomenout na územní nároky Maďarska a Polska. Představitelé Československé republiky proti těmto nepřátelům podnikají různá legislativní opatření, což ovšem zvyšuje napětí a zášť k československé demokracii.

Na politické dění *První republiky* má významný vliv neformální skupina *Hrad* kolem prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka (první československý prezident, který se

²¹ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 111-112.

²² KREJČÍŘ, J. et al. *Dějiny české – chronologický přehled*. Olomouc: Books print, 2010, s. 75.

klíčově podílel na vzniku samostatného Československa), jelikož jen díky šíření humanitních myšlenek této skupiny nedochází k masové podpoře fašistických stran a proudů. K takovýmto znepokojivým podporám naopak dochází v některých evropských zemích (Německo, Itálie). *Hrad* měl podporu v některých politických stranách jako například v sociálně demokratické a národně socialistické, ale i v některých organizacích, v Sokole, Československé obci legionářské apod.²³

Československo čelí především vnitřním tlakům od sudetoněmeckého nacistického a maďarského iredentismu (politická snaha o spojení území obývané národnostní menšinou se sousední zemí téhož národa, v případě Československa se jedná o snahu sudetských Němců o připojení k Německu a snahu maďarské menšiny na Slovensku o připojení k Maďarsku), slovenského nacionalismu, komunismu a českého pravicového extremismu.

Nejsilnější politickou pravicovou stranou té doby je Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu (nejedná se však o stranu zaměřenou na pravicový extremismus).

Pravicový extremismus *První republiky* lze rozdělit na:²⁴

- zakladatele státoporných struktur Československé republiky, kteří se postupným prosazováním radikalismu, nacionalismu a násilí k dosažení svých cílů proměňují v pravicové extremisty (část Československé národní demokracie, Národní liga, včetně Národní fronty a části Národního sjednocení),

- fašisty, kteří již od svého vzniku používají jak běžných politických metod, tak násilných metod přímo namířených proti československé demokracii (skupiny kolem Národní obce fašistické),

- inteligenci naladěnou nacionalisticky, fašisticky a protižidovsky (Vlajka, Hnutí za nové Československo),

- ultrakonzervativně katolické skupiny a jednotlivce s antidemokratickým a antisemitským postojem.

Obecně lze konstatovat, že český pravicový extremismus v období *První republiky* je pouhou okrajovou záležitostí a není pro československou demokracii příliš nebezpečný. Vykazuje znaky antidemokratické, antisemitské, nacionalistické i fašistické s násilnými rysy. Jeho nebezpečí spočívá hlavně v ohrožení demokracie

²³ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 115.

²⁴ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 116.

a suverenity státu, v touze po změně politického systému. Tehdejší většinová společnost však takové změně není příliš nakloněna a staví se k ní velice negativně. V zemi je rovněž silný antifašistický odpor, který je aktivní i při vytváření zákonů, které mají změně demokratického systému zabránit. Největší hrozbou pro Československou republiku jsou *Henleinovci* (Konrad Ernst Eduard Henlein, žil v letech 1898-1945, byl nacista a sudetoněmecký politik, který díky kontaktům na západní politické kruhy dosáhl mezinárodní diskuse nad sudetoněmeckou otázkou. V 30. letech v pohraničí panovala vysoká nezaměstnanost a bída, což umožnilo nadále zvyšovat počet Henleinových příznivců).²⁵

Nedá se říci, že názory pravicových extremistů byly jen špatné, naopak kritika některých poměrů byla naprosto oprávněná. Zvláště kritika chuti *Hradu* po pevném uchopení moci, korupce nebo orientace zahraniční politiky (jednostranná orientace na Francii). Česká ultrapravice si nezískala více stoupenců jen z toho důvodu, že její způsob řešení problémů vzbuzoval ve většinové společnosti nelibost. Ve většině případů byla příliš radikální, s čímž většinová společnost prostě nemohla souhlasit.

Faktem zůstává, že pravicově orientovaná extremistická scéna se nesjednotila a byla roztržštěná. Měla sice určeny hlavní nepřátele, proti nimž veřejně vystupovala (*Hrad*, Židé, komunisti, Němci), ale jednotlivé proudy zůstávaly dále osamoceny. Občas došlo k větším projevům násilí, dokonce i k obětem na životech, ale v celkovém měřítku československou demokracii neohrozila. Ovšem je pravdou, že československý stát přesto musel vynakládat značné úsilí na udržení bezpečí a veřejného pořádku v zemi. Československá demokracie totiž nebyla ohrožována jen českým pravicovým extremismem zevnitř, ale především se musela potýkat s vnějším nepřítelem, který pro demokracii malého středoevropského státu představoval mnohem větší nebezpečí. V první řadě sousední nacistické Německo zde rozehrávalo svou hru, ve které nešlo o nic menšího než celosvětovou nadvládu, a československá demokracie mu byla trnem v oku. A právě tento vnější nepřítel tlumil větší inklinaci československého lidu k pravicovému extremismu. Strach z nacistického Německa byl tak veliký, že vedl v roce 1938 k zajímavému jevu. Rok 1938 byl totiž rokem, kdy se krajní pravice i komunisti spojili s demokratickými protějšky v boji proti Hitlerovi. Mnichovská dohoda a zrada spojenců však vedla k deziluzi národa, vlně rozhořčení, nespokojenosti a ukončení vzájemné spolupráce krajní pravice a demokratických stran. Ultrapravice se

²⁵ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 131.

jen utvrdila ve svých názorech vůči prvorepublikovému zřízení i jednostranně zaměřené zahraniční politice Československa 30. let.²⁶

Tragické vystřízlivění národa z konce *První republiky* vedlo k zásadní změně politického systému. Československá republika byla na základě Mnichovské dohody přinucena zřeknout se rozsáhlých částí svého území a tato postoupit Německu, Maďarsku a Polsku. Navíc v říjnu roku 1938 Slovensko vyhlásilo autonomii. Nadcházející neradostná budoucnost ukázala, že Mnichovská dohoda vedla ke změně politického systému a politické mapy nejen Československé republiky, ale i celé Evropy. Pomnichovské období (30. září 1938 – 15. březen 1939) je někdy též označováno jako *Druhá republika*²⁷. Krátké období *Druhé republiky* bylo ukončeno okupací českých zemí Velkoněmeckou říší (od roku 1943 oficiální název nacistického Německa) a zřízením Protektorátu Čechy a Morava.

2.4 Pravicový extremismus a radikalismus během II. světové války (1939-1945)

Protektorát Čechy a Morava byl zřízen dnem 16. března 1939, kdy již předešlého dne bylo celé území českých zemí plně obsazeno. Slovensko dnem 14. března vyhlásilo samostatnost. Obyvatelé protektorátu, kteří byli německé národnosti, se stali německými státními příslušníky. V čele protektorátu byl formálně prezident (Emil Hácha)²⁸, ale ve skutečnosti hlavní roli protektorátního politického vůdce hrál říšský protektor, který byl do své funkce jmenován přímo Adolfem Hitlerem. Protektorátní vláda, včetně četnictva a policie, je tak plně pod dohledem nacistů. V českých zemích zcela panoval totalitní nacistický režim. Téměř ihned po okupaci v roce 1939 začala protektorátní vláda vydávat protižidovské a protiromské zákony, které byly zcela v souladu s nacistickou legislativou.

Z hlediska pravicového extremismu nelze protektorátní zřízení zcela jasně považovat za vývoj pravicového extremismu na našem území. Jednoznačným důvodem je ta situace, že se jednalo o totalitní, nacistický režim ze strany okupantů a nejednalo se o režim nastolený domácími fašisty. Mezi představiteli autonomní vlády se také nacházeli zástupci, kteří inklinovali k odboji.

Pravicový extremismus se v době Protektorátu Čechy a Morava projevoval spíše

²⁶ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 132.

²⁷ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 137.

²⁸ KREJČÍŘ, J. et al. *Dějiny české – chronologický přehled*. Olomouc: Books print, 2010, s. 83.

kolaborací s nacisty (spoluprací s nepřítelem proti vlastní zemi). S tímto termínem to ovšem není tak jednoznačné, poněvadž důvody české kolaborace byly různorodé. Některé ke kolaboraci dovedlo vlastní politické smýšlení, protižidovské a protiromské nálady. Rovněž se jednalo o příznivce *První republiky*, ale i levicově orientované extremisty a radikály, kteří změnili své politické přesvědčení a přijali nastolený nacistický režim za svůj. Jejich důvodem bylo zklamání z následků Mnichovské dohody, především ze zborcení idejí samostatného československého státu. Ovšem u některých šlo jen o vlastní prospěch a v nejkrajnějších případech došlo ke kolaboraci až pod velkým nátlakem německých okupantů, či vyhrožování fyzické likvidace rodiny apod. Stejně tak nelze za kolaboranty považovat ty občany, kteří vykonávali své občanské povolání, ale ve prospěch Říše. A už vůbec ne osoby nuceně nasazené k pomocným pracím pro německé ozbrojené síly.²⁹

Naopak za kolaboraci s nacisty ve smyslu pravicového extremismu lze vnímat osoby podporující a pomáhající Protektorátu Čechy a Morava a zvláště pak Velkoněmecké říši. Tuto formu podpory či pomoci lze chápat jako aktivní politickou činnost v protektorátních státních orgánech a institucích, které byly nápomocny režimu, včetně činnosti policejní, kdy četnictvo mimo jiné asistovalo při obklíčení Lidic, ale také se podílelo na vedení tábora v Letech (Tábor Lety byl zřízen na okraji obce Lety v dnešním okrese Písek nařízením ministra vnitra Josefa Ježka ze dne 15. července 1940, které bylo vydáno na základě vládního nařízení č. 72 o kárných pracovních táborech ze dne 2. března 1939 - vydaného ještě před obsazením republiky. Stavba začala 17. července, později dal dodatečné svolení ke stavbě tábora říšský protektor Konstantin von Neurath. Později k Letům přibyl cikánský tábor v Hodoníně u Kunštátu. Tábory podléhaly kriminálním ústřednám v Praze a v Brně, velitelem Letů byl jmenován četník Josef Janovský, personál sestával z českých četníků a úředníků a z dozorců rekrutovaných z přilehlých obcí, kteří práci v táboře dostali rozkazem) a také službu ve vládním vojsku (celé vládní vojsko čítalo pouze 7000 mužů vyzbrojených lehkými zbraněmi).³⁰ Dále se za projev extremismu dá považovat činnost, která vedla k propagaci nacionálního socialismu nebo fašismu, ať politickou cestou nebo cestou uměleckou, myslitelskou, dále pomocí finanční podpory, udáváním odbojářské činnosti např. Gestapu (Geheime Staatspolizei – česky Tajná státní policie), dobrovolným přijetím německého občanství, chtěným vstupem do německých

²⁹ PASÁK, T. *Český fašismus 1922-1945 a kolaborace 1939-1945*. Praha: Práh, 1999, s. 383-386.

³⁰ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 145.

ozbrojených složek a zakládáním českých bojových jednotek pomáhajících v boji proti nepřátelům Velkoněmecké říše.³¹

Kolaborace byla ukončena až osvobozením Československa v květnu 1945. Jedná se o nešťastnou éru dějin českých zemí, která se nesla v duchu oddanosti k nacismu, nenávisti k židovskému obyvatelstvu, antikomunismu, ale především v touze po potlačení československé demokracie, za kterou předešlé generace českého národa tolik bojovaly. Je ovšem zapotřebí zmínit, že kolaborace se týkala pouze omezené části obyvatel českých zemí. Většina národa okupaci odsuzovala. Část obyvatelstva byla dokonce zapojena v aktivním odboji, ať už domácím či zahraničním. Mnoho z nich za svou protinacistickou činnost zaplatilo svými životy.

Během kolaborace v Protektorátu Čechy a Morava bylo vydáno mnoho antidemokratických a antisemitských tiskovin, které mají význam i pro současnou pravicově extremistickou scénu, a ta z nich stále čerpá.

2.5 Pravicový extremismus a radikalismus v období let 1945-1989

Osvobození Československa v roce 1945 a zavedení nového politického systému znamenalo na dlouhou dobu konec výraznějších veřejných či dokonce legálních aktivit pravicového extremismu a radikalismu v českých zemích. Toto se ještě znásobilo po nástupu komunistů k moci v roce 1948. Ihned po skončení války dochází k potrestání kolaborantů a zrádců. Někteří se stali obětí lynčování již v průběhu květnového povstání. Ve většině případů byli kolaboranti souzeni podle dekretu prezidenta republiky vydaného 19. června 1945 č. 16 Sb., o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech. Souzeno bylo i členství ve fašistických organizacích, přívrženci byli souzeni ze závažných zločinů (úklady o republiku, udavačství apod.). Důležité v procesech bylo vydání dalších dekretů, platnost těchto dekretů se vztahovala na období zvýšeného ohrožení republiky, od 21. května 1938 do 31. prosince 1946. Do tohoto období tedy spadala doba protektorátu a *Druhé republiky*, ale i závěrečná éra *První republiky* (důvodem byla snaha o potrestání sudetoněmeckých zločinů z léta a podzimu 1938). Mnoho kolaborantů bylo odsouzeno k přísným trestům, včetně trestů smrti.³²

Období let 1945-1948 je někdy označováno jako *Třetí republika*. Politický

³¹ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 145-146.

³² MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 160.

system v těchto poválečných letech byl již značně omezenou demokracií.³³ Na českém území byly povoleny pouze čtyři politické strany. Jednalo se o Československou sociální demokracii, Československou stranu národně socialistickou, Československou stranu lidovou a samozřejmě Komunistickou stranu Československa. V únoru 1948 došlo v Československu k nastolení totalitního režimu.³⁴ Od roku 1948 existovala pouze Komunistická strana Československa a povoleny byly jen prorežimní organizace. Propagace fašismu, ale i pravicových ideologií byla přísně trestána, tento stav trval až do roku 1989. I přes tyto hrozící tresty se komunistům nepodařilo pravicový extremismus a radikalismus v českých zemích zcela vymýtit. V období *Třetí republiky* a socialismu patřily extremistické projevy zřejmě k nejslabším v celé historii. Na přelomu padesátých a šedesátých let se objevovaly projevy pravicového extremismu v podobě malování nacistických symbolů na veřejných místech. V tomto případě se ale jednalo o provokaci proti komunistickému režimu, kterou prováděli mladí lidé v touze po zviditelnění. Ovšem jsou zaznamenány i snahy o založení neonacistických organizací.

Jeden ze známých pokusů o založení neonacistické organizace se stal v roce 1960. Pavel Víteček, který bydlel a pracoval v Brně, se pokusil získat několik osob mezi zaměstnanci ostravských dolů k založení neonacistické organizace. Již v Brně, když pracoval jako dělník ve zbrojních závodech Jana Švermy, vyvolal incident při návštěvě africké delegace, kdy ukazoval jejím černošským členům posunky, že by měli být oběšeni. Následně odešel pracovat do ostravských dolů, kde se pokusil získat příznivce neonacismu. Výrazněji oslovil však pouze dva mladistvé učně, kteří ale ve skutečnosti chtěli ilegálně opustit republiku a byli na hranicích zadrženi. Vítečka udali a ten byl následně zatčen. Víteček československé vládě zaslal *Prohlášení bělošskému obyvatelstvu*, kde obhajoval nacistické zločiny, včetně oceňování „vyhlazování Židů v koncentračních táborech“. Jeho organizace neměla nikdy ustálený název. Jedním z názvů po vzoru americké organizace *American nazi party* byla analogie *Czechoslovak nazi party* (česky Československá nacistická strana). Za svou neonacistickou aktivitu byl Víteček odsouzen okresním soudem v Karviné k nepodmíněnému trestu osmnácti měsíců odnětí svobody.³⁵

Dalším výrazným projevem neonacismu byla nedlouhá existence brněnského

³³ KREJČÍŘ, J. et al. *Dějiny české – chronologický přehled*. Olomouc: Books print, 2010, s. 87.

³⁴ KREJČÍŘ, J. et al. *Dějiny české – chronologický přehled*. Olomouc: Books print, 2010, s. 85.

³⁵ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 164.

uskupení *Totenkopf* (česky Lebka), jejímž znakem byl smrtihlav – lebka se zkříženými hnáty, který byl jedním ze symbolů nacistických jednotek SS i názvem III. Tankové divize SS. Toto brněnské uskupení založil v roce 1983 Zoran Jankulovski a jeho činností bylo vyvolávání střetů s Romy. Pro svoje neonacistické přesvědčení byl Jankulovski přezdíván „Adolf“. Členové měli i vyhotovené členské průkazky s německým nápisem, jež v překladu znamenal *Krví ke slávě*. Celé uskupení bylo brzy zatčeno, členové odsouzeni, ale jen Jankulovski k nepodmíněnému trestu čtrnácti měsíců odnětí svobody.³⁶

V letech 1986-1988 v severních Čechách existovala skupina *Wehrwolf*. Její činnost však není historicky podrobněji popsána. Jádrem skupiny tvořili opět mladí lidé, kteří byli vyšetřováni nebo odsouzeni za propagaci fašismu. Během dvou let provedla skupina několik žhářských útoků na podniky v Čechách a způsobila milionové škody (26. září 1986 podnik SEPAP Štětí, 28. října 1986 Agrozet Roudnice nad Labem, 8. listopadu 1986 cukrovar Mělník, 1. března 1988 Kaučuk Kralupy nad Vltavou).³⁷

V polovině osmdesátých let se začíná v rámci české mládeže objevovat i hnutí skinheads. Skinheads však neměli s několika málo neonacistickými excesy v období *Třetí republiky* nic společného. Do listopadu 1989 se tedy díky totalitnímu režimu nepodařilo pravicovým extremistům nijak výrazněji prosadit. Vystavěné základy k jejich činnosti po roce 1989 v tomto období již ale nalézáme. Jedním z důvodů je nárůst migrace romského etnika ze Slovenska. Díky rozdílnosti v kultuře začíná napětí mezi majoritou a minoritou. Dalším důvodem je podpora vzdělanosti a pracovních příležitostí obyvatel jiné barvy pleti z Afriky, Asie a latinské Ameriky. Někteří cizinci zde navíc založili rodiny a usadili se zde natrvalo a tento fakt vedl k nárůstu příznivců pravicového extremismu a radikalismu v nadcházejícím „polistopadovém období“ v demokratické České republice.

2.6 Pravicový extremismus a radikalismus po roce 1989

Na konci roku 1989 do Československa vstoupila demokracie. To mělo na naši zemi nejen kladné dopady, ale samozřejmě i ty negativní. Do naší země se dostaly jevy, které byly v „Západní Evropě“ v té době již běžné. Jednalo se o vznik nejrůznějších protestních hnutí a s tím spojený politický radikalismus a extremismus. Západní část

³⁶ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 165.

³⁷ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 165.

Evropy tyto jevy znala velice dobře, ale pro naši mladou demokracii se jednalo o jevy naprosto nové. Násilné demonstrace v období *Třetí republiky* prakticky nevídané se najednou v naší zemi začaly objevovat ve větší míře. Období *Třetí republiky* výrazně bránilo rozvoji všech politických hnutí, a to včetně těch radikálních. Nedá se říci, že zárodky těchto hnutí v té době neexistovaly, ovšem jejich projevy byly převážně tehdejšímu režimu skryté.

Jak je uvedeno výše, rok 1989 byl rokem zlomovým. Po *Sametové revoluci* v listopadu roku 1989 došlo postupně k nárůstu jednání, které bylo definováno jako extremistické. K jeho růstu došlo především z důvodu otevření západní hranice, kdy začal volný pohyb osob mezi Českou republikou a zeměmi „Západní Evropy“. Část obyvatelstva naší země si začala vykládat čerstvě získanou demokracii dle svých extrémních názorů a postojů velmi razantním způsobem. Rovněž šlo o celospolečenské odmítnutí komunismu, včetně odmítání politické levice, které začalo nabývat i agresivní podoby. Doba po *Sametové revoluci* byla ovlivněna obavami obyvatelstva ze sociálních změn a nastalým zmatkem.

Vývoj uvnitř české krajní pravice neprobíhal lineárně a lze ho rozdělit do několika časových období. V letech 1989-1993 se jednalo o období formativní, kdy docházelo k tvorbě krajní pravice. Dalším obdobím byly roky 1994-1998. V tomto období došlo k rozdělení aktivit krajní pravice na subkulturní část, skinheadské hnutí na jedné straně a republikánskou účast v parlamentu na straně druhé. V letech 1999-2001 došlo k nárůstu aktivit neonacistických skinheadských organizací, které do té doby ignorovaly veřejnou politickou činnost. Pro období 2002-2005 je příznačný opětovný pokles aktivit skupin neonacistů, je zde však zřejmý pozvolný nárůst aktivit nových politických stran krajní pravice. Po roce 2005 však dochází k propojení obou křídel krajní pravice a k jejich výrazné aktivizaci.³⁸

Období 1989-1993

Celospolečenské odmítnutí komunismu, včetně politické levice vedlo k umístění antikomunismu v české společnosti. Strach ze sociálních změn nahrával volání po vládě tvrdé ruky. Navíc ve společnosti začalo docházet ke změně idejí, komunisty propagovaný internacionalismus (např. heslo *Se Sovětským svazem na věčné časy*) začal být nahrazován vlastenectvím, které ovšem někdy přerůstalo až v šovinismus

³⁸ CHARVÁT, J. *Současný politický extremismus a radikalismus*, Praha: Portál, 2007, s. 142-143.

(nenávistný nacionalismus).

V tomto období se též objevují první náznaky nenávisti vůči Romům a Vietnamcům. Není tedy příliš velkým překvapením, že v této době dochází k prudkému rozvoji hnutí skinheads. První skinheads nebyli většinou neonacisté. Pro tyto skinheads byl důležitý „lidový“ rasismus zaměřený proti Romům, případně Vietnamcům, a snaha řešit porevoluční zmatek. Tento rasismus nebyl nutně spojený s představou „bílé nadřazenosti“, tak jak je tomu u neonacismu, chyběl zde dokonce prvek antisemitismu, kterým se neonacismus vyznačuje. Nositelem těchto shora uvedených myšlenek byla hudba, respektive skupiny, které ji vytvářely. Mezi neopomenutelné skupiny té doby patří bezesporu skupiny Orlík³⁹ a Braník. Jejich texty vyjadřovaly bojovný antikomunismus a český šovinismus s prvky rasismu. Pro texty skupiny Orlík byl typický odkaz na husitské tradice. I díky tomu, že písně těchto hudebních skupin byly vydány na deskách, došlo k uvedení rasistické větve skinheads mezi českou mládež, čímž došlo k rozvoji tohoto hnutí. Později vznikala v rámci skinheadského hnutí i uskupení, která usilovala o politickou činnost. Existovaly zde dvě zřetelně oddělené roviny hnutí a uskupení. Část se snažila o registraci na ministerstvu vnitra s cílem možnosti oficiální činnosti a druhá část o oficiální status nestála, ale věnovala se kulturnímu undergroundu.⁴⁰

Období 1994-1998

V tomto období již byla krajní pravice „sjednocena“ do jedné strany, pravicově populistického charakteru. Jednalo se o Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa, která byla vedena Miroslavem Sládkem⁴¹, dále zde existují registrované organizace Vlastenecká liga, Vlastenecká fronta a Národní front Castistů. Mezi neregistrované organizace potom patří především Bohemia Hammer Skinheads.⁴²

V tomto období došlo k rozdělení krajní pravice na část politickou a část, která se věnovala více hudbě, prostřednictvím které docházelo k rozvoji neonacistického hnutí v České republice. Co se týče hudební scény, tak zde docházelo k tomu, že čeští krajně pravicově zaměřeni skinheads navazovali kontakty a spolupráci hlavně v zemích západní Evropy. Podle zahraničního vzoru začínají pořádat obdobná hudební setkání,

³⁹ SKINHEAD. *Legenda jménem Orlík*. [online]. 2011. [cit. 2013-11-21]. Dostupné z WWW: <<http://skinhead.name/kultura/legenda-jmenem-orlik/>>.

⁴⁰ CHARVÁT, J., *Současný politický extremismus a radikalismus*, Praha: Portál, 2007, s. 145-146.

⁴¹ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus v České republice*. Bonn: Friedrich-Ebert-Stiftung e.V., 2012, s. 5.

⁴² CHARVÁT, J., *Současný politický extremismus a radikalismus*, Praha: Portál, 2007, s. 148.

respektive koncerty white power music. To výrazně ovlivnilo vznik white power hudební scény a nových českých hudebních neonacistických a rasistických skupin (např. Vlajka, Hlas Krve, Buldok, Beowulf, Nord, Zášť88, Conflict88, Agresse95, Reichenberg, apod.).⁴³

V roce 1992 vstupuje Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa do Parlamentu České republiky se ziskem téměř 6 % voličských hlasů a na tento úspěch navazuje i ve volebním roce 1996, kdy se do poslanecké sněmovny dostává se ziskem 8 % hlasů. Tato strana je však v parlamentu téměř ignorována ostatními politickými stranami. Její působení se projevuje převážně populistickými prohlášeními, ve kterých převládá odpor vůči stávající vládě a protiromský rasismus.⁴⁴

Bohemia Hammer Skinheads kolem roku 1996 zaniká a je nahrazena novou neonacistickou organizací Blood and Honour (česky Krev a čest – heslo jednotek SS). Blood and Honour nahradila v organizování koncertů Bohemia Hammer Skinheads a přidala ještě vydávání fanzinů (fanouškovských časopisů). Centra této neonacistické organizace jsou v Praze a Plzni. Činnost plzeňské organizace Blood and Honour je dlouhodobě sledována policií, což vrcholí v roce 1999, kdy policie zakročuje proti této pobočce takovým stylem, že celou paralyzuje. Pražská část je orientována více na politiku a transformuje se do nové organizace zvané Národní odpor. Tato nová organizace se v tomto období několikrát neúspěšně pokusila o registraci s cílem stát se politickou stranou. Po marných pokusech tak v polovině devadesátých let vzniká na neonacistické scéně neregistrovaná organizace Národní odpor, která však tento název oficiálně začala užívat až v roce 1999.⁴⁵

Období 1999 – 2001

Po volebním neúspěchu strany Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa v roce 1998 opustila tuto stranu řada jejích členů. Následné finanční potíže této strany zapříčinily vyhlášení jejího konkurzu. Tato situace tak vyústila v boj o uvolněné místo mezi krajně pravicovými subjekty. To vedlo k rozporům mezi registrovanými a neregistrovanými organizacemi.⁴⁶

V roce 1999 vznikla nová politická strana Republikáni Miroslava Sládka, do níž

⁴³ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 181.

⁴⁴ CHARVÁT, J., *Současný politický extremismus a radikalismus*, Praha: Portál, 2007, s. 148.

⁴⁵ CHARVÁT, J., *Současný politický extremismus a radikalismus*, Praha: Portál, 2007, s. 150-151.

⁴⁶ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003, s. 182.

přešla část členské základny Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa.

V roce 1999 dále vznikla Národní aliance, která posléze získala oficiální statut občanského sdružení. Národní aliance se vyznačovala pořádáním demonstrací a koncertů s neonacistickými myšlenkami. Ve svých prohlášeních a vystoupeních popírala holocaust a požadovala svržení systému. V těchto letech došlo k opětovnému „vzkříšení“ stagnující Vlastenecké fronty, která uspořádala několik veřejných vystoupení a změnila své směřování spíše na konzervativní nacionalismus. Následovala spolupráce Vlastenecké fronty s Národním odporem a Národní aliancí. Později však docházelo k neshodám uvnitř Vlastenecké fronty, což zapříčinilo vznik nového subjektu pod názvem Vlast.cz. V dalších letech ovšem došlo k omezení aktivit těchto subjektů. V roce 2000 byla Národní aliance rozpuštěna tehdejším ministrem vnitra (Miroslav Grulich). Většina členů přešla do nově vzniklé strany Národně sociální blok. Tento název odmítlo Ministerstvo vnitra České republiky zaregistrovat pro podobnost názvu a zkratky s nizozemskou meziválečnou ultrapravicovou organizací Nationaal Socialistische Beweging. Proto byl zvolen nový název Pravá alternativa. Nová strana se orientovala na nacionalistické ideje se zaměřením na sociální tematiku. I vzhledem k tomu, že jejími členy byli především neonacisté, neoslovila tato strana běžné voliče. V roce 2001 se strana rozpadla a neonacistická scéna se stáhla do subkulturního prostředí.⁴⁷

Období 2002-2005

Po rozpadu Národně sociálního bloku došlo na české krajně pravicové scéně ke krátkodobé nečinnosti. Vlastenecká fronta byla oslabená štěpením, Národní aliance zakázána a Národně sociální blok se rozpadl. V neonacistické scéně převládala hluboká deziluze a nechť k oficiálním politickým aktivitám. Většina aktivních členů Národně sociálního bloku se přesunula do Národního odporu k subkulturní činnosti.⁴⁸ Ovšem problémy se nevyhnuly ani Národnímu odporu a uvnitř této organizace probíhaly vnitřní spory. Tyto spory vedly k tomu, že Národní odpor až do roku 2005 nebyl nikterak

⁴⁷ CHARVÁT, J., *Současný politický extremismus a radikalismus*, Praha: Portál, 2007, s. 152-153.

⁴⁸ MINISTERSTVO VNITRA ČR. Odbor bezpečnostní politiky. *Výroční zprávy o extremismu a koncepcie boje proti extremismu*. [online]. 2013. [cit. 2013-10-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>>.

aktivní vyjma pořádání koncertů.⁴⁹

Mezi nejznámější registrované organizace vzniknuvší v tomto období patří Národní strana. Tato strana se oficiálně distancovala od neonacismu a zaměřila se na agresivní nacionalisticko-populistickou propagandu. V roce 2003 se část členské základny po dávno zaniklé straně Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa přetransformovala do nově založené politické strany Dělnická strana v čele s Tomášem Vandasem. Dělnická strana se sice rovněž distancovala od neonacismu (její představitelé, to alespoň tvrdili), ale na druhou stranu využívala některé znaky neonacistické symboliky. Zástupci této strany se rovněž zúčastňovali veřejných neonacistických akcí. Orientovala se především na sociální otázky a populisticky využívala antipatie k romské minoritě.⁵⁰

Období 2005 – současnost

Toto období se vyznačuje dvěma významnými událostmi. Pravicové politické strany spolu začaly vyjednávat ohledně společného postupu v nadcházejících volbách v roce 2006. Následně díky spolupráci napříč celou krajní pravicí dochází k setření rozdílů mezi registrovanými a neregistrovanými organizacemi.⁵¹ Druhou událostí je založení neregistrované organizace Národní korporativismus, což mělo za následek aktivizaci neonacistické scény. Národní korporativismus se snaží vystupovat jako nacionalistická organizace, spolupracuje s Dělnickou stranou a Národním odporem. Společně organizují řadu veřejných vystoupení (převážně v letech 2006 a 2007). Národní odpor v tomto období pořádá samostatně jen každoroční prvomájové demonstrace (v letech 2005, 2006 a 2007 v Brně a v Praze) a spíše se zaměřuje na pořádání soukromých akcí k vnitřnímu utužování vztahů mezi jeho příznivci.⁵²

V roce 2006 vzniká zatím nejmladší neonacistická organizace Autonomní nacionalisté. Jedná se o organizaci pro mladší generaci neonacistických aktivistů orientujících se převážně na image a politickou agitaci. Po vzoru v sousedním Německu je založena na konceptu nezávislých svobodných buněk odmítajících centrální řízení. V roce 2008 měli Autonomní nacionalisté zhruba 10 aktivních regionálních buněk

⁴⁹ CHARVÁT, J., *Současný politický extremismus a radikalismus*, Praha: Portál, 2007, s. 153.

⁵⁰ CHARVÁT, J., *Současný politický extremismus a radikalismus*, Praha: Portál, 2007, s. 154.

⁵¹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. Odbor bezpečnostní politiky. *Zprávy o extremismu* [online]. 2009 [cit. 2013-11-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-kriminalita-zpravy-o-extremismu.aspx>>.

⁵² CHARVÁT, J., *Současný politický extremismus a radikalismus*, Praha: Portál, 2007, s. 154-156.

a společně s Národním odporem a Dělnickou stranou byli spoluzodpovědní za eskalaci rasově motivovaného verbálního a fyzického násilí zaměřeného proti romskému obyvatelstvu. Národnímu odporu a Autonomním nacionalistům se podařilo v rozmezí dvou let vítězně vrátit zpět na politickou scénu, a to díky oboustranně významné spolupráci s tehdy legálním politickým subjektem, Dělnickou stranou.

V dubnu 2008 ukončuje svoji činnost Národní korporativismus, důvodem jsou vnitřní spory, a vedení vyzývá sympatizanty ke vstupu do Dělnické strany. V tomto roce Dělnická strana díky její provázanosti na neonacistickou scénu dosahuje svého pomyslného vrcholu.⁵³ Kromě výrazného nárůstu veřejných aktivit se několikanásobně rozšířila členská základna strany. V témže roce neonacisté a Dělnická strana společně pořádají prvomájovou demonstraci v Praze a 17. listopadu demonstraci proti romskému obyvatelstvu v Janově u Litvínova (okr. Most). Neonacistická akce v Janově se zvrhla v bitvu s policií, která oddělovala účastníky demonstrace od romských bytů a Romů, kteří zorganizovali protiakci.⁵⁴ Zvýšená agresivita v ulicích českých měst donutila vládu České republiky k podání návrhu na rozpuštění Dělnické strany. V roce 2010 dochází rozhodnutím Nejvyššího správního soudu k rozpuštění Dělnické strany.⁵⁵ Ovšem příznivci Dělnické strany mají v té době již v záloze náhradu v podobě Dělnické strany sociální spravedlnosti.

Dělnická strana sociální spravedlnosti byla připravována jako případný nástupce Dělnické strany. Vznikla 21. ledna 2004, kdy byla registrována pod názvem Strana občanů Republiky české, v září roku 2005 byla přejmenována na Demokratickou stranu sociální spravedlnosti a 10. listopadu 2008 přijala současný název.⁵⁶ Pořádá různé mítinky a demonstrace (např. při aktuálních problémech ve Šluknovském výběžku), u nejrůznějších výročí (17. listopad v Praze či Brně) a v sociálně výbušných oblastech (Havířov atd.). Aktivity těchto dvou stran budou podrobněji rozebrány v následující kapitole.

Rok 2010 by se celkově dal charakterizovat jako rok krize neonacistické scény v České republice. Vliv na tuto krizi mělo zakázání Dělnické strany Nejvyšším

⁵³ MINISTERSTVO VNITRA ČR. Odbor bezpečnostní politiky. *Strategie boje proti extremismu*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2009, s. 1.

⁵⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČR. Odbor bezpečnostní politiky. *Strategie boje proti extremismu*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2009, s. 4.

⁵⁵ MAFRA. IDNES.cz. TŘEČEK, C. *Soud rozpustil Dělnickou stranu, ovládají ji militantní rasisti*. [online]. 2010, [cit. 2013-11-17]. Dostupný z WWW: <<http://zpravy.idnes.cz/soud-rozpustil-delnickou-stranu-ovladaji-ji-militantni-rasisti-pxn->>.

⁵⁶ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus v České republice*. Bonn: Friedrich-Ebert-Stiftung e.V., 2012, s. 6.

správním soudem a také celospolečenské tažení proti pravicovým extremistům. Dříve nejvýznamnější neonacistické uskupení Národní odpor bylo v roce 2010 podstatně ovlivněno touto krizí, která se projevila i rozpory mezi „starou“ a „mladou“ generací pravicových extremistů, zejména ohledně dalšího směřování a strategie českého neonacistického hnutí. „Mladí“ aktivisté prosazovali zavádění nových trendů sebe prezentace jako graffiti a hudební styl hip-hop, což ti „staří“ a konzervativní zásadně odmítali a považovali za zradu ideálů pravicově extremistického hnutí. Všechny pobočky Národního odporu byly až na výjimky prakticky nefunkční. Krize české pravicově extremistické scény zřejmě nejméně zasáhla lokálně působící Autonomní nacionalisty. Přestože se i oni potýkali s řadou problémů, lze je považovat za poměrně funkční skupinu. O tom svědčí i několik veřejných shromáždění, která během roku uspořádali. Autonomní nacionalisté se v průběhu roku 2010 snažili získat co nejširší podporu svému hnutí a postupně upevňovali svou pozici.⁵⁷ Vzhledem k řadě moderních trendů byli pro mladší generaci pravicových extremistů přijatelnější než klasické neonacistické organizace. Národní strana, dříve nejznámější subjekt nacionalistické scény, ukončila na přelomu let 2009 a 2010 svou činnost. Někteří její bývalí členové se pokusili založit novou politickou stranu, nakonec se ale rozhodli převzít skomírající České hnutí za národní jednotu. Jejich činnost pod hlavičkou tohoto uskupení však byla zcela nevýznamná.⁵⁸

V roce 2011 se Česká pravicově extremistická scéna postupně snažila obnovit své aktivity, ale neonacistická ideologie byla záležitostí spíše menších, celostátně nekoordinovaných skupin. Do popředí se snaží dostat nové trendy. Mezi ně patří například hard bass. Jeho principem je divoký tanec skupiny osob, z převážné většiny maskovaných, v ulicích, na náměstích či v obchodních centrech. Jako hudební doprovod slouží hlavně rusky zpívaná taneční elektronická hudba. Při hard bassu nedochází většinou k nezákonným projevům, spíše slouží k utužení sounáležitosti části pravicově extremistické scény. Zejména díky tématu boje proti romské kriminalitě a vyhrocené atmosféře ve Šluknovském výběžku se pravicovým extremistům podařilo v tomto roce uspořádat několik větších veřejných shromáždění, při nichž je podporovali i někteří

⁵⁷ MINISTERSTVO VNITRA ČR. Policie ČR. *Zpráva o činnosti ÚOOZ za rok 2010*. [online]. 2010. [cit. 2013-10-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/zprava-o-cinnosti-uooz-za-rok-2010.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>>.

⁵⁸ BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA ČR. *Výroční zpráva 2010*. [online]. 2011, [cit. 2013-11-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.bis.cz/n/2011-09-07-vyrocní-zprava-2010.html#1>>.

obyvatelé problémových oblastí.⁵⁹ Nutno podotknout, že ne všechny demonstrace proti sociálně vyloučeným občanům byly svolány pravicovými extremisty. V případě mnoha z nich byli organizátoři i většina účastníků z řad místních obyvatel, frustrovaných stavem v regionu a postojem a chováním některých skupin obyvatel.⁶⁰

Rok 2012 byl charakteristický roztržitostí a nejednotností pravicově extremistické scény. Její aktivisté si tohoto faktu byli vědomi, a někteří se proto snažili proti tomu bojovat a scénu opět stmelit. Tyto snahy ale většinou neměly dlouhého trvání a nebyly úspěšné. Fungování scény ovlivňovaly i pokračující názorové střety mezi zastánci nových trendů a skalními pravicovými extremisty inklinujícími k neonacismu. Neonacistická scéna jako celek prakticky nefungovala. Tvořily ji pouze lokální, nespolupracující buňky. Byť některé z nich byly relativně aktivní, jejich členové se primárně soustředili na místní témata, a logicky tak nedocházelo k nalezení styčného bodu na celonárodní úrovni. Řada aktivistů extremistické scény se neustále snažila vymýšlet nové způsoby veřejné propagace a prezentace, přičemž inspiraci čerpali ze zahraničí. Příkladem bylo pořádání charitativních a obecně prospěšných akcí (rozdávání hraček v dětských nemocnicích a dětských domovech, sbírání odpadků či finanční a materiální podpora zvířecích útulků), které měly pravicovým extremistům, dle jejich představ, zvýšit popularitu a zajistit pozitivní náhled veřejnosti.⁶¹ Tyto aktivity jim ale očekávané výsledky nepřinesly. Při propagaci a komunikaci v oblasti pravicového extremismu hrál dominantní roli internet, k jehož oblíbenosti přispívá zejména relativní anonymita prostředí. Pravicoví extremisté i nadále často zneužívali problematiku sociálně nepřizpůsobivých skupin, zejména z romské komunity, a rostoucí sociální napětí v některých regionech. Ke své propagaci toto téma využívala hlavně Dělnická strana sociální spravedlnosti, ale i jiné subjekty, a to i neextremistického charakteru. Dalším důležitým mobilizačním tématem krajní pravice se stala kritika vlády a jejích reforem. S cílem propagovat tato témata proběhla řada demonstrací a protestních akcí. Po letech útlumu došlo v roce 2012 k určité renesanci pravicově extremistických akcí s hudební produkcí, jejich podoba však prošla změnou. White power koncerty se transformovaly na hardrockové, které již nemají zjevně pravicově extremistický

⁵⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. Odbor bezpečnostní politiky. *Zpráva o extremismu a projevech rasismu a xenofobie na území ČR v roce 2011*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2012, s. 16-19.

⁶⁰ BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA ČR. *Výroční zpráva 2011*. [online]. 2012, [cit. 2013-11-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.bis.cz/n/2012-08-22-vyrocní-zprava-2011.html#2>>.

⁶¹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. Odbor bezpečnostní politiky. *Zpráva o extremismu na území ČR v roce 2012*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2013, s. 8.

charakter. Nebylo výjimkou, že návštěvníky těchto akcí byli nejen pravicoví extremisté, ale i běžní občané.⁶²

V roce 2013 došlo v některých regionech ke zvýšení mezietnického napětí. Spouštěcím mechanismem bylo několik incidentů mezi zástupci romské menšiny a majoritní společnosti. Jejich výsledkem byla řada protiromských demonstrací v Duchcově a Českých Budějovicích. Přestože mezi účastníky těchto akcí byla i řada pravicových extremistů, dominantní část tvořili běžní občané, kteří ventilovali svou nespokojenost s podle nich nedostatečným řešením problémů s romskou minoritou a s přístupem veřejných orgánů zodpovědných za tuto oblast. Z dalších událostí lze zmínit podporu syrského režimu prezidenta Bašira Asada. Ve spolupráci s pro-Asadovskou částí syrské komunity se čeští zástupci zúčastnili v Itálii fóra *Evropské fronty na podporu Sýrie*, neformálně zaštitěné krajně-nacionalistickým hnutím Casa Pound. Intenzivní byla nadále spolupráce mezi domácí a zahraniční, zejména německou a slovenskou krajně-pravicovou scénou. Čeští zástupci se zúčastnili Prvomájové oslavy ve Würzburgu, pořádané německou pravicově extremistickou stranou Freies Netz Süd.⁶³

⁶²BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA ČR. *Výroční zpráva 2012*. [online]. 2013, [cit. 2013-12-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.bis.cz/n/2013-11-07-vyrocní-zpráva-2012.html#3>>.

⁶³MINISTERSTVO VNITRA ČR. Odbor bezpečnostní politiky. *Čtvrtletní zprávy o extremismu Odboru bezpečnostní politiky MV*. [online]. 2014. [cit. 2014-01-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-extremismu-odboru-bezpecnostni-politiky-mv.aspx>>.

3. SOUČASNÁ SITUACE A VÝVOJ PRAVICOVÉHO EXTREMISMU A RADIKALISMU V ÚSTECKÉM KRAJI

Ústecký kraj je oblast s průměrně nejvyšší mírou nezaměstnanosti v rámci České republiky. Průměrná míra nezaměstnanosti v kraji za období let 2008 až 6/2013 je 10,15%.⁶⁴

Ústecký kraj a vývoj nezaměstnanosti v něm je pozoruhodný hned z několika úhlů pohledu. Oblast kraje je rozdělena demograficky na dvě odlišné oblasti. Na „pánevni oblast“ Chomutovska, Teplicka, Mostecká a oblast okolo Ústí nad Labem. Je to oblast těžební (hnědouhelná) a oblast chemického průmyslu a dnes již takřka neexistující výroby porcelánu. Oblast Litoměřicka a okolí Loun je oblastí zemědělskou. Obě v kraji dominantní průmyslové odvětví jsou dlouhodobě v útlumu a z toho pramení i vysoká míra nezaměstnanosti.

Ústecký kraj vede před ostatními kraji v České republice i v počtu Romů. Soužití Čechů a Romů není v tomto kraji jednoduché ani za normálního stavu, jak ukázal výzkum společnosti STEM/MARK v období 17. 11. – 30. 11. 2011. V tomto telefonickém výzkumu vyjádřili obyvatelé Ústeckého kraje, které problémy tento kraj nejvíce trápí. Více než polovina dotázaných (54%) uvedla, že nejvýznamnějším problémem je soužití Čechů s Romy. Obyvatelé Ústeckého kraje mají s touto minoritou špatné zkušenosti. Nedá se o nich hovořit jako o rasistech, jelikož soužití s další poměrně velkou minoritou, a to Vietnamskou, jako problém nevnímají. Více než třetina (38%) dotázaných uvedla jako druhý největší problém Ústeckého kraje vysokou nezaměstnanost a nedostatečnou nabídku pracovních příležitostí. Třetím problémem Ústeckého kraje je dle dotazovaných vysoká kriminalita (to si myslí 31% obyvatel).⁶⁵

Hlavní příčinou vysoké kriminality v Ústeckém kraji jsou sociálně vyloučené romské lokality. V těchto lokalitách se soustřeďují převážně rodiny plně závislé na státní sociální podpoře. Za sociálně vyloučenou romskou lokalitu se dle Ministerstva pro místní rozvoj „považuje prostor, kde jsou koncentrovány sociálně vyloučené osoby, které samy sebe označují za Romy nebo je takto označuje okolí, přičemž tato lokalita

⁶⁴ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zaměstnanost, nezaměstnanost*. [online]. 2014. [cit. 2014-02-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/zamestnanost-xu>>.

⁶⁵ OUR MEDIA a.s. PARLAMENTNÍ LISTY.cz. *Vaňhová: Největší problém Ústeckého kraje – soužití s Romy, nedostatek práce, kriminalita*. [online]. 2011, [cit. 2014-01-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/politici-volicum/Vanhova-Nejvetsi-problemy-Usteckeho-kraje-souzití-s-Romy-nedostatek-prace-kriminalita-218379>>.

vykazuje takové charakteristiky jako je vysoká míra nezaměstnanosti přesahující národní průměr, ztížený přístup k legálním formám obživy, nízká vzdělanostní úroveň, špatná občanská vybavenost, nefunkční infrastruktura, vyšší výskyt rizikových forem chování.⁶⁶

Nízká úroveň vzdělanosti a právního vědomí osob v těchto lokalitách omezuje jejich možnosti uplatnění na trhu práce. To vede k nižším příjmům a snížení jejich životní úrovně. Ve snaze zlepšit si životní úroveň se dopouštějí často majetkové trestné činnosti. Naopak vysoká míra frustrace z nemožnosti dosáhnout stejné životní úrovně, kterou vidí u majoritní společnosti, vyvolává u těchto osob hlubokou frustraci a agresivitu vůči svému okolí. Takovéto chování tedy potom vyvolává problémy s většinovou společností. Není tedy divu, že výše uvedených problémů využívají různá extremistická uskupení, ať už v touze se zviditelnit, získat voliče, či z jiných pohnutek.

V Ústeckém kraji působí několik extremistických organizací. Mezi zástupce pravicově extremistických organizovaných hnutí patří politická strana Dělnická strana a její nástupkyně Dělnická strana sociální spravedlnosti i s jejich mládežnickou organizací Dělnická mládež. Mezi neregistrovaná hnutí působící v Ústeckém kraji patří Národní odpor, Autonomní nacionalisté a Čeští lvi. Vyjma organizace Čeští lvi, která vznikla přímo v Ústeckém kraji jako radikálnější forma Dělnické strany sociální spravedlnosti, působí v tomto kraji lokální buňky výše uvedených organizací. Všechny jmenované organizace jsou představeny v této kapitole.

3.1 Dělnická strana

Jak již bylo uvedeno, Dělnická strana byla založena v roce 2003 bývalými členy politické strany Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa. Předsedou a jedním ze zakladatelů této nové strany se stal Tomáš Vandas (tajemník Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa). Dalšími zakladateli byl Jiří Štěpánek (zastupitel Hlavního města Prahy za Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa) a Martin Zbela (člen předsednictva Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa). Tato strana se stala jedním z nejvýznamnějších představitelů krajně pravicové scény v České republice. Její volební zisky nikdy nedosáhly takové úrovně jako Sdružení pro republiku – Republikánská

⁶⁶ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *Sociálně vyloučená romská lokalita*. [online]. 2010. [cit. 2014-01-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/cs/Stavebni-rad-a-bytova-politika/Bytova-politika/Programy-Dotace/Ostatni/Socialne-vyloucena-romska-lokalita>>.

strana Československa, nikdy nezískala zastoupení v Parlamentu České republiky, přesto značně ovlivnila dění v České republice po roce 2000.⁶⁷

Zpočátku se Dělnická strana prezentovala jako mluvčí a zastávce všech českých zaměstnanců. Často upozorňovala na jejich zneužívání zaměstnavateli, na nevyhovující pracovní podmínky, na vzrůstající nezaměstnanost a právo zaměstnanců na stávkou. Dělnická strana nesouhlasila se vstupem České republiky do Evropské unie. Protestovala proti vstupu do tohoto politického uskupení a bezdůvodně vzbuzovala v občanech České republiky strach z postupného navracování majetků sudetským Němcům. V krajských volbách v roce 2004 spolupracovala s Národní stranou. Na základě pozitivních výsledků této spolupráce byl vytvořen společný politický projekt Národní pětka. V tomto projektu úzce spolupracovala s Národním sjednocením, Republikány Miroslava Sládka a Českým hnutím za národní sjednocení. V lednu roku 2005 tato spolupráce vyústila ve vytvoření společné kandidátky pro nadcházející parlamentní volby v roce 2006. Zúčastněné strany se chtěly společně postavit běžným demokratickým stranám tím, že se snažily upozorňovat veřejnost na zkorumpovanost v české společnosti. Příčiny spatřovaly v tom, že politickou moc v České republice mají podvodníci, zloději a tuneláři a někteří členové menšin (homosexuálové a cizinci). Dělnická strana ovšem z Národní pětky v květnu roku 2005 vystoupila. Důvodem byla aktivní účast předsedy Republikánů Miroslava Sládka. Miroslav Sládek totiž v roce 2005 neměl dobrou pověst a Dělnická strana v jeho aktivní účasti již dopředu viděla možný neúspěch v parlamentních volbách. Tato předtucha se také nakonec vyplnila.⁶⁸

Po opuštění Národní pětky se Dělnická strana snažila najít vhodného spojence ke spolupráci. Nakonec se tím vhodným spojencem stala strana Národní sjednocení, která také vystoupila z projektu Národní pětka. V prosinci 2005 zahájila Dělnická strana spolu s Národním sjednocením jednání s nově vzniklou národně-konzervativní politickou formací Právo a Spravedlnost – ANO tradiční rodině, NE korupci a kriminalitě (dále jen Právo a Spravedlnost) o možné společné kandidatuře v nadcházejících parlamentních volbách. Mezi základními body, které chtěla formace Právo a Spravedlnost prosazovat, byla zejména obhajoba tradičních morálních hodnot,

⁶⁷ REXTER.cz. MAREŠ M., VEJVODOVÁ P. *Dělnická strana. Profil české pravicové extremistické strany*. [online]. 2010. [cit. 2013-12-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.rexter.cz/delnicka-strana-profil-ceske-pravicove-extremisticke-strany/2010/11/07/>>.

⁶⁸ REXTER.cz. MAREŠ M., VEJVODOVÁ P. *Dělnická strana. Profil české pravicové extremistické strany*. [online]. 2010. [cit. 2013-12-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.rexter.cz/delnicka-strana-profil-ceske-pravicove-extremisticke-strany/2010/11/07/>>.

podpora rodiny a důsledné potírání korupce a kriminality. Jako prioritu rovněž zástupci uvedli prosazování modelu sociálně solidární společnosti. Pod hlavičkou Právo a Spravedlnost se nakonec voleb v roce 2006 účastnilo několik pronárodních a konzervativně orientovaných politických stran: již zmíněné Národní sjednocení, Dělnická strana, Demokratická strana sociální spravedlnosti a Agrární strana.⁶⁹ Po neúspěchu v těchto volbách Dělnická strana přehodnotila své představy o dalším směřování a rozhodla se jít svou vlastní cestou. Tedy již nevytvářet žádné společné kandidátky s politickými stranami, ale naopak se osamostatnit a vytvářet své vlastní kandidátky a navázat spolupráci s neregistrovanými, extrémně nacionalistickými hnutími.⁷⁰

Jedním z neregistrovaných hnutí, se kterými Dělnická strana spolupracovala, byl Národní korporativismus. Nejednalo se ovšem o jediné nacionalistické hnutí. Spolupracovala také s Národním odporem, Autonomními nacionalisty a Resistance Women Unity (ženská odnož Národního odporu)⁷¹. V rámci této spolupráce došlo také ke změně politiky Dělnické strany. Již se neprezentovala jako mluvčí a zastávce všech zaměstnanců jako na počátku svého zrodu. Dělnická témata ustoupila do pozadí a do popředí se dostaly především etnické otázky, romská problematika, přistěhovalectví a xenofobie. Dělnická strana také začala ještě více kritizovat politiku parlamentních stran a vládní postup. Navíc se začala mnohem více a radikálněji projevovat na veřejnosti.

Konkrétní spolupráce Dělnické strany a neonacistické scény se následně projevila např. 24. února 2007 v Berouně, kdy Dělnická strana spolu s Autonomními nacionalisty demonstrovala proti radarové základně; 10. března 2007 zástupci Dělnické strany vystoupili v Přerově na demonstraci Národního korporativismu proti komunismu; pravidelně se Dělnická strana účastnila Svatováclavské manifestace Autonomních nacionalistů v Kladně; Dělnická strana podpořila pokus neonacistů uspořádat v listopadu 2007 pochod pražským židovským městem; v únoru 2008 Dělnická strana spolu s Autonomními nacionalisty a Resistance Women Unity

⁶⁹ RATAJ, Vliv české nacionální politiky v soudobých konceptech krajní pravice v České republice. In: *III. Kongres českých politologů Olomouc 8. – 10.9. 2006*, Praha-Olomouc: Česká společnost pro politické vědy.

⁷⁰ REXTER.cz. MAREŠ M., VEJVODOVÁ P. *Dělnická strana. Profil české pravicové extremistické strany*. [online]. 2010. [cit. 2013-12-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.rexter.cz/delnicka-strana-profil-ceske-pravicove-extremisticke-strany/2010/11/07/>>.

⁷¹ ANTIFA.cz. *Nový název, staré tváře*. [online]. 2010. [cit. 2014-01-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.antifa.cz/content/dsss-novy-nazev-stare-tvare>>.

uspořádaly pochod na podporu Srbska; zástupci Autonomních nacionalistů, Národního odporu a Resistance Women Unity se pravidelně scházeli i na prvomájových shromážděních Dělnické strany; či součinnosti při spontánních shromážděních následujících po 9. červnu 2009 (kdy proběhly domovní prohlídky a zatýkání osob podezřelých z napojení na neonacistickou scénu). O propojení Dělnické strany a neonacistické scény se rovněž hovořilo v souvislosti s kandidaturou řady sympatizantů s neonacismem za Dělnickou stranu.⁷²

Vrchol veřejných aktivit Dělnické strany nastal v roce 2008. V tomto roce nejen stoupl počet veřejných aktivit, ale několikanásobně se rozšířila členská základna strany. V únoru roku 2008 založila Ochranné sbory Dělnické strany, které oficiálně měly působit jako monitorovací skupiny v problematických lokalitách České republiky. Neonacisté a Dělnická strana společně demonstrovali v Praze 1. května 2008. Na podzim roku 2008 prováděly hlídky Ochranných sborů Dělnické strany opakovaně monitorovací akci na problémovém sídlišti v Janově u Litvínova, okres Most. Při těchto akcích proti hlídkám vystupovali vulgárně a výhrůžkami násilím romští obyvatelé tohoto sídliště a docházelo zde k vzájemným menším střetům. Dělnická strana se chopila „hozené rukavice“ od Romů a svolala protestní shromáždění na 17. listopad 2008 v centru Litvínova, na němž zazněla i pozvánka na pochod na sídliště Janov (ten však byl již dopředu řádně ohlášen aktivistou Autonomních nacionalistů). V hlavní bitvě o Janov se fyzicky střetli příznivci Dělnické strany, Národního odporu a Autonomních nacionalistů (podporovaní i mnoha osobami z místního českého etnického obyvatelstva) s policií, která je oddělovala od romských bytů a Romů, kteří zorganizovali protiakci.⁷³

Dělnická strana se touto násilně zaměřenou politikou snažila inspirovat svou německou kolegyní Národnědemokratickou stranou Německa (německy Nationaldemokratische Partei Deutschlands).⁷⁴ O tomto svědčí i zintenzivnění vzájemných kontaktů zhruba od poloviny roku 2008, kdy se zástupci Národnědemokratické strany Německa zúčastnili 16. srpna *Dne svobody* v Hradci

⁷² REXTER.cz. MAREŠ M., VEJVODOVÁ P. *Dělnická strana. Profil české pravicové extremistické strany*. [online]. 2010. [cit. 2013-12-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.rexter.cz/delnicka-strana-profil-ceske-pravicove-extremisticke-strany/2010/11/07/>>.

⁷³ REXTER.cz. MAREŠ M., VEJVODOVÁ P. *Dělnická strana. Profil české pravicové extremistické strany*. [online]. 2010. [cit. 2014-01-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.rexter.cz/delnicka-strana-profil-ceske-pravicove-extremisticke-strany/2010/11/07/>>.

⁷⁴ KALIBOVÁ, K., CAKL, O. Informace o propojení českých a německých neonacistů. In *Nebezpečné známosti. Pravicový extremismus v malém příhraničním styku (SRN-ČR)*. Drážďany: Kulturbüro Sachsen e. V., 2009. s. 78.

Králové. Dělnická strana se inspirovala čtyř-pilířovou koncepcí Národnědemokratické strany Německa,⁷⁵ Tato koncepce spočívala v „boji o hlavy“, „boji o parlament“, „boji o organizovanou vůli“ a „boji o ulici“. Právě „boj o ulici“ je považován Národnědemokratickou stranou Německa za stěžejní a primární, aby mohly být naplňovány i ostatní pilíře.

Zvýšená agresivita v ulicích donutila vládu České republiky k podání návrhu na rozpuštění Dělnické strany, kterou podala k Nejvyššímu správnímu soudu. První návrh byl však díky velké právní nouzi na straně důkazů neúspěšný, avšak 17. února 2010 na druhý pokus Nejvyšší správní soud Dělnickou stranu rozpustil⁷⁶ z důvodu její protiústavní činnosti. Označil ji za stranu ovládanou militantními rasisty a potvrdil její personální provázanost s Národním odporem a Autonomními nacionalisty. Nejvyšší správní soud konstatoval, že Dělnická strana usiluje o odstranění demokratických základů právního státu a poukázal na xenofobní, rasistické a šovinistické prvky v programatice strany.⁷⁷

3.2 Dělnická strana sociální spravedlnosti

V předchozí kapitole bylo uvedeno, že příznivci Dělnické strany měli již před jejím rozpuštěním v záloze náhradu v podobě Dělnické strany sociální spravedlnosti. Dělnická strana sociální spravedlnosti byla připravována jako případný nástupce Dělnické strany. Vznikla 21. ledna 2004, kdy byla registrována pod názvem Strana občanů Republiky české, v září roku 2005 byla přejmenována na Demokratickou stranu sociální spravedlnosti a 10. listopadu 2008 přijala současný název. Předsedkyní této nové strany byla Hana Pavlíčková, matka Tomáše Vandase.

Dělnická strana sociální spravedlnosti, ve snaze vyhnout se případnému dalšímu postihu, přizpůsobila své chování obsahu rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, který svým rozsudkem rozpustil Dělnickou stranu. Upravila politický program a snažila se vyhnout konfliktním projevům (příloha I). Vedení začalo dbát zejména na to, aby strana

⁷⁵ BRINGHT, F., BEGRICH, D. Transformační procesy (východo) německého neonacismu. Vliv na pravicové extremisty v SRN. In *Nebezpečné známosti. Pravicoví extremismus v malém příhraničním styku (SRN-ČR)*. Drážďany: Kulturbüro Sachsen e. V., 2009, s. 40.

⁷⁶ KRATOCHVÍL L., TŘEČEK Č., WIRNITZER, J. *Soud rozpustil Dělnickou stranu, ovládají ji militantní rasisti*. [online]. 2010. [cit. 2014-01-17]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/soud-rozpustil-delnickou-stranu-ovladaji-ji-militantni-rasisti-pxn-/domaci.aspx?c=A100217_100348_domaci_cen>.

⁷⁷ ČESKO. NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD ČR. ŠIMÍČEK. ,V. *Rozsudek jménem republiky Pst 1/2009*. Brno. 2010.

nebyla na veřejnosti spojována s neonacisty⁷⁸, proto se prezentovala jako krajně pravicová, nikoli extremistická politická strana, a záměrně se proto zbavovala vlivu neonacistů.

V roce 2010 provázela fungování strany řada problémů. Mezi nejvýznamnější patřily neshody mezi pobočkami a vedením strany, které vyplývaly ze snahy vedení soustředit na sebe veškerou stranickou moc a nenechat svým pobočkám potřebnou míru organizační a rozpočtové nezávislosti. Vrcholné představitele Dělnické strany sociální spravedlnosti stále častěji také kritizovali členové aktivní na neonacistické scéně, kterým se nelíbilo, že vedení upustilo od jakékoliv veřejné podpory neonacistů. V květnových parlamentních volbách strana získala mírně přes jedno procento odevzdaných hlasů. Nedosáhla tak sice hranice potřebné pro získání státního příspěvku, nicméně v mnoha obcích překročila pětiprocentní hranici, což představitele strany vedlo k předpokladu, že by Dělnická strana sociální spravedlnosti mohla mít reálnou šanci získat mandát v několika zastupitelstvech v podzimních komunálních volbách. Přes intenzivní snahy komunální volby v říjnu 2010 skončily pro Dělnickou stranu sociální spravedlnosti naprostým fiaskem a strana nezískala jediného zastupitele. Propad ve volbách nicméně překvapivě neovlivnil pozici Tomáše Vandase, který byl naopak dne 20. listopadu 2010 na celorepublikovém volebním sjezdu Dělnické strany sociální spravedlnosti jednohlasně zvolen předsedou strany. Pod vedením Dělnické strany sociální spravedlnosti se dne 17. listopadu 2010 uskutečnila vzpomínková akce *Pietní pochod pro Janov* v Litvínově. Tato akce proběhla bez narušení veřejného pořádku.⁷⁹

I v roce 2011 zůstávala Dělnická strana sociální spravedlnosti hlavní nositelkou pravicově vyhraněných názorů. Při své prezentaci se nadále soustředila na otázku soužití s romským obyvatelstvem a v tomto roce se jí podařilo získat pozornost hlavně prostřednictvím demonstrace v Ústeckém kraji, kde dne 9. dubna 2011 uspořádala *Pochod za Patrika – proti rasovému násilí* v Krupce na Teplicku. Důvodem této demonstrace bylo brutální napadení nezletilého Patrika, ke kterému došlo dne 29. dubna 2010. Toho dne se dvanáctiletý Patrik z dětského domova v Duchcově rozhodl, že navštíví svou matku v Ústí nad Labem. Neměl žádné peníze, takže šel pěšky. U bohosudovského nádraží v Krupce ho ale obstoupili dva romští výrostci, kteří ho brutálním způsobem zmlátili a znásilnili. Týrání přežil jen náhodou, když se mu silou

⁷⁸ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus v České republice*. Bonn: Friedrich-Ebert-Stiftung e.V., 2012, s. 7.

⁷⁹ BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA ČR. *Výroční zpráva 2010*. [online]. 2011. [cit. 2013-12-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.bis.cz/n/2011-09-07-vyrocní-zprava-2010.html#1>>.

vůle podařilo doplazit na nádraží, odkud mu byla přivolána pomoc. Pokud by záchrana přišla jen o několik málo hodin později, nepřežil by.⁸⁰ Pravicoví extremisté se rovněž snažili těžit ze zvýšeného sociálního napětí ve Šluknovském výběžku během srpna a září 2011. Uspořádali zde pár vlastních demonstrací, ale spíše participovali na protestních shromážděních organizovaných místními občany. Mezi přítomnými však tvořili pouze malou část a ne vždy byli původci střetů s policejními těžkooděnci.⁸¹

Dělnická strana sociální spravedlnosti byla iniciativní i na mezinárodním poli.⁸² Pokoušela se zintenzivnit spolupráci s Národnědemokratickou stranou Německa. Navázaná spolupráce spočívala hlavně v pořádání společných česko-německých veřejných shromáždění a pietních akcí. Dělnická strana sociální spravedlnosti také oživila svou spolupráci s Autonomními nacionalisty. Praktickou ukázkou byla jimi zorganizovaná demonstrace dne 17. listopadu 2011 v Praze, které se účastnili i aktivisté Dělnické strany sociální spravedlnosti a Dělnické mládeže.⁸³

V roce 2012 se krajně pravicová Dělnická strana sociální spravedlnosti věnovala přípravám předvolební kampaně do podzimních krajských voleb, oficiálně ji zahájila dne 30. března 2012 mítinky v Kadani a Chomutově. Předseda Tomáš Vandas navíc v březnu ohlásil kandidaturu na prezidenta republiky. V té měl jen minimální šance, nicméně se tímto způsobem snažil využít mediálního zájmu, aby více zviditelnil stranu a její program. Dělnická strana sociální spravedlnosti se snažila získávat sympatie obyvatel především v místech se zvýšeným sociálním napětím a problémy s nepřizpůsobivými. Strana představila *Strategii postupu proti nepřizpůsobivému stylu života*, která by podle ní měla řešit problémy provázející soužití majoritní společnosti a nepřizpůsobivých skupin obyvatel. Impulsem k jejímu zpracování byly nejen občanské protesty na Šluknovsku v Ústeckém kraji, ale i situace v dalších problémových lokalitách v České republice. Na zhoršující se bezpečnostní situaci ve Varnsdorfu tato strana reagovala dne 29. ledna 2012 svoláním protestního shromáždění

⁸⁰ MAFRA. IDNES.cz. CHLEBNÁ, L. *Romové brutálně zbili školáka, Vítkov naruby ožívají se extremisté*. [online]. 2010. [cit. 2013-12-23]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/romove-brutalne-zbili-skolaka-vitkov-naruby-ozyvaji-se-extremiste-1pz-krimi.aspx?c=A100521_1388447_krimi_kot>.

⁸¹ ČESKÁ TELEVIZE. ČTK. *Při novoročním útoku došlo i ke střelbě*. [online]. 2012. [cit. 2013-12-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/161841-pri-novorocnim-utoku-ve-varnsdorfu-doslo-i-ke-strelbe/>>.

⁸² MAREŠ, M. *Pravicový extremismus v České republice*. Bonn: Friedrich-Ebert-Stiftung e.V., 2012, s. 9.

⁸³ BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA ČR. *Výroční zpráva 2011*. [online]. 2012. [cit. 2014-01-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.bis.cz/n/2012-08-22-vyrocní-zpráva-2011.html#2>>.

pod názvem *Demonstrace proti romskému násilí*.⁸⁴ Další protestní pochod se uskutečnil dne 7. dubna 2012 na mosteckém sídlišti Chanov. Jednalo se o protestní akci v souvislosti s nedávným napadením policisty.⁸⁵ V druhé polovině roku 2012 se Dělnická strana sociální spravedlnosti připravovala na nadcházející podzimní volby do krajských zastupitelstev, které se konaly ve dnech 12. - 13. října 2012. Navzdory velmi intenzivní předvolební kampani ale Dělnická strana sociální spravedlnosti nezískala ani jediného zastupitele. V Ústeckém kraji sice tato strana dosáhla relativně slušného volebního zisku (9322 hlasů – 4,37%)⁸⁶, ale objektivně vzato šlo spíše o nezdar. Výsledky voleb opětovně potvrdily, že ani složitá společensko-ekonomická situace v některých regionech ČR nutně neznamená vyšší podporu populistickým a zkratkovitým řešením této politické strany. Členové Dělnické strany sociální spravedlnosti nerezignovali a pokračovali v pořádání veřejných akcí.

V roce 2013 prošla Dělnická strana sociální spravedlnosti několika interními spory, které se nejmarkantněji projevíly v souvislosti s volebním sjezdem strany dne 19. ledna 2013. I když navenek byl prezentován jako bezkonfliktní, ve skutečnosti ho provázely neshody, jež vyústily ve vystoupení místopředsedy Dělnické strany sociální spravedlnosti Petra Kotába a jeho podporovatelů z této strany.⁸⁷ Tato odštěpená skupina uvažovala o založení nové organizace, která by představovala radikálnější obdobu Dělnické strany sociální spravedlnosti. K tomu nakonec i došlo, a to vytvořením neregistrovaného sdružení Čeští lvi. Vnitřní spory na krátkou dobu Dělnickou stranu sociální spravedlnosti oslabil, což se projevilo i omezenou veřejnou aktivitou. Situace uvnitř strany se stabilizovala po veřejné akci konané 1. května 2013 v Přerově, ale hlavně po proti-romském pochodu v Duchcově dne 22. června 2013⁸⁸, kdy se ve straně upevnila podpora kolem předsedy Tomáše Vandase a Dělnická strana sociální spravedlnosti se opět začala veřejně projevovat. V roce 2013 u části společnosti panují

⁸⁴ ČESKÁ TELEVIZE. ČTK. *Demonstrace ve Varnsdorfu se obešla bez výtržností*. [online]. 2012. [cit. 2013-12-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/162420-demonstrace-ve-varnsdorfu-se-obešla-bez-vytrznosti/>>.

⁸⁵ HOMERLIVE.cz. ŠOLTYSOVÁ., V. *Policista vyhozený z okna? Zatím chybí důkazy*. [online]. 2012. [cit. 2013-12-26]. Dostupný z WWW: <http://www.homerlive.cz/zpravodajstvi/policista_vyhozeny_zokna_zatim_chybi_dukazy.html>.

⁸⁶ BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA ČR. *Výroční zpráva 2012*. [online]. 2013. [cit. 2013-12-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.bis.cz/n/2013-11-07-vyrocní-zprava-2012.html#3>>.

⁸⁷ BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA ČR. *Zprávy o extremismu*. [online]. 2013. [cit. 2013-01-22]. Dostupný z WWW: <<http://bis.cz/2013-1q-zprava-extremismus.html>>.

⁸⁸ ČESKÁ TELEVIZE. ČTK. *Po boji radikálů s policií zůstalo v Duchcově pět zraněných*. [online]. 2013. [cit. 2013-12-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/232295-po-boji-radikalu-s-policii-zustalo-v-duchcove-pet-zranenych/>>.

proti-romské nálady (jedná se převážně o obyvatele sociálně vyloučených lokalit s větší skladbou romského obyvatelstva) a těchto proti-romských nálad se pokoušejí využít i pravicoví extremisté. Dělnická strana sociální spravedlnosti dne 22. června 2013 v Duchcově uspořádala demonstraci, které se zúčastnilo zhruba tisíc osob, z nichž zhruba polovina patřila k Dělnické straně sociální spravedlnosti. Přes relativně vysokou účast se jí ale nepodařilo situace využít k získání vyšší popularity.⁸⁹ V průběhu října roku 2013 se Dělnická strana sociální spravedlnosti snažila aktivizovat v rámci předvolební kampaně do Parlamentu České republiky. Přestože hlavním tématem byl „boj proti nepřizpůsobivým“, tak předvolební mítinky neměly výraznou odezvu. Výjimkou byla demonstrace v Ostravě 19. října, které se zúčastnilo 500 osob. Shromáždění skončilo spontánním pochodem účastníků k sociálním ubytovnám a opětovnými střety s policejními složkami. Podobně v Ostravě vyvrcholilo i protestní shromáždění 28. října. Dělnická strana sociální spravedlnosti získala v parlamentních volbách pouhých 42906 hlasů, což znamenalo 0,86% (nejúspěšnější byla tradičně v Ústeckém a Moravskoslezském kraji - v každém získala přes 6 tisíc hlasů). Jednalo se o mnohem nižší počet hlasů než v předešlých volbách v roce 2010. Za neúspěšným výsledkem v těchto volbách zřejmě stálo i populistické předvolební téma⁹⁰ „nepřizpůsobivých“ a sociálně-vyloučených lokalit, jelikož toto téma mělo ve svém programu více politických stran.⁹¹

Dělnická strana sociální spravedlnosti má v současnosti jedenáct krajských organizací a na čtyři desítky místních organizací.

3.3 Dělnická mládež

Toto sdružení pro své příznivce z řad mladých lidí založila Dělnická strana. Dělnická mládež je samostatnou mládežnickou organizací národní orientace. V podobě občanského sdružení existuje od roku 2009 a má blízko k Dělnické straně sociální spravedlnosti. Podporuje její programovou Listinu. Dělnická mládež má za cíl

⁸⁹ BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA ČR. *Zprávy o extremismu*. [online]. 2013. [cit. 2013-01-22]. Dostupný z WWW: <<http://bis.cz/2013-2q-zprava-extremismus.html>>.

⁹⁰ ČERNÝ, P., *Politický extremismus a právo*. Praha: Eurolex Bohemia. 2005, s. 43.

⁹¹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. Odbor bezpečnostní politiky. *Čtvrtletní zprávy o extremismu Odboru bezpečnostní politiky MV*. [online]. 2014. [cit. 2014-01-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-extremismu-odboru-bezpecnostni-politiky-mv.aspx>>.

sdužovat mladé občany České republiky na základě jejich spříznění s idejemi sociálními a národními a respektování zásad života ve svobodné společnosti.⁹²

Cílem této organizace je dosažení vyšší psychické a fyzické úrovně svých členů a mládeže celého národa. Sdružení dále chce přispívat k všeobecně hojnější účasti české mládeže na společenském dění, a tak pěstovat odpovědnost za budoucnost své země. Smyslem činnosti tohoto sdružení je systematická práce mezi mládeží a s mládeží, podpora a propagace idejí a programu Dělnické strany sociální spravedlnosti.

Dělnická strana se při zakládání své mládežnické organizace Dělnická mládež inspirovala obdobnými evropskými sdruženími, zejména Národnědemokratickou stranou Německa, a to z několika důvodů. Tato německá strana má jako jediná pravicová strana v Německu svou mládežnickou organizaci jménem Mladí národní demokraté (německy Junge Nationaldemokraten), která má přibližně 350 členů. Dalším důkazem této inspirace jsou potom společné akce pořádané mezi Dělnickou mládeží a Národnědemokratickou stranou Německa, kdy se členové Dělnické mládeže v roce 2011 například zúčastnili předvolební kampaně této strany v Berlíně⁹³ a vytěžili z toho cenné poznatky, které v praxi uplatňují i při své činnosti v České republice. Dne 2. dubna 2011 byl dokonce mezi Dělnickou stranou sociální spravedlnosti a Národnědemokratickou stranou Německa v saské Riese podepsán dokument stvrzující vzájemnou spolupráci. V *Manifestu z Riesy o porušování lidských práv* si obě strany zastoupené svými předsedy jasně vymezily společné hodnotové cíle.⁹⁴

Program Dělnické mládeže je zaměřen na deset tematických okruhů. Jedná se o výchovu k odpovědnosti, boj proti drogám, úctu k přírodě, řemeslo a smysluplné vzdělání, ano rodině – ne single, pomoc seniorům, svobodný internet s rozumem, pohyb místo lenosti, kulturní povědomí, vůle k životu. Jakkoliv se může na první pohled zdát tento program úžasný, jedná se především o populistická hesla.⁹⁵

Dělnická mládež svými tématy dlouhodobě inklinuje k radikálním subjektům krajně pravicové scény, zejména autonomnímu nacionalismu. V rámci buněk Dělnické

⁹² DĚLNICKÁ MLÁDEŽ. *Programové cíle Dělnické mládeže*. [online]. 2010. [cit. 2013-12-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.delnickamladez.cz/nas-program>>.

⁹³ DĚLNICKÁ MLÁDEŽ. *Cestou moderního nacionalismu*. [online]. 2011. [cit. 2014-01-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.delnickamladez.cz/cestou-moderniho-nacionalismu>>.

⁹⁴ DĚLNICKÁ MLÁDEŽ. *Ohlédnutí za spoluprací s německou NPD v roce 2011*. [online]. 2011. [cit. 2014-01-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.delnickamladez.cz/ohljedniti-za-spolupraci-s-nemeckou-mpd-v-roce-2011>>.

⁹⁵ DĚLNICKÁ MLÁDEŽ. *Programové cíle Dělnické mládeže*. [online]. 2010. [cit. 2013-12-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.delnickamladez.cz/nas-program>>.

mládeže je i zaznamenáno personální propojení na neonacistickou scénu a fotbalové chuligány.

Jelikož má Dělnická mládež za cíl oslovovat svým programem mladé lidi, pomáhat v rozvoji mladé generaci nacionalistů a zároveň připravovat aktivisty na činnost v Dělnické straně sociální spravedlnosti, vymýšlí neustále nové formy těchto oslovení. Jedním ze způsobů je například být otevřenější a tolerantnější k moderním trendům současné mládeže, čímž jsou grafity, hard bass nebo alternativní hudba. Další formou je například oslovování případných příznivců přímo na školách pořádáním akcí zaměřených na sběr odpadků a úklid přírody.

Bezpečnostní informační služba České republiky mezi nejvýznamnější veřejné akce s účastí neonacistů pořádané Dělnickou mládeží řadí každoroční oslavy 1. máje v Brně či v Praze, již tradiční každoroční vzpomínkový pochod za Miloše Reha uskutečňovaný rovněž v květnových dnech v Litvínově a Mostě a v poslední době též Demontrace na podporu srbského lidu u příležitosti vyhlášení samostatného státu Kosovo (18. února 2012 v Jihlavě, 17. února 2013 v Ostravě).⁹⁶

Dělnická mládež má pět místních organizací na různých místech České republiky s působností na celém území naší země. Nejaktivnější pobočkou je místní organizace Brno, kde také sídlí Ústřední sekretariát Dělnické mládeže. Současným předsedou tohoto občanského sdružení je Erik Lamprecht, hlavní sídlo sdružení je v Praze. Členem sdružení může být osoba starší 15 let a mladší 35 let věku (příloha II).

3.4 Národní odpor

Národní odpor je neregistrovaná organizace, jejímž hlavním (nikoliv jediným) působištěm je Praha. Název této organizace vznikl v polovině roku 1999. Veřejně se pod tímto pojmenováním prezentoval na demonstraci 21. srpna 1999 na náměstí Míru v Praze, kde uspořádal veřejnou akci k uctění památky poslední oběti druhé světové války. Před rokem 1999 se tato organizace dvakrát neúspěšně pokoušela u Ministerstva vnitra ČR o zaregistrování občanského sdružení po vzoru německých Mladých národních demokratů a následně i občanského sdružení Národní odpor. Činnost, cíle a strategie Národního odporu v některých oblastech navazují na působení neonacistické Blood & Honour Division Bohemia (Národní odpor se v roce 1998 vyděloval z pražské

⁹⁶ BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA ČR. *Zprávy o extremismu*. [online]. 2013. [cit. 2014-01-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.bis.cz/zpravy-extremismus.html>>.

sekce Blood & Honour Division Bohemia). Postupně se z Prahy rozšířil do několika míst v České republice a stal se zde nejvýznamnější neonacistickou strukturou.

Národní odpor sám sebe prezentuje na webových stránkách jako hnutí národních socialistů a národovců⁹⁷, v posledních letech je zřetelný příklon příznivců Národního odporu k neonacismu, který je prosazován ve formě white power. Národní odpor tyto aktivity prosazuje pořádáním koncertů White Power Music a dále pochody a demonstracemi, které jsou nahlašovány pod různými fiktivními záminkami. Na těchto akcích propaguje svoje myšlenky prostřednictvím plakátů a letáků šířených po internetu, dále projevy, transparenty, vlajkami a skandováním hesel při výše uvedených akcích. Jejich myšlenky a ideje jsou rovněž prosazovány ilegálními a násilnými akcemi. Struktura Národního odporu vychází z osvědčeného principu zahraničních neonacistických uskupení „odpor bez vůdce“ (anglicky leaderless resistance), kdy jednotlivé buňky jsou prakticky samostatné a s ostatními spolupracují jen v případě společného zájmu⁹⁸. V současnosti je prokázána existence devíti organizačních buněk na různých místech České republiky.

Národní odpor je organizovaná součást decentralizovaného neonacistického hnutí dočasně zastřešující neonacistickou scénu v České republice, vycházející z tradic národního socialismu 20. – 40. let dvacátého století v Evropě, hlásající koncepci rasistického boje zejména proti Romům, Židům a přistěhovalcům a nadřazenost „bílých národů“. Hnutí Národního odporu ve svém jednání vyjadřuje decentralizační tendence vývoje současného neonacistického hnutí a současně snahu neonacistické scény o změnu vnějšího image na veřejnosti. Nový trend znamená konec snah o legalizaci Národního odporu jako celku.⁹⁹ Jednotliví členové Národního odporu se naopak snaží na veřejnosti zaštiťovat tím, že samotný Národní odpor neexistuje a členství v něm se proto nedá postihnout.

Národní odpor sehrál velmi důležitou roli v letech 2006 a 2007, kdy se mu podařilo stmelit roztržštěné neonacistické hnutí v České republice. V roce 2007 média komentovala především organizaci pochodu 1. května v Brně a pokus o pochod Starým židovským městem v Praze v den výročí *Křišťálové noci*. V tomto časovém období začíná éra, kdy Národní odpor a celá neonacistická scéna nastupuje cestu větší

⁹⁷ SVOBODNYODPOR.info. Koncept. *Filosofie národního socialismu*. [online]. 2012. [cit. 2013-12-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.svobodnyodpor.info/p/koncept.html>>.

⁹⁸ ČERNÝ, P., *Politický extremismus a právo*. Praha: Eurolex Bohemia. 2005, s. 51.

⁹⁹ NACIONALISMUS. *Manifest Národního odporu* [online]. 2007, [cit. 2014-01-10]. Dostupný z WWW: <<http://nacionalismus.wgz.cz/rubriky/manifest-narodniho-odporu>>.

radikalizace a profesionalizace. Tento trend naplno propukl v roce 2008 a 2009, kdy Národní odpor spolu s Autonomními nacionalisty a Dělnickou stranou obsazují veřejný prostor společnými akcemi (demonstracemi, protestními pochody, spontánními shromážděními). Mezi nejviditelnější patří tradičně setkání k 1. květnu, kterého se pravidelně účastní několik stovek osob včetně zahraničních účastníků.¹⁰⁰

Samotné aktivity Národního odporu doznaly útlumu, jelikož se členové Národního odporu angažovali v Dělnické straně a veškeré veřejné aktivity byly konány pod hlavičkou této strany. Na konci dekády Národní odpor upustil od veřejné prezentace sama sebe (s výjimkou internetu) a začal používat různá jiná označení (Svobodná mládež, Svobodný odpor, Odpor). Národní odpor se v současnosti téměř vzdal organizace veřejných akcí, ale jeho přívrženci se stále aktivně zúčastňují veřejných akcí pořádaných jinými organizacemi především Dělnické strany sociální spravedlnosti.

3.5 Autonomní nacionalisté

Další neregistrovaná ultrapravicová organizace, fungující na obdobné bázi jako Národní odpor, tedy na bázi autonomních buněk a odporu bez vůdce. Vznikla v roce 2007, kdy navázala na činnost Nacionalistů Kladno, po vzoru německých organizací autonomních nacionalistů.¹⁰¹ Na rozdíl od organizace Národní odpor se jedná o uskupení určené mladší generaci. Národní odpor totiž dodnes obsahuje generaci starších a radikálnějších ultrapravicových stoupenců, kteří se profilovali již v devadesátých letech 20. století z původních skinheads a kteří do svých řad nehodlají vpustit mladší generaci na přelomu devadesátých let teprve narozenou. Autonomní nacionalisté jsou propagátoři nových směrů, naopak stoupenci Národního odporu jsou tradičními zastánci skinheadské image.

Autonomní nacionalisté se na svých původních internetových stránkách prezentují jako organizace na sobě nezávislých autonomních skupin, které pojí stejný názor na současný negativní politický vývoj v České republice. Tento vývoj chtějí zvrátit aktivní podporou nacionálního hnutí, především pořádáním demonstrací, pietních aktů a jiných kulturních akcí (hudebních, sportovních apod.). S podporou

¹⁰⁰ MAREŠ, M., et al. *České militantní neonacistické hnutí (aktuální trendy)*. Analýza pro Ministerstvo vnitra ČR – Odbor bezpečnostní politiky. Brno, 2011. s. 7-8.

¹⁰¹ KALIBOVÁ, K., CAKL, O. Informace o propojení českých a německých neonacistů. In: *Nebezpečné známosti. Pravicový extremismus v malém příhraničním styku (SRN-ČR)*. Drážďany: Kulturbüro Sachsen e. V., 2009. str. 67.

autonomních nacionalistů mohou počítat všechny organizace, které o ni budou stát a jejichž názory jsou totožné s jejich. Mezi nové směry, kterými lákají nové příznivce, patří i to, že jim nezáleží na vizáži sympatizantů (což je něco, co by stoupenci Národního odporu, s jejich skinheadským stylem, nikdy nepřipustili). Pro Autonomní nacionalisty je důležitý především přínos pro jejich hnutí. Místo hádek a rozporů hledají společné cesty k aktivní činnosti. Autonomní nacionalisté tedy sdružují nacionalisty, patrioty, antikomunisty, národní socialisty, fotbalové fanoušky, fanoušky hudebních stylů Hate-Core, Black Metal apod.¹⁰²

Jak bylo uvedeno v předešlé podkapitole věnované Národnímu odporu, v roce 2008 a 2009 se této organizaci společně s Autonomními nacionalisty a Dělnickou stranou podařilo obsadit veřejný prostor společnými akcemi. Autonomní nacionalisté výrazně spolupracovali s Dělnickou stranou do roku 2010. Uznávali ji jako sílu hájící společné zájmy na oficiální politické scéně. Autonomní nacionalisté proti tomu působili ve vzájemném vztahu jako bojovníci ulice. Tento společný vztah byl ukončen v březnu 2010, kdy Autonomní nacionalisté na internetu zveřejnili *Oficiální distancování Autonomních nacionalistů od Dělnické strany (sociální spravedlnosti)*¹⁰³. Hlavním důvodem byl postoj Dělnické strany k policejním opatřením proti neonacistům (policejní akce Power a Lotta). Autonomní nacionalisté nehodlali akceptovat, že strana neposkytla zadrženým osobám alespoň finanční pomoc, přestože finančními prostředky disponovala. V současné době mají aktivity Autonomních nacionalistů regionální charakter, řada buněk zanikla, stala se neaktivní. Většina aktivit Autonomních nacionalistů se zaměřuje na menší veřejná vystoupení (například dne 3. listopadu 2012 v Kutné Hoře desítka aktivistů Autonomních nacionalistů zdarma rozdávala potraviny, přičemž současně distribuovala letáky a propagovala svůj subjekt)¹⁰⁴, výlep plakátů, šíření samolepek, tvorbu graffiti či internetovou činnost.¹⁰⁵

¹⁰² ARCHIV PČR, ÚOOZ SKPV OKTE. NACIONALISTE.com. *Autonomní nacionalisté*. [online]. 2006, [cit. 2014-01-20]. Dostupný z WWW: <<http://stred.nacionaliste.com/view.php?navezclanku=autonomni-nacionalismus&cislocclanku=2006120005>>.

¹⁰³ ARCHIV PČR, ÚOOZ SKPV OKTE. NACIONALISTE.com. *Oficiální distancování Autonomních nacionalistů od Dělnické strany sociální spravedlnosti*. [online]. 2006, [cit. 2014-01-20]. Dostupný z WWW: <<http://nacionaliste.com/view.php?navezclanku=oficialni-distancovani-autonomnich-nacionalistu-od-delnicke-strany-socialni-spravedlnosti&cislocclanku=2010030004>>.

¹⁰⁴ BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA ČR. *Výroční zpráva 2012*. [online]. 2013, [cit. 2014-01-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.bis.cz/n/2013-11-07-vyrocní-zprava-2012.html#3>>.

¹⁰⁵ MAREŠ, M., et al. *České militantní neonacistické hnutí (aktuální trendy)*. Analýza pro Ministerstvo vnitra ČR – Odbor bezpečnostní politiky. Brno. 2011. s. 8.

3.6 Čeští lvi

Lokální neregistrované uskupení působící převážně v Ústeckém kraji, které si při svém založení kladlo za cíl vytvořit radikálnější obdobu Dělnické strany sociální spravedlnosti. Počátkem roku 2013 tuto organizaci založili bývalí členové Dělnické strany sociální spravedlnosti, konkrétně Jiří Šlégr (Alfa lev) a Pavel Matějny (Beta lev). Na svých internetových stránkách¹⁰⁶ uvádějí, že nechtějí být jako jiné subjekty, které do svých řad naberou každého, aby se posléze mohli vychloubat množstvím členů, z nichž 90% jsou stejně jen papíroví členové, kteří pro organizaci nic nedělají. Preferují kvalitu nad kvantitou, a tak každý potencionální člen musí vypsát minimálně jednu funkci, kterou bude pro České lvy vykonávat. Jedná se o funkce v Rodobraně (obdoba poradatelské služby, která v případě selhání policie v problémových lokalitách může hlídkovat v těchto místech), Bubeník (bubnující do rytmu při pochodování Českých lvů), Vlajkonoši a Štítonoši (zástavy a štíty Českých lvů na akcích jsou svěřovány pouze prověřeným členům), Grafici a Kreslíři (kreslící pro České lvy nebo v počítačových programech vytvářejí plakáty a další propagační materiály).

Českým lvům se nelíbí současný stav společnosti v České republice a chtějí ho změnit především pořádáním série převážně proti-romsky orientovaných shromáždění s názvem Czech Lion Tour.

Mezi nejznámější proti-romské pochody, kterých se zúčastnili i příslušníci Českých lvů patří, demonstrace Dělnické strany sociální spravedlnosti v Duchcově u Teplic dne 22. června 2013, 29. června, 6. a 13. července 2013 na sídlišti Máj v Českých Budějovicích. Tyto pochody se vždy vymkly kontrole a skončily potyčkami demonstrujících s přítomnými policisty.

Ve svém programu se jako většina ultrapravicových organizací vymezují vůči cizincům, Romům, homosexuálům. Po vzoru Dělnické mládeže je program Českých lvů zaměřen na boj proti drogám, úctu k přírodě, řemeslo a smysluplné vzdělání. Požadují znovuzavedení trestu smrti a vojenské služby (včetně roční služby národu pro dívky), kvalitní české potraviny, preferují kvalifikované české doktory, vymezují se proti rovnosti, pozitivní diskriminaci, potratům (až na výjimečné případy např. znásilnění), týrání zvířat. Z programu Dělnické strany potom ve svém programu převzali požadavek více pracovních pozic pro Čechy, dost podřizování se Evropské unii.

¹⁰⁶ ČEŠTÍ LVI. *Čeští lvi – CZECH LION TOUR*. [online]. 2013, [cit. 2014-02-01]. Dostupný z WWW: <<http://cesti-lvi.webs.com/>>.

Tato organizace se pokoušela u Ministerstva vnitra ČR o zaregistrování občanského sdružení Čeští lvi, to bylo ale odmítnuto. Stanovy tohoto sdružení nebyly v souladu se zákonem o sdružování (zákon č. 83/1990 Sb.).¹⁰⁷

Sdružení Čeští lvi navíc nezískalo podporu jak širší veřejnosti, tak ani krajně pravicové scény. Po neúspěšných mítincích pořádaných v rámci kampaně Czech Lion Tour v Českých Budějovicích a Krupce u Teplic (na podzim roku 2013) již na organizaci dalších protestů, včetně plánovaných, sdružení rezignovalo. Koncem roku 2013 potom ukončilo svou činnost.¹⁰⁸

Na sdružení Čeští lvi je vidět roztržičnost, nejednotnost a rozháranost pravicově extremistické scény. Její aktivisté jsou si tohoto faktu vědomi, a někteří se proto snaží proti tomu bojovat a scénu opět stmelit, popřípadě aspoň utlumit vzájemné animozity. Tyto snahy ale většinou nemívají dlouhého trvání a nebývají úspěšné. Fungování scény ovlivňují i pokračující názorové střety mezi zastánci nových trendů a skalními pravicovými extremisty inklinujícími k neonacismu. Byly sice zaznamenány snahy tyto spory umírnit, ale „klid zbraní“ nemívá většinou dlouhého trvání a jedna či druhá strana jej nakonec vždy poruší. Neonacistická scéna jako celek prakticky nefunguje. Tvoří ji pouze lokální, nespolupracující buňky. Byť některé z nich jsou relativně aktivní, jejich členové se ve většině případů primárně soustředí na místní témata, a logicky tak nedochází k nalezení styčného bodu na celonárodní úrovni.

3.7 Sociální nepokoje v Ústeckém kraji

Za spouštěcí signál sociálních nepokojů v Ústeckém kraji lze označit dva incidenty, které se odehrály krátce po sobě v polovině roku 2011 ve Šluknovském výběžku. První případ se stal 7. srpna, kdy skupina Romů napadla mačetami hosty baru Pivní pomoc v Novém Boru a tímto útokem jim způsobila vážná zranění. Druhý případ se stal 21. srpna v Rumburku, kde skupina sedmi mladých Romů fyzicky napadla menší skupinku jiných (bílých) mladíků, které také vulgárně a rasisticky uráželi. Ti se před nimi dali na útěk. Romové je ale pronásledovali a neváhali ani rozmlátit vstupní dveře u domu, kam se před nimi uprchlíci schovali. Oba incidenty na sebe upoutaly značnou

¹⁰⁷ ROMEA.cz. KOSTLÁN., F. *Ministerstvo vnitra odmítlo zaregistrovat České lvy, protože podle zákona jde o „nedovolené sdružení“*. [online]. 2013. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/ministerstvo-vnitra-odmitlo-zaregistrovat-ceske-lvy-protize-podle-zakona-jde-o-nedovolene-sdruzeni>>.

¹⁰⁸ MINISTERSTVO VNITRA ČR. Odbor bezpečnostní politiky. *Čtvrtletní zprávy o extremismu Odboru bezpečnostní politiky MV*. [online]. 2014. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-extremismu-odboru-bezpecnostni-politiky-mv.aspx>>.

mediální pozornost. Vedle způsobu provedení byl zdůrazňován zejména etnický původ pachatelů, brutalita útoku a rasový motiv. Zároveň byly často medializovány i marginální incidenty mezi skupinami obyvatel.

Vůči oběma incidentům se okamžitě vymezila spontánní reakce širší veřejnosti, a to především na virtuálních sociálních sítích, diskuzních fórech na blozích nebo mediálních serverech pod články k tématu. Na základě tohoto protiprávního jednání vznikla na sociální síti Facebook iniciativa Bezpečné domovy v Novém Boru a Občanský odpor Rumburk, jehož znak (prst protínající papír) nápadně připomíná extremisty používanou symboliku. V rámci této skupiny se často objevovaly příspěvky hanobící Romy anebo vyzývající k násilí proti nim.¹⁰⁹

Do obou míst incidentů byly rovněž svolány protestní demonstrace. Při těchto demonstracích hrozilo vždy riziko přechodu z pokojného shromáždění v násilnosti, ničení majetku a ohrožení života a zdraví osob, neboť se předpokládalo, že těchto shromáždění nespojených občanů využijí ke své účasti extremistické skupiny. Což se také potvrdilo. Prakticky každý srpnový a zářijový víkend se v Novém Boru, Rumburku či Varnsdorfu konala demonstrace k vyjádření nespokojenosti se stavem situace v tomto severočeském výběžku. Tyto protestní akce byly svolávané občanskou iniciativou Občanský odpor Rumburk (26.8.2011 Rumburk), Svobodnou mládeží a Autonomními nacionalisty (2.9.2011, 3.9.2011 Varnsdorf), občanskou iniciativou Násilí není řešení zastoupenou převážně levicovými extremisty (10.9.2011 Nový Bor), Dělnickou stranou sociální spravedlnosti (10.9.2011 Varnsdorf, Rumburk). Další protestní akce svolával do města známý aktivista Lukáš Kohout, který se na protestních akcích snaží v rámci zviditelnění své osoby rozdmýchat vášně mezi účastníky těchto demonstrací a vyvolat v nich tak ještě větší nenávist vůči Romům.¹¹⁰

V první polovině roku 2012 se uskutečnila tři shromáždění v sociálně vyloučených lokalitách, všechny organizovala Dělnická strana sociální spravedlnosti. Jednalo se o pochod dne 29. 1. 2012 ve Varnsdorfu, 30. 3. 2012 v Kadani a v Chomutově a 7. 4. 2012 o pochod příznivců Dělnické strany sociální spravedlnosti mosteckým sídlištěm Chanov. Dne 19. května 2012 proběhlo v Mostě a Litvínově každoroční pietní shromáždění s následným pochodem příznivců krajní pravice u příležitosti výročí zabití Miloše Reha. Akce se obešly bez narušení veřejného

¹⁰⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Události ve Šluknovském výběžku*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2011. s 6.

¹¹⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Události ve Šluknovském výběžku*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2011. s 8-11.

pořádku. V období letních prázdnin se situace tradičně zklidnila a nebyly pořádány žádné veřejné akce. Od září 2012 se opět veřejná shromáždění rozjela naplno, ale jednalo se o předvolební mítinky, tedy aktivitu převážně zaměřenou na přípravu na říjnové krajské volby. Ve všech případech se akce Dělnické strany sociální spravedlnosti potýkaly s minimální účastí. Výjimkou byl mítink a následný protestní pochod ve Varnsdorfu (15.9.2012), kterého se zúčastnilo přibližně 200 osob. V tomto případě strana použila svou obvyklou taktiku mobilizace účastníků prostřednictvím kriminalizace romské komunity.¹¹¹

V polovině roku 2013, po klidném zakončení roku 2012, extremistická scéna v Ústeckém kraji opět ožila. Aktivizovaly jí proti-romské nálady ve společnosti, konkrétně událost v Duchcově, okres Teplice. Dne 18. května došlo v Duchcově k napadení manželského páru. Incident vyvolal teprve romský mladík, který mladý pár vracející se domů z diskotéky začal ohrožovat klackem v ruce. Zatímco napadený muž se začal bránit, dvě romské ženy napadly jeho manželku. Na záběrech je vidět, jak ji, ležící na zemi, bijí a kopou.¹¹² Zranění manželé skončili v péči lékařů. Proti-romské nálady vypukly až zhruba o týden později, kdy bylo video z incidentu zveřejněno serverem RadicalBoys.

Nespokojení obyvatelé Duchcova, po zveřejnění tohoto videa, svolali na centrální náměstí tohoto města protestní shromáždění. První shromáždění se uskutečnilo dne 29. května, a ačkoliv svolavatelé Jan Dufek a Jindřich Svoboda měli blízko k pravicovému extremismu, proběhlo bez výraznějšího narušení veřejného pořádku. Protiromské nálady ještě více vygradovaly poté, co bylo zveřejněno video, kde Jan Dufek vyloženě podněcuje k nenávisti vůči Romům. Stejně tak i Jindřich Svoboda na svém facebookovém profilu.¹¹³ I tyto nenávistné projevy měly za následek, že další protestní shromáždění, tentokrát svolané Dělnickou stranou sociální spravedlnosti na den 22. června 2013 již v poklidu neproběhlo. Krátce po jeho zahájení se změnilo v potyčky a útoky davu proti policii. Druhého shromáždění se zúčastnilo zhruba 900

¹¹¹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. Odbor bezpečnostní politiky. *Čtvrtletní zprávy o extremismu Odboru bezpečnostní politiky MV*. [online]. 2014. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-extremismu-odboru-bezpecnostni-politiky-mv.aspx>>.

¹¹² RADICALBOYS. PIŠKOT, J. *Napadení v Duchcově: To co vám média odmítla ukázat*. [online]. 2013. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.radicalboys.com/video/1281-napadeni-v-duchcove-to-co-vam-media-odmitla-ukazat.html>>.

¹¹³ ROMEA.cz. KOSTLÁN., F. *Pořadatelé duchcovských demonstrací Jindřich Svoboda a Jan Dufek usilují o vyvraždění Romů*. [online]. 2013. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/poradatele-duchcovskych-demonstraci-jindrich-svoboda-a-jan-dufek-usiluji-o-vyvrazdeni-romu>>.

osob, z nichž za stoupence extremistické pravice lze označit 700 (přibližně 300 osob pak lze zahrnout do „tvrdého jádra“, které tvořilo jádro útočníků).¹¹⁴

13. července 2013 se v Duchcově konalo další protestní shromáždění, sešlo se zde asi 50 lidí a proběhlo bez výraznějšího narušení veřejného pořádku ze strany pravicových radikálů. Naopak zde došlo k násilí vůči protestujícím ze strany čtveřice Romů, kteří po skončení demonstrace hledali jejího organizátora Jindřicha Svobodu. Iniciátor trestní výpravy (otec útočníků na manželský pár ze dne 18. května) se mu chtěl pomstít, že ve městě přizivil proti-romské nálady. Útočníci se ale spletli a zbili jiného muže, když napadenému dorazil proti přesile na pomoc jiný muž, zbili i jeho. Navíc je rasisticky uráželi a jeden z útočníků napadl i zasahující policisty.¹¹⁵

Nutno podotknout, že spouštěčem současných demonstrací jsou konkrétní medializované incidenty. Medializace je jedním z hlavních usnadňujících faktorů pro mobilizaci, která následně probíhá především prostřednictvím virtuálních sítí, často i s využitím pozměněných či nepravdivých informací. Podíl médií na vyvolávání proti-romských nálad se stal diskutovanou záležitostí, zvláště pak poté, co dosáhl svého (zatímního) vrcholu v případě, který se odehrál v roce 2012 v Břeclavi. V dubnu 2012 proběhla nejen Břeclaví, ale i celostátními médii zpráva o brutálním útoku několika Romů na patnáctiletého chlapce, který se měl stát v centru města. V souvislosti s touto událostí se zvedla vlna proti-romských nálad mezi obyvateli města a regionu, byl svolán také protestní pochod, který spoluorganizovala Dělnická mládež, a byl tak využit i k propagaci cílů této politické organizace, napojené na Dělnickou stranu sociální spravedlnosti. V tomto období byli v potenciálním ohrožení zejména romští obyvatelé Břeclavi, proti kterým byly cíleny nenávistné verbální útoky ze strany radikálů, ale i dalších obyvatel města, kteří byli rozezleni zmiňovaným brutálním činem, za jehož pachatele byli obětí označení Romové, později alespoň jeden Rom. I přes nenávistné nálady, které panovaly ve městě v týdnech po útoku, nedošlo k žádnému fyzickému útoku z jedné, ani z druhé strany. Při následném prošetřování

¹¹⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČR. Odbor bezpečnostní politiky. *Čtvrtletní zprávy o extremismu Odboru bezpečnostní politiky MV*. [online]. 2014. [cit. 2014-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-extremismu-odboru-bezpecnostni-politiky-mv.aspx>>.

¹¹⁵ MAFRA. IDNES.cz. JANOUŠEK, A. *Útočníkům přibyl rasismus u lékaře, Duchcov si s rodinou neví rady*. [online]. 2013, [cit. 2014-02-27]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/napadeni-v-duchcove-v-cervenci-2013-dov-/krimi.aspx?c=A130716_132211_usti-zpravy_alh>.

celého incidentu policií, se zjistilo, že chlapec si celé napadení vymyslel.¹¹⁶ Ve skutečnosti se jednalo o pád při atletické exhibici na zábradlí. Spouštěcí události silně mobilizují nejen krajně pravicovou scénu, ale především i místní obyvatelstvo. Mezi obyvatelstvem lze vysledovat frustraci z ekonomických, sociálních a politických podmínek a následně také subjektivní pocit snížené bezpečnosti. Dochází ke kriminalizaci romské komunity a univerzálními viníky se stávají Romové jako etnikum. Řešení tohoto problému však není v plné kompetenci policie, ale především dalších státních i nestátních subjektů.

Extremisté ostatně daný problém v konkrétním místě také nemají zájem řešit, chtějí se v lepším případě pouze zviditelnit, v tom horším porvat s policií, Romy nebo názorově odlišnými lidmi. Příznivci extremistické scény se při těchto protestních akcích vždy snaží vmísit do davu protestujících a rozdmýchávat nenávistné vášně vůči Romům, při pochodech směřovat dav k domům obývaných romskou komunitou, překonávat policejní zátarasy (a to za použití lahví, kamenů, popelnic a pyrotechniky) za účelem vyvolání fyzických střetů s policisty pořádkových jednotek. Vlastní podstata protestních shromáždění, kvůli kterým se tato města zaplnila velkým davem obyvatel, je pro tvrdé jádro extremistické scény nezajímavá. Naopak využívají pokojného, ale nespokojeného davu jako živého štítu pro cílené útoky proti přítomným policistům.

Na podpoře a propagaci různých extremistických, respektive neonacistických hnutí se dá i slušně profitovat. O tom svědčí i realizace případu, ke kterému došlo Službou kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky dne 16. 10. 2012 v Mostě. Na základě ročního prověřování možného trestného činu Založení, podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 trestního zákoníku došlo tohoto dne k zadržení dvou bratrů, kteří vyráběli a následně distribuovali propagační předměty a věci odkazující na neonacistické organizace, symboly nacismu, rasismu, xenofobie, a které prostřednictvím vyobrazených motivů či hesel hlásají nenávist vůči ideologickým nepřátelům, často skupinám osob vymezených na základě jejich politického či náboženského vyznání, anebo jejich etnické či rasové příslušnosti. K distribuci těchto předmětů docházelo jak prostřednictvím internetového obchodu, tak v rámci krajně pravicové scény a v posledních letech i prostřednictvím neonacistických koncertů v zahraničí. Tímto dlouhodobým jednáním si oba pachatelé

¹¹⁶ MAFRA. IDNES.cz. *Policie: Chlapec z Břeclavi lhal, brutální napadení Romy si vymyslel.* [online]. 2013, [cit. 2014-02-27]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/chlapec-z-breclavi-si-zpusobil-zraneni-sam-fj2-/krimi.aspx?c=A120523_173901_brno-zpravy_itu>.

zajistili i výrazné finanční zdroje, od roku 2009 až 1 milión Kč. Během provedených domovních prohlídek byly dále nalezeny vysoké finanční částky v cizích měnách, pocházející z prodeje na zahraničních koncertech, stejně jako vysoká finanční částka v Kč a množství předmětů a věcí připravených k prodeji.¹¹⁷

¹¹⁷ MINISTERSTVO VNITRA ČR. Odbor bezpečnostní politiky. *Čtvrtletní zprávy o extremismu Odboru bezpečnostní politiky MV*. [online]. 2014. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-extremismu-odboru-bezpecnostni-politiky-mv.aspx>>.

4 ŘÍZENÉ ROZHOVORY S ÚČASTNÍKY DEMONSTRACÍ V DUCHCOVĚ

4.1 Výzkumný problém, cíl výzkumu

Duchcov je město v severních Čechách, v okrese Teplice, v Ústeckém kraji a má přes 8.800 obyvatel. Duchcovské panorama z jedné strany vytváří mohutná hradba Krušných hor, z druhé strany vrcholky Českého středohoří. V minulosti bylo toto město, ležící v podkrušnohorské uhelné pánvi cca 7 km západním směrem od lázeňského města Teplice, významným průmyslovým centrem, obklopeným těžbou hnědého uhlí. Město je známé pobytem Giacomu Casanovy (1725-1798) – italského kněze, spisovatele a diplomata, který na zdejším zámku posledních 13 let svého života pracoval jako knihovník, napsal zde své paměti a nakonec i skonal. V Duchcově žije početná romská minorita, nedá se však přesně spočítat, o kolik lidí se jedná. Důvodem je to, že ne každý Rom se ke své národnosti hlásí, uvádějí národnost českou, slovenskou i maďarskou. Ve většině případů se jedná o starousedlíky. V posledních letech se do Duchcova přestěhovávají nové romské rodiny. Důvodem jsou převážně nižší nájmy v Ústeckém kraji oproti zbytku republiky. Až do poloviny roku 2013 zde nebylo nutno nikdy řešit nějaké větší závažnosti mezi romskou minoritou a českou majoritou.

Cíl kvalitativního výzkumu

Zjištění, jak se obyvatelé malého města, kteří se zúčastnili proti-romské demonstrace dne 22. června 2013, vyrovnávají s příchodem nových obyvatel, kterými jsou Romové. Projekt dále zjišťuje názory příchozích Romů na jejich nové bydlení v Duchcově a pro větší objektivnost i názory nezúčastněných lidí z blízkého města Mostu na soužití minority s majoritou v Duchcově.

Anketní otázka č. 1: Jak se obyvatelé města Duchcov vyrovnávají se změnou, která nastala v jejich městě?

Anketní otázka č. 2: Jaké názory mají Romové na svou současnou situaci?

Anketní otázka č. 3: Jaké názory mají obyvatelé města Mostu na problém v blízkém Duchcově?

4.2 Výzkumný soubor, metoda a sběr dat

Byly vybrány tři výzkumné soubory, jeden z řad majoritní společnosti, druhý z řad minority bydlicí ve městě Duchcov. Třetí vzorek byl vybrán náhodně z obyvatel města Mostu (autor je zde zaměstnán). Tyto vzorky byly vybrány záměrně, aby se mohly porovnat názory každé strany. U starousedlíků daného města se zjišťovaly názory na příchod Romů. U příchozích Romů se otázky zaměřovaly na spokojenost s bydlením. U obyvatel Mostu se zjišťovaly názory na vnímání problému v Duchcově jako celku.

Kritérium pro výběr výzkumného souboru

1. Dospělé osoby z majoritní společnosti, které žijí v Duchcově dlouhodobě. Byli osloveni čtyři místní lidé. Dva byli středoškolsky vzdělaní a dva vyučení.
2. Dospělé osoby z řad Romů, které se přistěhovaly v nedávné době do uvedeného města. Byli osloveni čtyři Romové. Dva byli vyučení a dva neměli dokončeno ani základní vzdělání.
3. Dospělé osoby z řad obyvatel města Mostu. Bylo osloveno sedm lidí ve věku 30-35 let (z důvodu věku autora). Pět vysokoškolsky vzdělaných a dva středoškolsky.

Metoda sběru dat

Výzkum, formou ankety byl proveden pomocí kvalitativních metod práce. Kvalitativní metodou rozumíme jakýkoliv výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo pomocí jiných metod kvantifikace. Může se jednat o výzkum týkající se života lidí, chování nebo vzájemných vztahů. Zejména vhodný je kvalitativní výzkum v oblasti, kde je cílem porozumět subjektivním zkušenostem jedinců nebo skupiny, působení sociálních, kulturních a politických faktorů a interakcím mezi jedinci a prostředím. V kvalitativním výzkumu se výzkumné otázky týkají třech oblastí. První oblast je popis a interpretace významů, které přisuzují jedinci situacím a jednáním. Druhá oblast se týká jazyka jako prostředku komunikace a interakcí v dané sociální skupině. Třetí oblast je vytváření teorií zkoumáním konfigurací a kontingencí v kvalitativních datech.¹¹⁸

¹¹⁸ STRAUSS, A., CORBINOVÁ J. *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Nakladatelství Albert, 1999. s. 73-75.

Metodou rozhovoru byl zvolen polo-strukturovaný rozhovor. „Hlavním úkolem je objasnit, jak se lidé v daném prostředí a situaci dobírají pochopení toho, co se děje, proč jednají určitým způsobem a jak organizují své všednodenní aktivity a interakce.“¹¹⁹ Výhodou metody polo-strukturovaného rozhovoru je možnost zaměnitelnosti pořadí otázek a možnost vyplynutí nových témat. Tato metoda vychází z předem naplánovaných témat a otázek.¹²⁰

Sběr dat

Anketa byla realizována v Duchcově od 13. 1. 2014 do 19. 1. 2014 a v Mostě dne 20. 2. 2014. Se všemi respondenty byly rozhovory provedeny při osobní návštěvě daného místa, tedy na vnějším prostranství a pro ně nečekaně, ale v jejich přirozeném prostředí. Všem dotazovaným jsem vždy vysvětlil důvod mých otázek a zaručil jim anonymitu. Má snaha spočívala v tom, aby kladené otázky byly srozumitelné, přirozené a aby měl respondent pocit, že rozhovor je veden v duchu každodenní konverzace. Snažil jsem se o klidný, věcný tón, který vzbuzuje klid, empatii a porozumění. Rozhovory s respondenty byly nahrávány na diktafon, po té převáděny do písemné podoby. Všichni lidé souhlasili s nahráváním.

4.3 Zpracování dat

1. Rozhovory byly nahrávány na diktafon.
2. Byla provedena doslovná transkripce. Nazývá se tak proces, při kterém se převádí mluvený projev z interview do psané podoby.¹²¹
3. Otevřené kódování je nejdůležitější fází pro další zpracování výzkumu. Tato fáze zjišťuje pravidelnost v nasbíraných datech. Vyhledávají se zde vztahy mezi jednotlivostmi. V sesbíraných údajích se hledají kódy. „Kategorie obsahuje ty jevy, které jsou ve vzájemném porovnání a náleží k sobě. Jsou stejné nebo velice podobné. Tyto jevy pak abstrahujeme do obecnějšího kódu (kategorie).“¹²²
V jednotlivých výpovědích respondentů se hledaly podobné jevy, kterým byla

¹¹⁹ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2008. s. 50.

¹²⁰ ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. et al. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. s. 160.

¹²¹ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2008. s. 208.

¹²² KROHE, P. *Andragogický výzkum a kvalitativní metody*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského, 2006. s. 23.

přidělena jména. Potom se podobné pojmy seskupily k sobě, a tím byly vytvořeny pro každou skupinu osob čtyři kategorie.

4. V axiálním kódování se výzkumník zaměřuje na kategorie a témata, která se mu zdají nejdůležitější. Můžou se vztahovat ke zvolené výzkumné otázce, cíli výzkumu nebo nejzajímavější kategorii. Ke zvolenému tématu se potom v textu nebo jiných datech hledají další informace. Tyto informace kategorií doplňují a zpřesňují.¹²³
5. V selektivním kódování si klade výzkumník otázku: Jaká je hlavní myšlenka textu? A tím vytvoří ústřední kategorii. V tomto kódování se jednotlivé části výzkumu shrnou do závěrečné teorie.¹²⁴

4.4 Analýza situace majority ve městě

Respondentům bylo kladeno přibližně deset otázek, v kterých bylo zahrnuto pět hlavních témat anketních otázek.

Anketní otázky

1. Jak vnímají obyvatelé města příchod nových romských obyvatel?
2. Jak vnímají obyvatelé města odlišnost Romů?
3. V čem vidí obyvatelé města největší problém?
4. Jak vnímají nedávné demonstrace ve městě?
5. Jaké by bylo nejlepší řešení pro bezkonfliktní soužití s Romy?

Po přepsání mluveného rozhovoru se hledaly podobné pojmy (kódy), které měly spolu souvislost. Byla jim přidělena jména (pojmy) a z těchto byla utvořena hlavní kategorie.

Kategorie

1. Aktuální stav ve městě
2. Důležitost odlišnosti
3. Zdroje negativního náhledu

¹²³ KROHE, P. *Andragogický výzkum a kvalitativní metody*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského, 2006. s. 25.

¹²⁴ KROHE, P. *Andragogický výzkum a kvalitativní metody*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského, 2006. s. 26.

4. Demontrace
5. Představa o budoucnosti města

Kategorie č. 1 – Aktuální stav ve městě

Pojmy: žádný respekt, problematické chování, nepřizpůsobení

Kategorie „Aktuální stav ve městě“ vyjadřuje postoje, které zaujali obyvatelé města k přichozím obyvatelům romského etnika.

Zdeněk, 60 let

Do Duchcova se přistěhoval ve 26 letech, bydlí zde nepřetržitě 34 let, je zaměstnán. Vždy se mu zde líbilo, město není velké a panoval zde klid a pořádek. Příchod nových romských obyvatel vnímá negativně.

Příchod romské rodiny nemusí být vždy problém, bohužel ve velké většině je. Nerespektování toho, čemu říkáme slušné soužití, hluk, nepořádek. To jsou prvotní znaky a z toho potom plynou další problémy

Petra, 51 let

Žije v Duchcově od narození, je zaměstnána. Vždy se jí zde líbilo, protože město bylo klidné, bez větších konfliktů s místními Romy. Příchod nových Romů vnímá velmi negativně.

Ti „noví“ Romové jsou nepřizpůsobiví, nic nerespektují, jen dělají nepořádek. Jakmile někdo napomene jejich děti, místo rozumného řešení padají hned slova o diskriminaci. Osobně však pochybuji, že většina z Romů vůbec zná skutečný význam tohoto pojmu.

Petr, 38 let

Bydlí v Duchcově od narození, není zaměstnán. V jeho rodném městě se mu vždy líbilo. Příchod nových romských rodin vnímá velmi negativně.

Romy nemám rád. Nepatří sem, jen dělají nepořádek a kradou, ať jdou jinam. Z toho plyne většinový názor společnosti vůči této už ne ani menšině.

Martina, 41 let

Do Duchcova se přistěhovala v 15 letech, žije zde 26 let, je zaměstnána. Ve městě se jí líbí. Příchod nových romských rodin vnímá negativně.

V poslední době tu Romů dost přibývá. Všichni nejsou špatní, ale dost z nich nemá žádné návyky. Nemyslím si, že jsou pro naše město přínosem.

Kategorie č. 2 – Důležitost odlišnosti

Pojmy: přizpůsobení, přístup k životu, nerespektování okolí

Kategorie „Důležitost odlišnosti“ shrnuje odlišnosti, které méně nebo více vadí místním obyvatelům na příchozích Romech.

Zdeněk

Vzhled ani kultura Romů mu nevadí.

Nevadí mi odlišnosti, mezi Romy mám přátele. Vadí mi přístup těch „nových“ k životu tady ve městě. Jak vypadají, je mi celkem jedno. Jejich původní kultura má zajímavé prvky, je dobré ji poznat, když ji chce někdo hodnotit.

Petra

Také nevidí problém ve vzhledu a kultuře.

To mi nevadí, ale vadí mi, že nevyznávají podobné hodnoty jako většina lidí (zaměstnání, výchova dětí, vzdělání).

Petr

Problém ve vzhledu a kultuře vidí.

To mi tedy vadí. Jsou divní, páchnou a chovají se jinak. Mírně řečeno, jsou sprostí, včetně dětí. Stačí si ráno stoupnout před základní školu a poslouchat.

Martina

Nevidí ve vzhledu Romů problém.

Vzhled ani jejich kultura mi nevadí. Spíše mi vadí jejich chování ke svému okolí, to že ho většina z nich prostě nerespektuje.

Kategorie č. 3 – Zdroje negativního náhledu

Pojmy: nevzdělanost, sociální zvýhodňování, nerespektování autorit, kriminalita

Kategorie „Zdroje negativního náhledu“ zahrnuje chování Romů, které nejvíce vadí obyvatelům Duchcova.

Zdeněk

Vidí problém v nerespektování zákona a v malém dohledu nad romskými dětmi.

Nepracují, neposílají děti do školy, zneužívají sociální dávky, nerespektují žádnou autoritu, policii, úřady, instituce.

Petra

Vidí problém v nerespektování většinové společnosti a v malém zájmu odpovědných na změně situace.

Nepracují, neposílají děti do školy, zneužívají sociální dávky, nerespektují autoritu policii, úřady, instituce. Ale je to složité, jelikož vláda s tím nic nedělá a jen jim cpe horem dolem.

Petr

Vidí problém v nezájmu o začlenění se do společnosti a v kriminalitě.

Nepracují, žijí jenom na sociálních dávkách, nevzdělávají se, pak nemají možnost najít nějaké normální zaměstnání a skončí vždy maximálně u výkopových prací. Dost z nich krade, a když jsou u toho chyceni, tak se ještě rozčilují.

Martina

Vidí problém v přístupu Romů k většinové společnosti a k výchově svých potomků.

Ty rodiny nemají vůbec žádnou snahu se začlenit a chovat se tak jako my obyčejní lidé. Rodiče zřejmě ani neposílají děti do školy, vidím je často v dopoledních hodinách potloukat se tady po náměstí. Co z těch dětí vyrostete? Nemají žádné vzory.

Kategorie č. 4 – Demontrace

Pojmy: demonstrace, neřešení problému, přístup úřadů, zviditelnění

Kategorie „Demontrace“ vyjadřuje postoje, které zaujali obyvatelé města k uspořádaným proti-romským protestům v roce 2013.

Zdeněk

Vnímá demonstrace jen jako upozornění na problém, které ho ale nevyřeší.

K těm demonstracím nemuselo vůbec dojít. Prvotní příčinou bylo romské násilí, dále špatné řešení tohoto problému ze strany policie, úřadů a pomalá práce úřadů,

včetně soudů. Tato nedůsledná reakce následně způsobila živelné akce, které sice na problém upozornily, ale nevyřešily ho.

Petra

Vnímá demonstrace pozitivně, jelikož díky nim je v Duchcově více policistů.

Demonstrace, které se u nás konaly minulý rok, na problém v Duchcově upozornily, ale bylo přitom používáno zbytečné násilí. Díky tomu je tady nyní více policistů a problémy už nejsou takové.

Petr

Vidí v demonstracích přínos, ale odsuzuje práci policie.

Dobře, že se tu ty demonstrace konaly, už je do očí bijící, co si Romové v naší zemi dovolí. Přijela nás podpořit spousta lidí. Ale všude bylo plno policistů, kteří byli spíše s Romy, bránili je a útočili na nás. Jsme tu slušní lidé. Měli by se zastávat nás a ne Romy bránit. Lidé tady jsou na Romy naštvaní a pak se stane, že se dopouští při těchto demonstracích trestných činů. Jak jinak už mají tu svou nespokojenost ukázat?

Martina

Nevidí v demonstracích žádný přínos ani řešení samotného problému, jen zviditelnění jedinců.

Nejsem příznivcem žádného násilí, ani demonstrací. Vždycky přijede spousta lidí z vládních agentur, co na problém s Romy upozorní, vysvětlí nám slušným občanům, jak se k nim máme chovat, a zase odjedou. Nebo přijedou radikálové a chtějí se pobít. Nikoho ve skutečnosti náš problém netíží a nemá snahu ho řešit. Vláda by měla už konečně udělat nějakou koncepci. Stejný problém je na mnoha místech republiky, a to dlouhodobě.

Kategorie č. 5 – Představa o budoucnosti města

Pojmy: vystěhování, přizpůsobení, represe

Kategorie „Představa o budoucnosti města“ zahrnuje přístup k řešení bezkonfliktního soužití mezi obyvateli Duchcova a nově příchozími obyvateli romského etnika.

Zdeněk

Vidí řešení ve snaze o zlepšení vztahů, které musí vyjít přímo od Romů, a pak v důsledném plnění jejich povinností vůči většinové společnosti.

O toto řešení se pokoušely mnohé generace. Vzpomínám si na výchovný film, vytvořený někdy počátkem 60. let, který končil jásavým konstatováním, že malí Cikáni (tehdejší označení pro Romy) už budou vyrůstat v nových poměrech a naprosto se začlení do společnosti. Nějak to nedopadlo. Tento problém se vleče od středověku a řešení žádné. Pochybuji, že se někomu podaří problém s Romy vyřešit. Každopádně by se měla řešit nekontrolovaná migrace ze sousedního Slovenska, důsledně dohlížet na vzdělávání romských dětí, trestat rodiče při zanedbání rodičovských povinností, nerozmazlovat je různými sociálními dávkami a trvat na jejich pracovním zařazení.

Petra

Je toho názoru, že se Romové přizpůsobit nechtějí a měli by se vystěhovat.

Podle mě se Romové naší společnosti přizpůsobovat nechtějí. Nevidím jiné řešení než jejich odchod do jiné země. Ta jejich neochota v přizpůsobení je krásně vidět v porovnání s vietnamskou menšinou žijící i u nás. Jejich děti, které se již narodily v České republice, mluví spisovným českým jazykem, dobře se učí, rodiče podnikají. O problémech s nimi není téměř slyšet. Romský problém se tu vleče léta a žádná snaha o začlenění do společnosti z jejich strany vidět není.

Petr

Je toho názoru, že by bylo nejlepší řešení, aby se Romové z města odstěhovali.

Úplně nejlepší řešení by bylo, kdyby se všichni Romové z Duchcova odstěhovali. Je mi jedno kam. Víc k tomu nemám co dodat.

Martina

Neví, jak by se měl problém vyřešit, poukazuje na odpovědnost vlády.

Já sama ten problém nevyřeším, ale vláda by se tím měla vážně zabývat. Ten problém je v celé republice dlouho a sám od sebe se nevyřeší.

Vyhodnocení

Jako nejdůležitější téma z textu vyplynulo „Narušení klidu ve městě.“ Důsledek procesu vedl k odmítání soužití s Romy. Ve výpovědích místních lidí se objevují

negativní ohlasy na příchod nových Romů a na Romy samotné. Nově přistěhovaní Romové narušili poklidný život ve městě. Vzhled Romů není důležitý. Pro obyvatele Duchcova je důležité to, aby se Romové přizpůsobili většině a žili jako ostatní lidé. Největší problém vidí v jejich nepřizpůsobivosti svému okolí, vyšší kriminalitě a v problému s respektem autorit. Pokud se Romové nehodlají přizpůsobit svým chováním většině, měli by z města odejít. Trnem v oku je respondentům zneužívání sociálních dávek, nezaměstnanost a nedůslednost ve výchově romských dětí. Na tom zda byli nedávno uspořádané proti-romské demonstrace úspěšné, se dotazovaní neshodli. Jsou toho názoru, že romská otázka by se měla řešit celostátně na vládní úrovni.

4.5 Analýza situace nových Romů ve městě

Respondentům bylo kladeno přibližně deset otázek, v kterých bylo zahrnuto pět hlavních témat anketních otázek.

Anketní otázky

1. Z jakého důvodu a proč přišli do Duchcova?
2. Jak se snaží o začlenění do většinové společnosti?
3. Jaké problémy v Duchcově vnímají?
4. Jak vnímají nedávné demonstrace ve městě?
5. Jaké by bylo nejlepší řešení pro bezkonfliktní soužití s většinovou společností?

Po přepsání mluveného rozhovoru se hledaly podobné pojmy (kódy), které měly spolu souvislost. Byla jim přidělena jména (pojmy) a z těchto byla utvořena hlavní kategorie.

Kategorie:

1. Aktuální stav bydlení
2. Snaha o začlenění
3. Zdroje problémových vztahů
4. Demonstrace
5. Představa o bezkonfliktním soužití

Kategorie č. 1 – Aktuální stav bydlení

Pojmy: vlastní byt, levné bydlení, nezaměstnanost

Kategorie „Aktuální stav bydlení“ vypovídá o úrovni života v novém bydlišti.

Eva, 25 let

Do Duchcova se přistěhovala ze Slovenska za příbuznými, je na mateřské dovolené. S bydlením je spokojena.

Přistěhovala jsem se z Ovčiarska, to je na Slovensku, kousek od Žiliny. Mám tu příbuzný a ti mi říkali, že tu je to lepší než u nás na Slovensku. Měli pravdu, jsou tady pěkné byty a není to tu drahé.

Karol, 32 let

Do města se přistěhoval z Ostravy s celou rodinou, jelikož v blízkém okolí našel zaměstnání. S bydlením je spokojen.

Tady je pěkné bydlení, velké byty za rozumnou cenu. Přestěhoval jsem se z Ostravy s celou rodinou, šel jsem sem za prací. Jsem tu spokojený.

Arpád, 31 let

Do města se přistěhoval z Prahy, kde prodal za výhodnou cenu byt. V Duchcově koupil za mnohem nižší cenu byt nový. Je nezaměstnaný. Ve městě se mu nelíbí.

V Praze jsem bydlel u rodičů. Po jejich smrti jsem prodal jejich byt za pěkné peníze a koupil jsem levnější tady v Duchcově. Ale moc se mi tu nelíbí. Lidí nás Cikány tady nemají rádi. Asi to tu prodám a odejdu do Anglie. Není tu práce.

Iveta, 25 let

Do města se přistěhovala ze Vsetína, protože neměla kde bydlet. Je nezaměstnaná. Ve městě se jí nelíbí, má strach.

Přistěhovala jsem se sem ze Vsetína s celou rodinou. Tady v Duchcově je levnější bydlení než na Moravě. Ale nelíbí se mi tu. Loni sem jezdilo hodně „skínů“, měla jsem z nich strach. Já se chovám slušně, ale je tu dost problémových lidí, Cikánů i Čechů.

Kategorie č. 2 – Snaha o začleňování

Pojmy: zaměstnání, nezapojování se do života většinové společnosti, výchova dětí

Kategorie „Snaha o začleňování“ shrnuje postoje Romů k začlenění se do běžného života většinové společnosti.

Eva

Do života většinové společnosti se nijak nezapojuje, přítel si přivydělává, syn chodí do školy.

Já jsem teď na mateřské, předtím jsem normálně na Slovensku pracovala. Už jsem se ptala i tady a v okolí na práci, ale práce prý není. Mám dvě děti, s holkou jsem doma a kluk normálně chodí do školy. Jinak jsme pořád doma. Přítel si přivydělává jako dělník na stavbách. My nejsme problémová rodina.

Karol

Do života většinové společnosti se nijak nezapojuje, s manželkou jsou zaměstnaní, děti chodí do školy.

Já i manželka chodíme do práce, večer jsme doma. Děti chodí do školy. My problémy nemáme žádné. Lidi se tu k nám chovají normálně, nikdo nás neuráží.

Arpád

Nerozumí pojmu začleňování. Je nezaměstnaný, přivydělává si „jinak“.

Jaký začleňování? Na co se to jako ptáte? Já chci normálně žít, musím žít rodinu. Práce tu není, sociální dávky jsou malé. Musíme si přivydělávat jinak.

Iveta

Do života většinové společnosti se nijak nezapojuje, je se svým přítelem nezaměstnaná, děti chodí do školy.

Já nikam nechodím, jsem doma s dětmi. Děti chodí do školy. Přítel je také bez práce, ale shání jí. Musíme žít děti.

Kategorie č. 3 – Zdroje problémových vztahů

Pojmy: nezaměstnanost, nevzdělanost, nezájem

Kategorie „Zdroje problémových vztahů“ vypovídá o konfliktech mezi Romy a většinovou společností.

Eva

Problémy s většinovou společností nemá.

Já s lidmi tady žádné problémy nemám. Ani se o nikoho nestarám. Chci mít klid.

Karol

Problémy s většinovou společností nemá. Vidí problém v nezaměstnanosti.

Myslím si, že problémem tady je, že je málo práce. Lidi potom kradou a je jedno, jestli jsou to Češi nebo Cikáni. Jestli někdo krade, tak by to měla vyřešit policie.

Arpád

Myslí si o Čechách, že jsou rasisti a závistivci, přivydělává si sběrem železa.

Češi Cikány nemají rádi, jsou to rasisti. Práci nám nedají a závidí nám sociálku. Ta není nijak velká. Musíme si pomoci sami, já chodím po večerech na železo. Vždy se někde nějaké povaluje a peníze jsou z toho dobré.

Iveta

Problémy s většinovou společností nemá, myslí si, že Češi neuznávají romskou kulturu. Problém vidí i ve své nevzdělanosti.

My Romové máme svou kulturu a Češi jí moc neuznávají. S rasismem jsem se tady nesetkala, ale nemohu sehnat práci. Všude mě říkají, že pro mě místo není. Je pravda, že nemám žádné učiliště, chodila jsem jenom na základní školu. Byla to chyba. Teď žiju ze sociálních dávek. Ale jsou malé.

Kategorie č. 4 – Demontrace

Pojmy: demontrace, strach, medializace, zviditelnění

Kategorie „Demontrace“ vyjadřuje postoje, které zaujali Romové k uspořádaným proti-romským protestům.

Eva

Nevidí v demonstracích žádný přínos, v jejich období měla strach.

Já o žádných problémech nevím. Občas se tu někdo popere, ale to je normální, to se děje všude. Minulý rok tu byly ty demonstrace, to jsem se bála, jezdili sem divní lidé a sousedům, také Romům, prý vyhrožovali. Mě nikdo nevyhrožoval, ale měla jsem strach. Tyhle demonstrace nikomu nepomůžou.

Karol

Nevidí v demonstracích žádný přínos, byly zbytečně přehnané, mediálně zviditelněné.

Demonstrace ničemu neprospěly, nevím proč se děly. Poprало se tu pár lidí, bylo kolem toho moc „humbuku“. Novináři celou věc nafoukli a potom to vypadalo, že jsou tu problémy pořád. To není pravda. Problémy tu dělá jedna rodina. Dělá nám Cikánům jenom ostudu.

Arpád

Nevidí v demonstracích žádný přínos, také se jich účastnil, ale na druhé straně. Problém vidí v extremistech, které se na těchto akcích zviditelňují.

Také jsem se účastnil těch demonstrací, ale s našimi lidmi proti „Skínům“. Hráli jsme tu na kytary a tak. S nikým jsme se nervali, to dělali ti „Skíni“. Házeli kameny po „policajtech“, chtěli se rvát a nechat se u toho fotit. Hvězdy. Ničemu to neprospělo.

Iveta

Nevidí v demonstracích žádný přínos, měla strach o děti.

Ty demonstrace tady, to byla hrůza. Bylo tu plno lidí i cizích a „policajtů“, měla jsem strach o děti. Naštěstí se nikomu nic nestalo. Tu rodinu, kvůli které to celé vzniklo, by měl někdo potrestat. Potom má člověk akorát strach o své děti.

Kategorie č. 5 – Představa o bezkonfliktním soužití

Pojmy: klid, rodina,

Kategorie „Představa o bezkonfliktním soužití“ zahrnuje přístup k řešení bezkonfliktního soužití mezi Romy a většinovou společností.

Eva

Myslí si, že řešením je starání se o sebe.

Já chci mít klid, chci mít zdravou rodinu, o nic víc se nestarám.

Karol

Na prvním místě u něho je uživit rodinu, dále si myslí, že by se každý měl starat o sebe.

Chci chodit do práce a živit rodinu. To je pro mě důležité. Když se bude každý starat o sebe, nikdo tu nebude krást a nebudou tu žádný rvačky, tak tu bude klid.

Arpád

Myslí si, že většinová společnost by měla být k Romům více tolerantní, místo častého rasismu a diskriminace vůči Romům.

Češi by nás měli více brát takoví, jací jsme. Neděláme nic špatného. Ale je tu rasismus a diskriminace. Cikána nikdo nechce zaměstnat, tak si musíme vypomoci jinak. Problémy neděláme. Jestli nebudu mít práci, odjedu s rodinou do Anglie. Mám tam příbuzný. Dělají tam a pořád mě k nim zvou. Je to tam lepší.

Iveta

Pochvaluje se práci místní agentury pro začleňování Romů, řešení vidí ve větší toleranci ze strany většinové společnosti k Romům.

Tady v Duchcově je jedna agentura, jejíž terénní pracovník chodí i do naší rodiny. Vysvětluje nám spoustu věcí. To je dobře. Jinak si myslím, že Češi by se k nám Romům měli chovat lépe, neměli by být takoví rasisti. Jinak tu zase budou ty demonstrace a ty nejsou dobré.

Vyhodnocení

Jako nejdůležitější téma z textu vyplynulo „Netolerance Romů ze strany majoritní společnosti“. Romové, kteří se nastěhovali do Duchcova, jsou z různých měst. Všechny přilákalo levné bydlení v tomto městě. Respondenti si nejčastěji stěžují na problém s nalezením zaměstnání. Do života většinové společnosti se nikdo z dotazovaných nijak nezapojuje, starají se o sebe, respektive o svou rodinu, která je u nich na prvním místě, a snaží se jí uživit.

Přestože dotazovaní nemají žádné konkrétní problémy s většinovou společností, ve svých výpovědích uvádějí nedostatek tolerance ze strany majority. Někteří z nich si myslí, že jsou diskriminováni a zmiňují i rasismus. V proti-romských demonstracích nevidí žádný přínos, v době jejich konání u nich převládal pocit strachu. Jsou toho

názoru, že řešením pro bezkonfliktní soužití s většinovou společností by byla větší tolerance romského způsobu života a rovněž, kdyby si každý hleděl svého.

4.6 Analýza názoru nezúčastněných lidí

Respondentům bylo kladeno přibližně deset otázek, v kterých bylo zahrnuto pět hlavních témat anketních otázek.

Anketní otázky

1. Jak by vnímali příchod nových romských obyvatel do blízkosti svého bydliště?
2. Jak vnímají odlišnost Romů od většinové společnosti?
3. V čem vidí největší problém Romů v České republice?
4. Jak vnímají nedávné demonstrace ve městě Duchcov?
5. Jaké by bylo nejlepší řešení pro bezkonfliktní soužití s Romy?

Po přepsání mluveného rozhovoru se hledaly podobné pojmy (kódy), které měly spolu souvislost. Byla jim přidělena jména (pojmy) a z těchto byla utvořena hlavní kategorie.

Kategorie

1. Hypotetický stav ve městě
2. Důležitost odlišnosti
3. Zdroje negativního náhledu
4. Demonstrace
5. Představa o bezkonfliktním soužití

Kategorie č. 1 – Hypotetický stav ve městě

Pojmy: špatná zkušenost, problematické chování, nepřizpůsobení

Kategorie „Hypotetický stav ve městě“ vyjadřuje postoje, které by zaujali respondenti k případnému příchodu Romů do blízkosti jejich bydliště.

Josef, 35 let

Do Mostu se přestěhoval ve 22 letech kvůli zaměstnání, žije zde nepřetržitě 13 let, je zaměstnaný. Příchod Romů do blízkosti svého bydliště by vnímal velmi negativně.

Byl bych z toho absolutně nešťastný, protože nemám s Romy dobrou zkušenost. Jedna rodina (3-4 lidi) je pro mě akceptovatelná, více bych nesnesl. Při výběru adresy mého současného bydliště jsem zohledňoval i skutečnost, že v okolí nebydlí žádní Romové.

Robin, 35 let

Bydlí v Mostě od svého narození, je zaměstnan. Příchod Romů do blízkosti jeho bydliště by vnímal velmi negativně.

Jelikož jsou Romové až na výjimky nepřizpůsobiví občané, tak bych to vnímal velmi negativně.

Lucie, 32 let

V Mostě žije od narození, je zaměstnaná. Přímo mezi Romy by se odstěhovat nechtěla, ale soužití s nimi je jí známo z minulosti. V případě, že by se do okolí jejího bydliště noví Romové přistěhovali, měla by snahu s nimi vyjít. Nemyslí si, že problém dělají jen Romové.

Pro budoucí bydlení bych vyhledávala lokalitu "klidnější". V části města, kde jsem bydlela většinu života, jich je dost, někteří přizpůsobivější a ohleduplnější, jiní naopak. Ale nějak se tam dá s nimi vycházet, pokud se s nimi vůbec dostanu do kontaktu. Navíc mi přijde, že v dnešních "králikárnách" je v každém vchodě nějaká osoba nebo rodina, která se trošku vymyká, a nemusí to být ani Romové.

Na koncepci města je vidět, že se je snaží vytlačit na okraje města. Úplně si nemyslím, že v tomhle věčném odstrkávání na okraj společnosti je východisko. V mnoha městech se třeba používá hrozba nastěhování Romů do nově vystavěných ubytoven jako vyjednávací nástroj. Pokud je v celé společnosti povědomí, že jsou nepřizpůsobiví, tak to těžko asi změním (natož jeden člověk) za jeden den.

Určitě bych se snažila s nimi vyjít, jsou to taky lidi. Ono je to oboustranné, zajímat se víc o jejich kulturu a pochopit je. Ale nejsem sociální pracovník, abych věděla stoprocentně, jak s nimi jednat (všechny tyhle lidi obdivuju!). Vnímala bych to asi jako podnět se o tohle téma víc zajímat.

Zdeněk, 33 let

Ve městě Most žil od svého narození do 28 let. V současnosti bydlí již 5 let v domě v bezprostředním okolí tohoto města, kam denně dojíždí do zaměstnání. Příchod Romů do okolí svého domu by vnímal značně negativně.

Špatně. Schválně jsme si s manželkou koupili dům v satelitu za městem, abychom utekli od těchto problémů. Jednoznačně negativně.

Petr, 32 let

V Mostě bydlí od narození, je zaměstnán. Příchod většího počtu Romů do okolí svého bytu by vnímal negativně. Jedna rodina by mu nevadila.

Příchod většího počtu Romů do blízkosti svého bydliště bych vnímal negativně. Myslím si, že koncentrace této menšiny na jednom místě ve větším počtu není pro okolí dobrá věc. Nesdílím však většinový názor pohledu na Romy. Myslím si, že problém je v jejich vnímání okolního světa. Jedná se o skupinu, která se těžko zapojuje do procesů většinového obyvatelstva. Vycházím z osobních zkušeností, kdy jsem vždy vnímal tuto menšinu soustředěnou na jednom místě, jako problém vycházející ze sociálních návyků této menšiny. Ovšem přikláním se k názoru, že toto není chyba této menšiny, ale většinové společnosti.

Martina, 33 let

V Mostě žije od narození, je zaměstnaná. Příchod většího počtu Romů do okolí svého bytu by vnímala negativně. Jedna rodina by jí nevadila.

Jako ztrátu bezpečí, klidu, pořádku. Vzniklou situaci bych řešila odstěhováním do lokality, kam je příchod větší skupiny Romů nepravděpodobný.

Lukáš, 32 let

V Mostě žije od narození, je zaměstnán. Pokud by se do jeho bydliště přistěhovali Romové a chovali se slušně, neměl by vůči nim žádných výhrad.

Neviděl bych v tomto nějaký problém. Nejsem z těch lidí, kteří posuzují lidi dle barvy pleti. Posuzuji lidi podle toho, jak se chovají ke svému okolí a jak jsou schopni vycházet mezi sebou. Takže pokud by se do blízkosti mého domu nastěhoval větší počet rodin Romského etnika a choval se ke svému okolí bezproblémově, nemám s tím žádný problém.

Kategorie č. 2 – Důležitost odlišnosti

Pojmy: nepřizpůsobení, přístup k životu, výchova

Kategorie „Důležitost odlišnosti“ shrnuje odlišnosti, které méně nebo více vadí místním obyvatelům na příchozích Romech.

Josef

Vzhled Romů ani romská kultura mu nevadí, líbí se mu jejich hudba.

Nevadí mi, jak vypadají, nevadí mi jejich kultura. Líbí se mi jejich hudba. S čím se nemůžu smířit je jejich chování a jejich neschopnost začlenit se do většinové společnosti, významný podíl na kriminalitě a jejich návyky.

Robin

Vzhled Romů mu nevadí, ale naopak mu vadí jejich kultura a přístup k životu.

Nevadí mi, jak vypadají, myslím tím barvu pleti, ale vadí mi jejich chování, kultura a jejich smysl života. Nemají žádný cíl života, životem se protloukají, na živobytí si vydělávají trestnou činností a koukají jen na sebe. Myslí si, že když jsou národnostní menšina, tak se stát o ně postará a oni nemusí ničím k tomu přispět.

Lucie

Odlišnosti Romů ani romská kultura jí nevadí, respektuje to. Má kladné zkušenosti s mladými Romy.

Snažím se respektovat jejich jinou kulturu a povahu a ti, kteří se přizpůsobili systému, městu a době mají naopak problém udržet vztahy se svojí kulturou, nebo i rodinou, protože se vymykají. Ano možná jsou nepřizpůsobiví, ale to nejsou jen Romové, nebo část z nich. Pokud jim systém nevyhovuje, tak nemají asi moc šanci ho změnit, nebo neví jak.

Rozhodně na mě působí neovladatelně a občas agresivně, ale to je tou jejich živelností a temperamentem. Chováním se dost vymykají, ale už jsem měla ve skupině dětí několik Romů (respondentka vede ve volném čase oddíl mládeže - pozn. autora) a dá se s nimi rozumně pracovat. Říkám pořád, že základem je výchova. Otázkou je, jestli je pak vychováme k obrazu svému, k poslušnosti, aby zapadli jak další kolečko do systému.

Zdeněk

Romská kultura ani vzhled mu nevadí.

Nevadí mi, že jsou na pohled jiní, vadí mi, že se neasimilují. Vadí mi jejich prosazování do společnosti na úkor majoritní společnosti.

Petr

Vzhled Romů mu nevadí, vidí však odlišnosti v jejich kultuře a chování.

Vnímám odlišnost této menšiny od většinové společnosti. Jejich odlišnost je zejména v chování a kultuře. Nejméně vnímám odlišnost Romů ve vzhledu, což je podle mne problém naší společnosti, kdy opravdu nejde o vzhled, ale zkušenosti s touto menšinou. Tvrdím, že je to však chyba celé společnosti, kdy k této problematice bylo vždy přistupováno bez jasného konceptu. Věci se řeší, až když je toto téma aktuální. O nekonceptnosti celého přístupu ani nemluví. Vytvářejí se nesmyslné projekty a kampaně. Na obou stranách poté dochází k projevům extrémních názorů, jelikož každá akce vyvolává reakci.

Martina

Vzhled ani kultura této menšiny jí nevadí. Vnímá negativně romský přístup k životu.

Nevadí mi odlišnost vzhledu, jejich kultura ani chování pokud nenarušuje běžný způsob života ostatních obyvatel ČR. Ale vzhledem k tomu, že chování je u převážné většiny z nich již od dětského věku problémové, finanční prostředky k obživě si běžně opatřují pácháním kriminality, je pro mne jejich chování společensky nepřijatelné.

Lukáš

Ve vzhledu ani kultuře Romů nevidí žádný problém.

Vnímám je, jako spoluobčany, kteří jsou součástí naší společnosti. Nevadí mi, jak vypadají ani jakou mají kulturu. Zním hodně slušných Romů a také znám Romy, kteří páchají trestnou činností, ale to se dá říct z mého pohledu i o majoritní společnosti. Jako příčinu neshledávám romský původ, či vrozené (primární) faktory, které jsou podmíněné genetickou dispozicí.

Kategorie č. 3 – Zdroje negativního náhledu

Pojmy: sociální zvyhodňování, role státu, nevzdělanost

Kategorie „Zdroje negativního náhledu“ zahrnuje chování Romů, které nejvíce vadí obyvatelům Mostu.

Josef

Problém vidí v přístupu vládních i nevládních organizací k Romům.

Největší problém vidím v přístupu většinové společnosti a orgánů k romské komunitě, kdy většina orgánů počínaje politickými stranami, pseudohumanistickými organizacemi, bojovníky za lidská práva svým přístupem prohlubuje jejich neschopnost začlenit se do společnosti a zároveň se tímto přístupem podílí na negativních náladách ve vztahu k Romům.

Robin

Problém vidí ve vstřícném přístupu státu k Romům

Romové jsou jeden problém, ale daleko větší problém je přinejmenším vstřícný přístup státu k této menšině na úkor pracujícího lidu. Hlavně z tohoto důvodu vzniká rasová nesnášenlivost k této menšině.

Lucie

Problém vidí v odstrkávání Romů na okraj společnosti a nerespektování jejich kultury ze strany občanů republiky, ale i státu.

Odstrkování na okraj společnosti a vůbec pohrdání jejich kulturou. Nebo taky jinak - v povinnosti začlenění se do naší společnosti.

Pokud stát nastaví nějaký systém, tak by měl také poskytnout nějakou osvětu a ne si myslet, že všichni budou přizpůsobiví a automaticky všechno vědí a znají. Jasně, máme zákony, ale Romové mají v tomhle jinou kulturu a jiné kořeny. Pokud by dostali jinou možnost přizpůsobit se nebo si žít po svém, tak jak to mají zakořeněno, třeba by to vypadalo jinak. Ale kdo to bude rozlišovat nebo rozdělovat?

Zdeněk

Problém vidí v tom, že problémy s Romy přinášejí státu zbytečné finanční výdaje a náklady na udržení bezpečnosti. Snaha ze strany Romů přitom není žádná.

Finance a bezpečnost. Stát na ně pouze doplácí, nic společnosti nevracejí. Míra jejich kriminality a obsazenost věznic hovoří za vše.

Petr

Problém vidí v přístupu státu k romské menšině.

Podle mne je to skutečnost, že se jedná historicky vzato, o lidi, kteří se nikdy do většinové společnosti začlenit nechtěli. V době totality tento problém nebyl viditelný, jelikož jim byla dána práce a příležitosti. Pamatuji si z vyprávění, že docházelo k přesunům Romů ze Slovenska do severních Čech kvůli těžbě uhlí. V roce 1989 po revoluci však zapoměla naše politická elita s touto menšinou pracovat ve směru, kdy jim nikdo neřekl, že se teď o sebe musí postarat sami. Nikdo této menšině nevěnoval pozornost a nevysvětlil jim „nový“ způsob života. Tato menšina se tak „po svém“ přizpůsobila novým jevům. V dnešní době je těžké vysvětlovat již druhé generaci, že by měli chodit do práce apod. (nehledě na to, že práce není, což vidím jako důsledek špatné politiky státu – každý má právo pracovat. Je věc státu, že práce není). Vzhledem k tomu, že tato druhá generace již zažila své rodiče fungovat podle modelu zneužívání sociálního systému, není možné jim v současné době něco vyčítat.

Martina

Největší problém vidí v téměř žádné snaze o přizpůsobení se většinové společnosti a vysoké kriminalitě.

V přístupu ke vzdělání, k zaměstnání, ve způsobu získávání finančních prostředků (vysoká kriminalita), není snaha o přizpůsobení se většině.

Lukáš

Problém vidí ve zneužívání romské problematiky různými neziskovými organizacemi. Myslí si, že je vše kolem této problematiky zveličováno.

Největší problém shledávám v tom, že na problematice začleňování Romské populace do majoritní společnosti vydělávají neziskové organizace, které jsou naprosto neefektivní a z mého hlediska a zkušeností zbytečné. Při pohledu na přizpůsobení nejen Romského etnika k sociálnímu systému v ČR, si nemyslím, že Romové nejsou schopni adaptace do majoritní společnosti. Dle mého názoru problémy s Romy jsou zbytečně nafukované a vyhrocené, pokud by se změnil celkový přístup k Romské minoritě ve společnosti (vnímání, řešení sociálních otázek, různé programy na začlenění, dotace na vzdělávání atd.). Další problém vidím s využíváním sociálních dávek, kdy tento systém hojně zneužívá i majorita. Jednoduše řečeno pokud se nevyplatí v této zemi pracovat,

lidé (Romové i majorita) pracovat nebudou a budou zneužívat sociální systém. To jsou jednoduché počty, kdy lidé mají víc peněz doma na dávkách, než kdyby chodili do práce.

Kategorie č. 4 – Demonstrace

Pojmy: demonstrace, neřešení problému, přístup státu,

Kategorie „Demonstrace“ vyjadřuje postoje, které zaujali obyvatelé města k uspořádaným proti-romským protestům ve městě Duchcov v roce 2013.

Josef

Příčinu demonstrací vidí v přístupu vládních i nevládních organizací k Romům. Myslí si, že demonstrace nic nevyřešily.

Příčinou byl problém, který jsem uvedl v předchozí otázce. Demonstrace sice na problém upozornily, ale jediný, kdo z nich opět profitoval, byla romská komunita, organizace s nimi spojené a radikálové. Radikální účastníci využívají společenských nálad namířených proti Romům a podle očekávání získávají od obyčejných lidí jejich podporu a rozšiřuje se jejich členská základna, čímž se vyrábí další problém, se kterým se bude muset ČR v budoucnu vypořádat.

Robin

Není si jist tím, zda demonstrace něco vyřešily. Vnímá jejich kladný přístup tím, že společně s radikály ukazují na problém s romskou menšinou.

Radikálů si vážím za jejich projev vůči Romům, poukazují na to, že většina Romů není pro tento stát žádným přínosem, ale přítěží, a že z tohoto důvodu je v našem státě nechceme a že stát musí urychleně tento problém s touto menšinou řešit. Nesouhlasím s chováním některých skupin radikálů, kteří místo poukazování na jejich nepřizpůsobivost vyvolávají násilné konflikty jak se samotnými Romy, tak např. se složkami PČR.

Lucie

Zda demonstrace byly přínosem, neví. Je proti jakémukoliv násilí.

Po pravdě tyhle konkrétní demonstrace nevnímám, protože jakékoli násilí a podobné zprávy mě dost děsí. Pokud občas něco zaslechnu, tak jen okrajově a do hloubky tohle nesleduji.

Zdeněk

Demonstrace vnímá jako logické vyvrcholení dlouho neřešeného problému a frustraci slušných lidí z postupu státu vůči této menšině.

Demonstrace byly logickým vyvrcholením frustrace většinové společnosti. Stačí málo a k hrstce radikálů se ochotně přidá zbytek. I když ten zahrnuje spoustu neinteligentních lidí, nemůže se přehlížet počet normálních a slušných lidí, kteří se postavili policii s tím, že stát chrání Romy na jejich úkor.

Petr

V uspořádaných demonstracích nevidí žádný přínos, radikály vnímá velmi negativně.

Tyto demonstrace vnímám negativně. Nic neříkající populistické „výkřiky“. Radikály účastníci se těchto pochodů, či demonstrací řadím na stejné místo jako jakéhokoliv zloděje. Jejich zneužívání základních lidských práv dané Ústavou je stejné jako zneužívání sociálního systému třeba Romy a nejenom Romy. Celou záležitost vnímám jako rčení „Zloděj volá, chyťte zloděje!“.

Martina

Uspořádané demonstrace vnímá negativně. Sloužily jen ke zviditelnění radikálů, problém nevyřešily.

Příčinou demonstrace v Duchcově bylo napadení manželského páru na náměstí v Duchcově Romy, kdy bylo spíše dobrou záminkou pro uspořádání demonstrace pro radikály, jejich zviditelnění, narušování veřejného pořádku a vybíjení agresivity. Je pravdou, že demonstrace a radikálové nahání Romům strach, ale také zároveň zvyšují jejich agresivitu a boje mezi majoritou a minoritou. Lidé, kteří se účastní těchto demonstrací, bych rozdělila na dvě skupiny - ti, kteří mají špatné zkušenosti s Romy, znechucení jejich životem, nevzdělaností, přístupy k systému, se strachem o jejich budoucnost, budoucnost a bezpečnost jejich dětí, pobouření situací vzniklou příchody Romů do jejich okolí nebo místa bydliště,- ti, kteří vystupují jako „radikálové“ - většinou mladí lidé, bez zájmů, s průměrným až podprůměrným IQ (většinou jen lehce přesahující IQ Romů).

Lukáš

Nevidí v uspořádaných demonstracích žádný přínos, jen zviditelnění radikálů.

Demonstrace v Duchcově vnímám, jako vygradování napětí, kdy startérem byl konflikt mezi spoluobčany, který poté sloužil pravicovým radikálům k zámince ke konání demonstrací, kdy jejich záměr byl vlastní zviditelnění, ne řešení konkrétních problémů. Dle mého názoru demonstrace obdobného charakteru, jako v Duchově nebo v Českých Budějovicích, nepřinesly nikdy kladné řešení určitých problémů. Dle mého názoru, došlo pouze k tomu, že se Dělnická strana sociální spravedlnosti a jí podobné zviditelnily, jiná skupina lidí se vyřádila proti policii a ta poslední skupina měla hezký víkend, kdy nemusela doma koukat na TV, jinak žádný užitek určité demonstrace nepřinesly, pouze sloužily k eskalaci špatné nálady mezi občany ČR.

Kategorie č. 5 – Představa o bezkonfliktním soužití

Pojmy: rovnocenný přístup, přizpůsobení, výchova, osvěta, represe

Kategorie „Představa o bezkonfliktním soužití“ zahrnuje přístup k řešení bezkonfliktního soužití mezi majoritní společností a romskou menšinou.

Josef

Je toho názoru, že řešením by byl rovnocenný přístup ke všem obyvatelům republiky.

Rovnocenný přístup ve všech ohledech, ve kterém by se nepolevilo ani po očekávaných nátlacích.

Robin

Řešením je zavedení stejných práv a povinností pro všechny občany republiky a zlepšení dohledu nad jejich dodržováním ze strany státu.

Stát by měl se začleňováním Romů do naší společnosti začít úplně z druhé strany, ne jim vytvářet privilegia, kteří naši občané nemají. Stát by měl mnohem ve větší míře např. vytvářet pracovní místa pouze pro ně, veřejně prospěšné práce a úklidové práce, na které např. finančně přispěje. Když nebudou mít zájem pracovat, tak přijdou o veškeré dávky atd. Musí být stejná práva pro všechny, to je základ a od toho se stát musí odrazit.

Lucie

Řešení vidí ve výchově, osvětě a pochopení romské kultury.

Konflikty se dějí všude. Řešení je asi ve výchově, osvětě a v pochopení jejich kultury. Nedostávám se s nimi přímo do kontaktu, takže takhle z patra těžko vymyslet nejlepší řešení.

Zdeněk

Řešením vidí ve změně přístupu státu k této menšině, tedy ukončení jejího zvýhodňování.

Překopání sociálních dávek, povinnost pracovat, dohled sociálních pracovníků na jejich rodinný život, nutnost vzdělávání. Víc k tomu nemám, co dodat. Je to pořád dokola a nikdo s tím nechce nic dělat.

Petr

Jako řešení vidí více pracovních příležitostí pro všechny a pracovní návyky.

Myslím si, že by vše vyřešila práce. Nemyslím si, že za totality to bylo o potlačování této menšiny, že tento problém nebyl viditelný. Myslím si, že bezkonfliktnost byla dána tím, že většina společnosti měla práci, pracovní návyky, apod. Dále si myslím, že toto téma je na obou stranách „démonizováno“, přístup k této problematice je přehnaný. Je zřejmé, že ve společnosti je toto téma aktuální, to však připisují právě zbytečnému démonizování tématu. Z tohoto důvodu dochází na obou stranách k přehnaným reakcím.

Martina

Myslí si, že bezkonfliktní soužití s Romy je nemožné.

Konflikty byly a budou stále, s příchodem stále většího počtu Romů do ČR nenávisť obyvatel vůči Romům spíše graduje. Bezkonfliktní soužití s Romy je dle mého názoru nemožné.

Lukáš

Řešením je zamyšlení se nad sebou samým a nad situací, která panuje v celé naší společnosti.

Nejlepší řešení je vždy začít u sebe a svého vnímání spoluobčanů, ať jsou pleti černé, žluté či růžové. Nelze rozlišovat lidi dle kultury či barvy pleti, každý člověk je individualita, která zasluhuje osobní přístup a hodnocení. Pokud je otázka směřovaná k nezaměstnanosti, kriminalitě a výchově dětí, tak v tomto nespátřuji problém pouze

Romského etnika, ale vidím v tomto problému celospolečenský, který se musí řešit v širším spektru, nelze ho participovat pouze na Romskou komunitu.

Vyhodnocení

Jako nejdůležitější téma z textu vyplynulo „Složité žití s Romy“. Ve výpovědích respondentů se objevují spíše špatné zkušenosti s touto menšinou. Dotazovaní se shodli, že Romové narušují poklidné soužití. Vzhled Romů není důležitý. Pro většinu respondentů je důležité to, aby se Romové přizpůsobili většině a žili jako ostatní lidé. Největší problém vidí v jejich nepřizpůsobivosti svému okolí a nerespektování autorit. Respondentům vadí zneužívání sociálních dávek ze strany Romů, jejich nezaměstnanost a zvýhodňování této menšiny ze strany odpovědných úřadů či nevládních organizací. Na tom zda byly nedávno uspořádané proti-romské demonstrace úspěšné, se dotazovaní neshodli, většina si myslí, že ničemu neprospěly. Určitě však upozornily na problém, který se v České republice mnoho let vůbec neřeší. Jsou toho názoru, že romská otázka by se měla řešit celostátně na vládní úrovni a mělo by se začít u toho, že by se všem občanům „měřilo stejným metrem“.

4.7 Vyhodnocení rozhovorů

Z celkového vyhodnocení polo-strukturovaných rozhovorů je zřejmé, že obyvatelé Duchcova nejsou se současným stavem ve městě spokojeni. Nově přistěhovaní Romové narušili poklidný život ve městě. Chtějí, aby Romové z města odešli, jestliže se nehodlají přizpůsobit většinové společnosti. Přizpůsobení vidí ve stejném způsobu života. Nepřizpůsobivost vidí v nevzdělanosti, zneužívání sociálního systému, vyšší kriminalitě, nezaměstnanosti, nedůslednosti při výchově svých dětí a problému s respektem autorit. Vzhled Romů není pro majoritu obývajících město Duchcov důležitý.

Romové, kteří se nastěhovali do Duchcova, jsou z různých měst. Všechny přilákalo levné bydlení v tomto městě. Romští respondenti si nejčastěji stěžují na netoleranci jejich způsobu života ze strany většinové společnosti, někteří z nich si myslí, že jsou diskriminováni a zmiňují i rasismus. Z oslovených Romů, byl zaměstnán jen jeden (stěžují si na problém s nalezením zaměstnání), ostatní pobírali sociální dávky. Nikoho z Romů nelze napadnout z důvodu jazykové bariéry. Mluvili velmi dobře česky, většina z nich i romsky. Jazykové znalosti se určitě můžou považovat za

úspěšné začleňování do dané společnosti. Zachování romštiny lze považovat za částečné zachování jejich upadající původní kultury. Do života většinové společnosti se nikdo z dotazovaných nijak nezapojuje, starají se o sebe, respektive o svou rodinu, která je u nich na prvním místě, a snaží se jí uživit. Jsou toho názoru, že řešením pro bezkonfliktní soužití s většinovou společností by byla větší tolerance romského způsobu života a rovněž, kdyby si každý hleděl svého.

Je zajímavé, že ve výpovědích nezúčastněných respondentů z blízkého města Mostu se, tak jako u dotazovaných z řad majoritních obyvatel Duchcova, objevují spíše špatné zkušenosti s romskou menšinou. Dotazovaní se shodli, že Romové narušují poklidné soužití, a to kdekoliv, kde žijí ve větší koncentraci. Vzhled Romů není důležitý. Pro většinu respondentů je důležité to, aby se Romové přizpůsobili většině a žili jako ostatní lidé. Největší problém vidí v jejich nepřizpůsobivosti svému okolí a nerespektování autorit. Respondentům vadí zneužívání sociálních dávek ze strany Romů, jejich nezaměstnanost a zvýhodňování této menšiny ze strany odpovědných úřadů či nevládních organizací, někteří z dotazovaných poukazují i na vyšší míru kriminality páchanou Romy.

Na tom zda byly nedávno uspořádané proti-romské demonstrace úspěšné, se dotazovaní neshodli, většina si myslí, že ničemu neprospěly. Určitě však upozornily na problém, který se v České republice mnoho let vůbec neřeší. Jsou toho názoru, že romská otázka by se měla řešit celostátně na vládní úrovni a mělo by se začít u toho, že by se všem občanům „měřilo stejným metrem“.

ZÁVĚR

V kapitole nazvané *Vývoj pravicového extremismu a radikalismu v České republice* byl popsán historický vývoj této problematiky na území dnešní České republiky, a to od doby před vznikem samostatné republiky Československé za Rakousko-uherské monarchie, přes období *První republiky*, období během II. světové války a po jejím skončení až do současnosti, tedy do roku 2013. V této kapitole je zmíněno, že za předchůdce českého pravicového extremismu na území České republiky lze považovat silné antisemitské nálady, které již před rokem 1918 panovaly ve značně rozšířené formě v celé tehdejší české společnosti. V období *První republiky* narůstají počty levicových a pravicových extremistů, a to z důvodu, že Československo je tvořeno několika národy, které mají odlišné názory na vzájemné soužití. Československo tak čelí vnitřním tlakům od sudetoněmeckého nacistického a maďarského iredentismu, slovenského nacionalismu, komunismu a českého pravicového extremismu. Přesto je pravicový extremismus pouhou okrajovou záležitostí a není pro československou demokracii příliš nebezpečný. V období II. světové války (1939-1945) se pravicový extremismus projevoval spíše kolaborací s nacisty. Během kolaborace v Protektorátu Čechy a Morava bylo vydáno mnoho antidemokratických a antisemitských tiskovin, které mají význam i pro současnou pravicově extremistickou scénu. Období let 1945-1989 znamenalo, až na několik výjimek, na dlouhou dobu konec výraznějších veřejných či dokonce legálních aktivit pravicového extremismu a radikalismu v českých zemích. Toto se ještě znásobilo po nástupu komunistů k moci v roce 1948. Po roce 1989 se do naší země se dostaly jevy, které byly v tehdejší „Západní Evropě“ v té době již běžné. Jednalo se o vznik nejrůznějších protestních hnutí a s tím spojený politický radikalismus a extremismus. Násilné demonstrace, v předešlém období prakticky nevídané, se najednou v naší zemi začaly objevovat ve větší míře. Dochází tak postupně k nárůstu jednání, které je definováno jako extremistické. Důvodem je i to, že část obyvatelstva naší země si začala vykládat čerstvě získanou demokracii dle svých extrémních názorů a postojů velmi razantním způsobem. V následujících letech tak dochází k tvoření krajní pravice a následně k rozdělení aktivit krajní pravice na subkulturní část, skinheadské hnutí na jedné straně a republikánskou účast v parlamentu na straně druhé. Rovněž zde dochází k nárůstu aktivit neonacistických skinheadských organizací, které do té doby ignorovaly veřejnou

politickou činnost. Po roce 2005 potom v České republice dochází k propojení obou křídel krajní pravice a k jejich výrazné aktivizaci. V současné době je stav pravicově extremistické scény v České republice charakteristický roztržitostí a nejednotností, neonacistická ideologie je záležitostí spíše menších, celostátně nekoordinovaných skupin. Fungování scény totiž ovlivňují i názorové střety mezi zastánci nových trendů a skalními pravicovými extremisty inklinujícími k neonacismu.

Kapitola *Současná situace a vývoj pravicového extremismu a radikalismu v Ústeckém kraji* podrobněji popisuje současnou situaci v Ústeckém kraji, kdy je zde představena nevýznamnější registrovaná organizace působící v této oblasti, jedná se o Dělnickou stranu a její přímou nástupkyni Dělnickou stranu sociální spravedlnosti i s jejich mládežnickou organizací Dělnická mládež. Dále jsou zde rovněž představena nejvýznamnější neregistrovaná hnutí v čele s Národním odporem a popsány proti-romské pochody na tomto území České republiky. Spouštěčem těchto demonstrací jsou konkrétní medializované incidenty. Medializace je jedním z hlavních usnadňujících faktorů pro mobilizaci (nejen krajně pravicové scény, ale především i běžných občanů z řad místního obyvatelstva), která následně probíhá především prostřednictvím virtuálních sítí, často i s využitím pozměněných či nepravdivých informací. Podíl médií na vyvolávání proti-romských nálad se v současné společnosti stává diskutovanou záležitostí. Média ovšem nejsou na vině sama, jen zviditelňují současný neutěšený stav společnosti. Mezi obyvatelstvem lze totiž vysledovat frustraci z ekonomických, sociálních a politických podmínek a následně také subjektivní pocit snížené bezpečnosti. Dochází ke kriminalizaci romské komunity a univerzálními viníky se stávají Romové jako etnikum. Této situace se následně snaží využívat pravicová extremistická scéna, která nemá zájem problém řešit, chce se pouze zviditelnit nebo vyvolat potyčky s policií, Romy nebo názorově odlišnými lidmi. Vlastní podstata protestních shromáždění, kvůli kterým se tato města zaplnila velkým davem obyvatel, je pro tvrdé jádro extremistické scény nezajímavá. Naopak využívají pokojného, ale nespokojeného davu jako živého štítu pro cílené útoky proti přítomným policistům či Romům.

V poslední kapitole nazvané *Řízené rozhovory s účastníky demonstrací v Duchcově* je prováděn kvalitativní výzkum, respektive sonda názorů běžných lidí ke zjištění, jak se obyvatelé malého města Duchcov, kteří se zúčastnili proti-romské demonstrace dne 22. června 2013, vyrovnávají s příchodem nových obyvatel, kterými jsou Romové. Projekt dále zjišťuje názory příchodících Romů na jejich nové bydlení

v Duchcově a pro větší objektivnost i názory nezúčastněných lidí z blízkého města Mostu na soužití minority s majoritou v Duchcově. Tato sonda byla provedena pomocí kvalitativních metod práce. Metodou sběru dat byl zvolen polo-strukturovaný rozhovor. Z celkového vyhodnocení polo-strukturovaných rozhovorů je zřejmé, že změna, která ve městě nastala po příchodu Romů, je pro obyvatele Duchcova zcela zásadní. Obyvatelé se nechtějí s touto negativní změnou smířit. Nově přistěhovaní Romové narušili poklidný život ve městě. Chtějí, aby Romové z města odešli, jestliže se nehodlají přizpůsobit většinové společnosti. Přizpůsobení vidí ve stejném způsobu života. Nepřizpůsobivost vidí v nevzdělanosti, zneužívání sociálního systému, vyšší kriminalitě, nezaměstnanosti, nedůslednosti při výchově svých dětí a problému s respektem autorit. Romové, kteří se nastěhovali do Duchcova, jsou z různých měst. Všechny přilákalo levné bydlení v tomto městě. Romští respondenti si nejčastěji stěžují na netoleranci jejich způsobu života ze strany většinové společnosti, někteří z nich si myslí, že jsou diskriminováni a zmiňují i rasismus. Je zajímavé, že ve výpovědích nezúčastněných respondentů z blízkého města Mostu se, tak jako u dotazovaných z řad majoritních obyvatel Duchcova, objevují spíše špatné zkušenosti s romskou menšinou. Dotazovaní se shodli, že Romové narušují poklidné soužití, a to kdekoliv, kde žijí ve větší koncentraci. Pro většinu respondentů z většinové společnosti je důležité to, aby se Romové přizpůsobili většině a žili jako ostatní lidé. Největší problém vidí v jejich nepřizpůsobivosti svému okolí a nerespektování autorit. Respondentům vadí zneužívání sociálních dávek ze strany Romů, jejich nezaměstnanost a zvýhodňování této menšiny ze strany odpovědných úřadů či nevládních organizací, někteří z dotazovaných poukazují i na vyšší míru kriminality páchanou Romy.

Řešením v Duchcově by mohla být snaha o oboustrannou komunikaci, v které si každá strana vyjasní pravidla. Přítomni musí být zástupci obou stran, jak majority, tak i minority. Dalším řešením ze strany města by byl návrh projektu za pomoci odborníků na dané téma. Byla by vhodná spolupráce s neziskovými organizacemi, které se začleňováním do společnosti zabývají. Ovšem taková organizace, která se věnuje preventivním aktivitám, musí působit preventivně na všech úrovních (místní, krajské i státní) – komplexně. Vhodným řešením v tomto případě by byla snaha ze strany vedení města o navázání opětovné spolupráce se státní Agenturou pro sociální začleňování, která pomáhá městům a obcím při řešení problémů se začleňováním sociálně vyloučených lokalit a se kterou město Duchcov přestalo komunikovat. Je

potřeba zvolit správnou variantu postupu, aby vedla k úspěšnému vyřešení problému. Východiskem pro zlepšení vztahů ve městě budou správně nastavená pravidla obou stran. To bude možné jen vzájemnou komunikací. Řešením problému v Duchcově nejsou jednorázové populistické akce typu pořádání proti-romských demonstrací, které situaci v daném místě jen „vyhrotí“. Rozumným řešením jsou preventivní opatření věnující se předsudkům, radikalismu, xenofobii. Tato opatření musí být systematická, kontinuální, s jasným cílem a prováděná problematiky znalými a zkušenými odborníky, kteří jsou schopni sebereflexe. S romskou menšinou je zapotřebí neustále pracovat a vzdělávat ji, ukazovat ji kladné vzory a učit jí plnit si své povinnosti. V případě neplnění povinností je ovšem též nutné přistupovat k takovému jedinci stejným způsobem jako ke každému obyvateli České republiky. Běžný občan nesmí mít pocit, že je tato menšina zvýhodňována. Tento pocit totiž následně vede k frustraci a k větší podpoře pravicově extremistické scény.

Většinové společnosti rovněž vadí kriminalita páchaná Romy.¹²⁵ Ve většině případů jde sice o drobnou kriminalitu s nízkým stupněm organizace pachatelů (jedná se o krádeže, sběr barevných kovů, vandalismus, výtržnictví, loupežná přepadení, šikanu dětí apod.), ale tato je značně medializována a ve společnosti rezonuje, neboť jsou jí postiženi převážně příslušníci majoritní společnosti. V těchto případech leží velká zodpovědnost na orgánech činných v trestním řízení (policie, státní zastupitelství, soudy), aby svou důslednou, rychlou a efektivní prací našli a potrestali pachatele, aby společnost viděla, že je skutečně měřeno všem stejným metrem a zločin se prostě nevyplácí.

V průběhu zejména posledních deseti let je v České republice přijímána celá řada legislativních i faktických opatření, která mají směřovat k prevenci a potlačování extremismu. Například Ministerstvo vnitra České republiky a Bezpečnostní informační služba České republiky každoročně vyhotovují a předkládají vládě České republiky Zprávy o problematice extremismu na území České republiky, respektive Výroční zprávy. Tyto zprávy obsahují nejen zhodnocení extremistické scény v daném roce, ale vždy obsahují i úkoly pro konkrétní státní orgány na následující rok. Plnění těchto úkolů je poté vyhodnocováno ve zprávě vyhotovené v následujícím roce. Jedním z důkazů, že tato opatření fungují, je i provedení vyhodnocení vývoje kriminality u vybraných

¹²⁵ WALACH, V. Sociálně vyloučené oblasti v kontextu boje proti terorismu a extremismu. Příklad ČR. In: *Globální bezpečnost v Obamově éře*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2010. s. 247.

trestných činů s extremistickým podtextem spáchaných v období let 2000-2012.¹²⁶ Podle tohoto vyhodnocení má tento vývoj od roku 2000 významnou klesající tendenci s výrazným poklesem podílu nezletilých a mladistvých pachatelů. Doposud přijímaná opatření byla účinná a je nutno v nich v minimálně stejné intenzitě pokračovat. Z důvodu stále se zvyšujícího sociálního napětí v Evropě lze v budoucnu předpokládat vyšší aktivity ze strany extremistických seskupení. Skutečnost, že se extremistům v minulosti několikrát podařilo získat na svou stranu část veřejnosti a jejich podporu, je varující a představuje nemalé bezpečnostní riziko. To jsou kvalitativně nové momenty, na něž je třeba se soustředit s protiextremistickou politikou.

¹²⁶ SVATOŠ, R. Mládež a extremismus v České republice. In: *Auspicia* 2013/2. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013. s. 117-119.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. BASTL, M., et al. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Praha: Grada Publishing, 2011. 285 s. ISBN 978-80-247-3797-3.
2. BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I*, Praha: Police History, 1999. 141 s. ISBN 80-90-2670-1-7.
3. BIET, Ch. *Osvícenství a revoluce*. Praha: Gemini, 1995. 1056 s. ISBN 80-8587-333-8.
4. BRINGHT, F., BEGRICH, D. Transformační procesy (východo) německého neonacismu. Vliv na pravicové extremisty v SRN. In: *Nebezpečné známosti. Pravicoví extremismus v malém příhraničním styku (SRN-ČR)*. Drážďany: Kulturbüro Sachsen e. V., 2009, 153 s.
5. ČERNÝ, P. *Politický extremismus a právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. 207 s. ISBN 80-86861-84-4.
6. DANICS, Š. *Extremismus - hrozba demokracie*. Praha: Police History, 2002. 128 s. ISBN 978-80-86477-07-7.
7. FIALA, P. *Politický extremismus a radikalismus v České republice*, Brno: Masarykova univerzita, 1998. 303 s. ISBN 80-210-1798-8.
8. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2008. 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4.
9. CHARVÁT, J. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007. 184 s. ISBN 978-80-7367-098-6.
10. CHMELÍK, J. *Extremismus*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 1997. 116 s.
11. KALIBOVÁ, K., CAKL, O. Informace o propojení českých a německých neonacistů. In: *Nebezpečné známosti. Pravicoví extremismus v malém příhraničním styku (SRN-ČR)*. Drážďany: Kulturbüro Sachsen e. V., 2009. 153 s.
12. KREJČÍŘ, J. et al. *Dějiny české – chronologický přehled*. Olomouc: Books print, 2010. 160 s. ISBN 978-80-7240-682-1.
13. KROHE, P. *Andragogický výzkum a kvalitativní metody*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského, 2006. 153 s. ISBN 80-86723-17-8.

14. MAREŠ, M., et al. *České militantní neonacistické hnutí (aktuální trendy)*. Analýza pro Ministerstvo vnitra ČR – Odbor bezpečnostní politiky. Brno, 2011. 55 s.
15. MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2003. 656 s. ISBN 80-86598-45-4.
16. MAREŠ, M. *Pravicový extremismus v České republice*. Bonn: Friedrich-Ebert-Stiftung e.V., 2012. 13 s. ISBN 978-80-87748-02-2.
17. PASÁK, T. *Český fašismus 1922-1945 a kolaborace 1939-1945*. Praha: Práh, 1999, 486 s. ISBN 80-7252-017-2.
18. STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Nakladatelství Albert, 1999. 196 s. ISBN 80-85834-60-X.
19. SVATOŠ, R. Mládež a extremismus v České republice. In: *Auspicia 2013/2*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013. 208 s. ISSN 1214-4967.
20. ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu*, Praha, Portál, 1998. 273 s. ISBN 80-7367-182-4.
21. ŠVARŤÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. et al. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. 384 s. ISBN 978-80-7367-313-0.
22. WALACH, V. Sociálně vyloučené oblasti v kontextu boje proti terorismu a extremismu. Příklad ČR. In: *Globální bezpečnost v Obamově éře*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2010. 271 s. ISBN 978-80-86855-58-5.

Elektronické zdroje

1. ANTIFA.cz. *Nový název, staré tváře*. [online]. 2010. [cit. 2014-01-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.antifa.cz/content/dsss-novy-nazev-stare-tvare>>.
2. BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA ČR. *Výroční zprávy*. [online]. 1997, [cit. 2013-10-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.bis.cz/vyrocnizpravy.html>>.
3. ČEŠTÍ LVI. *Čeští lvi – CZECH LION TOUR*. [online]. 2013, [cit. 2014-02-01]. Dostupný z WWW: <<http://cesti-lvi.webs.com/>>.

4. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zaměstnanost, nezaměstnanost*. [online]. 2014. [cit. 2014-02-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/zamestnanost-xu>>.
5. ČESKÁ TELEVIZE. ČTK. *Demonstrace ve Varnsdorfu se obešla bez výtržností*. [online]. 2012. [cit. 2013-12-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/162420-demonstrace-ve-varnsdorfu-se-obešla-bez-vytrznosti/>>.
6. ČESKÁ TELEVIZE. ČTK. *Při novoročním útoku došlo i ke střelbě*. [online]. 2012. [cit. 2013-12-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/161841-pri-novorocnim-utoku-ve-varnsdorfu-doslo-i-ke-strelbe/>>.
7. ČESKÁ TELEVIZE. ČTK. *Po boji radikálů s policií zůstalo v Duchcově pět zraněných*. [online]. 2013. [cit. 2013-12-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/232295-po-boji-radikalu-s-policii-zustalo-v- Duchcově-pět-zraněných/>>.
8. DERP , P. *Národní socialismus*. [online]. 2007. [cit. 2013-11-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.derp.blog.cz/0707/narodni-socialismus>>.
9. DĚLNICKÁ MLÁDEŽ. *Cestou moderního nacionalismu*. [online]. 2011. [cit. 2014-01-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.delnickamladez.cz/cestou-moderniho-nacionalismu>>.
10. DĚLNICKÁ MLÁDEŽ. *Ohlédnutí za spoluprací s německou NPD v roce 2011*. [online]. 2011. [cit. 2014-01-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.delnickamladez.cz/ohlédnutí-za-spoluprací-s-německou- npd-v-roce-2011>>.
11. DĚLNICKÁ MLÁDEŽ. *Programové cíle Dělnické mládeže*. [online]. 2010. [cit. 2013-12-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.delnickamladez.cz/nas-program>>.
- 12.
13. GROUŠL, J. *Neofašismus dříve a dnes*. [online]. 2011. [cit. 2013-12-23]. Dostupné z WWW: <http://www.novysmer.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=1103:neofaismus-dive-a-dnes&catid=39:historie&Itemid=50>.
14. HOMERLIVE.cz. ŠOLTYSOVÁ., V. *Policista vyhozený z okna? Zatím chybí důkazy*. [online]. 2012. [cit. 2013-12-26]. Dostupný z WWW:

- <http://www.homerlive.cz/zpravodajstvi/policista_vyhozeny_zokna_zatim_chyb_i_dukazy.html>.
15. KRATOCHVÍL L., TŘEČEK Č., WIRNITZER, J. *Soud rozpustil Dělnickou stranu, ovládají ji militantní rasisti.* [online]. 2010. [cit. 2014-01-17]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/soud-rozpustil-delnickou-stranu-ovladaji-ji-militantni-rasisti-pxn-/domaci.aspx?c=A100217_100348_domaci_cen>.
 16. MAFRA. IDNES.cz. *Policie: Chlapec z Břeclavi lhal, brutální napadení Romů si vymyslel.* [online]. 2013, [cit. 2014-02-27]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/chlapec-z-breclavi-si-zpusobil-zraneni-sam-fj2-/krimi.aspx?c=A120523_173901_brno-zpravy_itu>.
 17. MAFRA. IDNES.cz. CHLEBNÁ, L. *Romové brutálně zbili školáka, Vítkov naruby ožívají se extremisté.* [online]. 2010. [cit. 2013-12-23]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/romove-brutalne-zbili-skolaka-vitkov-naruby-ozyvaji-se-extremiste-1pz-/krimi.aspx?c=A100521_1388447_krimi_kot>.
 18. MAFRA. IDNES.cz. JANOUŠEK, A. *Útočníkům přibyl rasismus u lékaře, Duchcov si s rodinou neví rady.* [online]. 2013, [cit. 2014-02-27]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/napadeni-v-duchcove-v-cervenci-2013-dov-/krimi.aspx?c=A130716_132211_usti-zpravy_alh>.
 19. MAFRA. IDNES.cz. TŘEČEK, C. *Soud rozpustil Dělnickou stranu, ovládají ji militantní rasisti.* [online]. 2010, [cit. 2013-11-17]. Dostupný z WWW: <<http://zpravy.idnes.cz/soud-rozpustil-delnickou-stranu-ovladaji-ji-militantni-rasisti-pxn->>>.
 20. MAFRA. *Neviditelný pes.* SÍGL, M. *Historie: Ani po 110 letech nerehabilitovali Hilsnera.* [online]. 2009. [cit. 2013-11-15]. Dostupné z WWW: <http://neviditelnypes.lidovky.cz/historie-ani-po-110-letech-nerehabilitovali-hilsnera-fxj-/p_spolecnost.aspx?c=A090525_184257_p_spolecnost_wag>.
 21. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *Sociálně vyloučená romská lokalita.* [online]. 2010. [cit. 2014-01-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr.cz/cs/Stavebni-rad-a-bytova-politika/Bytova-politika/Programy-Dotace/Ostatni/Socialne-vyloucena-romska-lokalita>>.
 22. MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Odbor bezpečnostní politiky. Co je extremismus.* [online]. 2010. [cit. 2013-10-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/co-je-extremismus.aspx>>.

23. MINISTERSTVO VNITRA ČR. Odbor bezpečnostní politiky. *Výroční zprávy o extremismu a koncepcí boje proti extremismu*. [online]. 2013. [cit. 2013-10-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>>.
24. MINISTERSTVO VNITRA ČR. Odbor bezpečnostní politiky. *Zprávy o extremismu* [online]. 2009 [cit. 2013-11-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-kriminalita-zpravy-o-extremismu.aspx>>.
25. MINISTERSTVO VNITRA ČR. Policie ČR. *Zpráva o činnosti ÚOOZ za rok 2010*. [online]. 2010. [cit. 2013-10-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/zprava-o-cinnosti-uooz-za-rok-2010.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>>.
26. MRTVOLA. *Ideologie třetí cesty, italský fašismus*. [online]. 2009. [cit. 2013-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.punk.cz/index.asp?menu=&record=9297>>.
27. NACIONALISMUS. *Manifest Národního odporu* [online]. 2007, [cit. 2014-01-10]. Dostupný z WWW: <<http://nacionalismus.wgz.cz/rubriky/manifest-narodniho-odporu>>.
28. OUR MEDIA a.s. PARLAMENTNÍ LISTY.cz. *Vaňhová: Největší problém Ústeckého kraje – soužití s Romy, nedostatek práce, kriminalita*. [online]. 2011, [cit. 2014-01-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.parlamentnilisty.cz/arena/politici-volicum/Vanhova-Nejvetsi-problemy-Usteckeho-kraje-souziti-s-Romy-nedostatek-prace-kriminalita-218379>>.
29. RADICALBOYS. PIŠKOT, J. *Napadení v Duchcově: To co vám média odmítla ukázat*. [online]. 2013. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.radicalboys.com/vidoa/1281-napadeni-v-duchcove-to-co-vam-media-odmitla-ukazat.html>>.
30. REXTER.cz. MAREŠ M., VEJVODOVÁ P. *Dělnická strana. Profil české pravicové extremistické strany*. [online]. 2010. [cit. 2013-12-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.rexter.cz/delnicka-strana-profil-ceske-pravicove-extremisticke-strany/2010/11/07/>>.
31. ROMEA.cz. KOSTLÁN., F. *Ministerstvo vnitra odmítlo zaregistrovat České lvy, protože podle zákona jde o „nedovolené sdružení“*. [online]. 2013. [cit.

- 2014-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/ministerstvo-vnitro-odmitlo-zaregistrovat-ceske-lvy-protaze-podle-zakona-jde-o-nedovolene-sdruzeni>>.
32. ROMEA.cz. KOSTLÁN., F. *Pořadatelé duchcovských demonstrací Jindřich Svoboda a Jan Dufek usilují o vyvraždění Romů*. [online]. 2013. [cit. 2014-02-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/poradatele-duchcovskych-demonstraci-jindrich-svoboda-a-jan-dufek-usiluji-o-vyvrazdeni-romu>>.
33. SKINHEAD. Legenda jménem Orlík. [online]. 2011. [cit. 2013-11-21]. Dostupné z WWW: <<http://skinhead.name/kultura/legenda-jmenem-orlik/>>.
34. SVOBODNYODPOR.info. Koncept. *Filosofie národního socialismu*. [online]. 2012. [cit. 2013-12-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.svobodnyodpor.info/p/koncept.html>>.
35. TYDEN.cz. ČTK. *Nenávist vůči Židům vzrostla i kvůli Fischerovi, uvádí zpráva*. [online]. 2013. [cit. 2013-10-15]. Dostupné z WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/nenavist-vuci-zidum-vzrostla-i-kvuli-fischerovi-uvadi-zprava_270092.html>.
36. WORDPRESS. Krimi příběhy. *Rituální vražda? Z krve panny si Židé pekly chleba*. [online]. 2013. [cit. 2013-11-15]. Dostupné z WWW: <<http://krimipribehy.cz/ritualni-vrazda-z-krve-panny-si-zide-pekli-chleba/>>.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

1. ARCHIV PČR, ÚOOZ SKPV OKTE. NACIONALISTE.com. *Autonomní nacionalisté*. [online]. 2006, [cit. 2014-01-20]. Dostupný z WWW: <<http://stred.nacionaliste.com/view.php?navezclanku=autonomni-nacionalismus&cisloclanku=2006120005>>.
2. ARCHIV PČR, ÚOOZ SKPV OKTE. NACIONALISTE.com. *Oficiální distancování Autonomních nacionalistů od Dělnické strany sociální spravedlnosti*. [online]. 2006, [cit. 2014-01-20]. Dostupný z WWW: <<http://nacionaliste.com/view.php?navezclanku=oficialni-distancovani>>.

3. ČESKO. NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD ČR. ŠIMÍČEK. ,V. *Rozsudek jménem republiky Pst 1/2009*. Brno. 2010. 122 s.
4. MAREŠ, M. Úvod do problematiky pravicově extremistických hudebních produkcí na území ČR (vstupní studie vědeckých a praktických poznatků). In: *Extremismus*. Metodický materiál NSZ, Sl. 54/2006.
5. MINISTERSTVO VNITRA ČR. Odbor bezpečnostní politiky. *Strategie boje proti extremismu*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2009. 67 s.
6. MINISTERSTVO VNITRA ČR. Odbor bezpečnostní politiky. *Zpráva o extremismu na území ČR v roce 2012*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2013. 133 s.
7. MINISTERSTVO VNITRA ČR. Odbor bezpečnostní politiky. *Zpráva o extremismu a projevech rasismu a xenofobie na území ČR v roce 2011*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2012, 214 s.
8. MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Události ve Šluknovském výběžku*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2011. 32 s.
9. RATAJ, Vliv české nacionální politiky v soudobých konceptech krajní pravice v České republice. In: *III. Kongres českých politologů Olomouc 8. – 10. 9. 2006*, Praha-Olomouc: Česká společnost pro politické vědy.

SEZNAM PŘÍLOH

- I. Stanovy politické strany: Dělnická strana sociální spravedlnosti
- II. Stanovy občanského sdružení: Dělnická mládež

Stanovy politické strany

DĚLNICKÁ STRANA SOCIÁLNÍ SPRAVEDLNOSTI

Zkratka: DSSS

Hlava I.

Všeobecná ustanovení

1. Dělnická strana sociální spravedlnosti je politickou stranou podle zákona o sdružování v politických stranách a hnutích č. 424/91 Sb. A ve znění pozdějších předpisů. Používá se zkratka DSSS.
2. DSSS vyvíjí svoji činnost na celém území České republiky.
3. Sídlem ústředí je Praha 6, Ciolkovského 853, 161 00.
4. Programem DSSS je vytvářet demokratickou společnost na principech sociální spravedlnosti, pro všechny občany našeho státu, bez rozdílu rasy, věku a pohlaví.
5. Při rozhodování ve svých záležitostech se DSSS na všech stupních řídí demokratickým většinovým principem. Usnesení se stává platným:
 - a) za přítomnosti nadpolovičního počtu členů Republikového sněmu, Krajské rady, Republikové rozhodčí a smírčí komise, Revizní komise, a pro hlasuje nadpoloviční většina přítomných členů,
 - b) pro něj hlasuje nadpoloviční většina přítomných členů MO.
6. Volby na jednotlivých úrovních orgánů DSSS se řídí schváleným volebním řádem příslušného orgánu.
7. Při prosazování programu spolupracuje DSSS s dalšími subjekty, které mají blízký program a to na úseku vnitřním i zahraničním.

Hlava II.

Členství

Členem DSSS může být každý občan ČR starší 18ti let bez rozdílu národnosti, rasy a náboženství, který není členem jiné politické strany nebo hnutí, a svým podpisem na členské přihlášce potvrdí, že souhlasí s programem a stanovami DSSS.

1. Členství vzniká dnem rozhodnutí Místní organizace (MO), Krajské rady (KR) nebo Republikového sněmu (RS).

2. V případě zamítnutí členství v DSSS musí MO, KR nebo RS uvést důvod zamítnutí. Občan má právo odvolat se písemně k nejbližšímu vyššímu orgánu do 30ti dnů po obdržení rozhodnutí.

3. Členství zaniká:

- a) vystoupením člena na základě písemného oznámení,
- b) zrušením členství pro poškozování zájmů DSSS a nečestné jednání,
- c) vstupem do jiné politické strany či politického hnutí,
- d) neplacením členských příspěvků po dobu jednoho roku,
- e) úmrtím,
- f) přerušit členství v DSSS je možné na žádost člena, pokud jsou k tomu pádné důvody.

Hlava III.

Práva a povinnosti členů

Všichni členové strany mají stejná práva a povinnosti bez ohledu na rasu, náboženství, věk nebo pohlaví.

1. Člen má právo:

- a) být informován o dění uvnitř DSSS,
- b) účastnit se jednání členských schůzí a spolurozhodovat o činnosti MO, jejíž je členem,
- c) svobodně vyjadřovat stanovisko k práci všech orgánů a funkcionářů DSSS,
- d) předkládat návrhy, dotazy, případně stížnosti orgánům DSSS na něž je příslušný orgán povinen odpovědět písemnou formou do 30ti dnů,
- e) hlasovat, volit, navrhopvat a být volen do funkcí v rámci DSSS a být navrhován na kandidáta do zastupitelských a zákonodárných sborů,
- f) odvolat se proti rozhodnutí k vyššímu stranickému orgánu – odvolání musí být písemné,
- g) účastnit se jednání kteréhokoliv orgánu DSSS, které se týká jeho osoby (písemné pozvání).

2. Člen je povinen:

- a) řídit se při své činnosti Programem, Stanovami a dalšími stranickými dokumenty,
- b) uplatňovat politiku DSSS,
- c) plnit povinnosti vyplývající z členství a funkce v DSSS,
- d) platit řádné členské příspěvky ve výši minimálně 50 Kč měsíčně s možností placení čtvrtletně, půlročně nebo ročně.

3. Kárná opatření:

Podle závažnosti skutkové podstaty lze uskutečnit:

- a) napomenutí,
- b) odvolání z funkce – příslušným nebo nadřízeným orgánem,
- c) zrušením členství DSSS – orgánem, který přijímal člena, nebo nadřízeným orgánem,
- d) pozastavení členství.

Člen má právo se odvolat do 15ti dnů od doručení k nejbližšímu vyššímu orgánu, který musí do 30ti dnů odpovědět.

Hlava IV.

Organizační struktura DSSS

1. Předseda a výkonný místopředseda jsou statutárními zástupci DSSS.
2. Nejvyšší rozhodující orgán strany je celorepublikový sjezd DSSS.
3. Nejvyšší rozhodující orgán strany mezi sjezdy je Republikový sněm (RS).
4. Výkonným orgánem Republikového sněmu je Výkonný výbor (VV).
5. Předsedou VV je předseda strany.
6. Republikový sjezd volí Republikovou revizní komisi (dále jen RRK) a Republikovou smírčí a rozhodčí komisi (dále jen RSRK).
7. V místech, kde nejsou ustanoveny MO, mohou vznikat z řad příznivců strany pověřenci pro podporu volebních kampaní.

Hlava V.

Místní organizace

1. Základní organizační jednotkou DSSS je místní organizace (dále jen MO), která je tvořena dobrovolným rozhodnutím členů.
2. MO má sídlo v obci nebo městě, kde žijí její členové. V případě potřeby a četnosti se mohou občané z více obcí sdružit do jedné MO.
3. MO může být založena tehdy, rozhodnou-li se pro to nejméně 3 členové na ustavující schůzi. MO vzniká datem ustavující schůze po schválení Krajskou radou.
4. MO je řízena svým výborem, který je volen na ustavující nebo výroční schůzi zpravidla na dobu dvou let.
5. MO vede řádnou evidenci svých členů a členských příspěvků.
6. MO volí a odvolává funkcionáře na místní úrovni.
7. Výbor MO je zpravidla tříčlenný ve funkcích: předseda, tajemník, pokladník.

8. Členské schůze se konají dle potřeby alespoň 4x ročně. 1x ročně se koná výroční členská schůze.
9. Členské schůze svolává předseda podle plánů činnosti MO, nebo z jiného naléhavého důvodu, pokud o to požádá alespoň 1/3 členů. Schůze může být také svolána vyšším stranickým orgánem.
10. MO má právo navrhopvat, případně volit své členy do všech pracovních orgánů DSSS. Toto právo se týká i kandidátů na poslance zastupitelských a zákonodárných sborů.
11. Se svěřenými finančními a hmotnými prostředky hospodaří v souladu s platnými předpisy.
12. MO zaniká, klesne-li počet členů pod 3, nebo z rozhodnutí vyššího orgánu.

Hlava VI.

Krajská organizace

1. Krajskou organizaci tvoří všechny místní organizace DSSS v příslušném kraji.
2. Nejvyšším orgánem krajské organizace je krajská konference, která se schází nejméně 1x ročně.
3. Krajská rada (dále jen KR) je orgánem voleným krajskou konferencí a to na územním principu.
4. Do krajské rady jsou voleni, nebo jmenováni zástupci MO, a to podle volebního řádu stanoveného KR.
5. KR ze svého středu volí předsedu, místopředsedu, tajemníka a nejméně 2 členy Krajské rady.
6. KR zodpovídá za rozvoj členské základny, propagaci DSSS a naplňování programových cílů strany.
7. KR sestavuje kandidátku do samosprávných celků, jejichž působnost se shoduje s územní působností kraje.
8. Aktivně se podílí na volební činnosti, která se týká její působnosti v daném územním celku a nese zodpovědnost za dosažené výsledky.
9. Z hlediska řízení v rámci DSSS je KR podřízena RS DSSS.
10. V jedné oblasti může být pouze jedna KR.

Hlava VII.

Republikový sjezd

1. Republikový sjezd (dále jen sjezd) svolává Republikový sněm 1x za dva roky. Svolat mimořádný sjezd je povinen předseda nebo RS, pokud se pro vysloví nejméně 3/5 jejích členů nebo 2/3 krajských rad nebo 1/3 MO z každého kraje.
2. Delegáti sjezdu jsou voleni na krajské konferenci dle předem daného klíče.
3. Sjezd rozhoduje o všech politických a zásadních otázkách a má tyto pravomoci:
 - a) schvaluje zprávu předsedy, zprávu o hospodaření, zprávu RRK a RSRK a ukládá opatření,
 - b) schvaluje ustavující dokumenty, tj. Program, Stanovy, znak a další insignie,
 - c) volí předsedu DSSS, výkonného místopředsedu, tři místopředsedy, Republikový sněm, Republikovou revizní a Republikovou smírčí a rozhodčí komisi zpravidla na dvouleté období,
 - d) rozhoduje o zrušení strany a majetkovém vypořádání,
 - e) odvolává předsedu, výkonného místopředsedu, tři místopředsedy, Republikový sněm a komise,
 - f) Sjezd má právo měnit stanovy.

Hlava VIII.

Republikový sněm DSSS

Nejvyšším orgánem mezi sjezdy je Republikový sněm (dále jen RS).

1. Republikový sněm řídí činnost strany, odpovídá za plnění programových cílů, dokumentů přijatých sjezdem, vytváří koncepce a vydává stanoviska DSSS.
2. Členové RS jsou voleni sjezdem. V případě neplnění svých povinností mohou být odvoláni na návrh Republikového sněmu. O jejich odvolání rozhodne s definitivní platností RS.
3. Počet členů RS je patnáct.
4. RS rozhoduje o návrzích na kandidáty do zákonodárných sborů.
5. Potvrzuje kandidátní listiny do zastupitelských sborů vyšších územních celků.
6. Schvaluje rozpočet strany.

Hlava IX.

Výkonný výbor Republikového sněmu

1. Výkonný výbor Republikového sněmu (dále jen VVRS) je tvořen z předsedy, výkonného místopředsedy a dalších tří místopředsedů. Plní úkoly vyplývající z usnesení RS.
2. VVRS plní úkoly RS v období mezi jejími zasedáními a je RS odpovědný. Vypracovává podklady a stanoviska k otázkám, jejichž rozhodnutí je v kompetenci RS.
3. VVRS svolává pravidelně předseda, popř. výkonný místopředseda.
4. Pro výkon činnosti a zabezpečení úkolů má VVRS v případě možnosti k dispozici sekretariát.

Hlava X.

Funkcionáři

1. Člen může získat funkci buď volbou nebo jmenováním.
2. Volba předsedy, výkonného místopředsedy, dalších tří místopředsedů, předsedy RRK a RSRK, předsedů KR se uskutečňuje veřejným nebo tajným hlasováním.
3. Jmenování funkcionářů se uskutečňuje podle rozhodnutí a jednacího řádu daného orgánu.
4. Za výkon funkce může být funkcionáři přiznána funkční odměna. Výši odměny schvaluje RS.
5. Volení a jmenování funkcionáři odpovídají za svou činnost orgánu, který je do funkce zvolil nebo jmenoval.
6. Funkcionáři jsou vázáni základními náplněmi daných funkcí, které jsou rozpracovány v pracovních náplních.
7. Jsou voleni nebo jmenováni zpravidla na dva roky.

Hlava XI.

Republiková revizní komise

1. Republiková revizní komise (dále jen RRK) je orgánem DSSS pro kontrolu dodržování dokumentů schválených sjezdem a pro kontrolu finančního hospodaření DSSS. Pracuje podle svého plánu schváleného RS.
2. Sjezd volí do RRK 3 členy v obsazení: předseda a dva členové.
3. RRK má právo přešetřit finanční hospodaření krajských rad, případně dalších orgánů včetně RS DSSS.

4. Při kontrole finančního hospodaření KR se člen zvolený za tuto radu nemusí účastnit této kontroly.
5. RRK je povinna seznámit s výsledky revize kontrolovaný orgán a RS. Zprávu o své činnosti podává sjezdu.
6. Činnost RRK se řídí statutem RRK schváleným sjezdem.
7. RRK řídí metodicky činnost RK nižších stupňů.

Hlava XII.

Republiková smírčí a rozhodčí komise

1. Smírčí a rozhodčí komise řeší vzniklé spory uvnitř strany.
2. Komise má 3 členy, je volena sjezdem ve složení předseda a dva členové.
3. Se závěry řešení seznamuje předseda komise RS a dokládá je protokolem.

Hlava XIII.

Zásady hospodaření

1. Majetek DSSS je tvořen finančními a hmotnými prostředky získanými z dobrovolných darů, členských příspěvků, případně při úspěchu ve volbách ze státních příspěvků.
2. Veškerý majetek slouží k zabezpečování činnosti DSSS ve smyslu naplňování jejich volebních programů.
3. Náklady a výdaje představují hlavně náklady na pronájem kancelářských místností, poplatky za energie, vybavení kancelářskou technikou, poštovné telefony a další provozní náklady.
4. Funkcionáři a pracovníci DSSS mají nárok na náhrady cestovného a odsouhlasené odměny.
5. Organizace a orgány vystupují v majetkoprávních vztazích v rozsahu kompetencí stanovených těmito zásadami a nesou za jejich uplatňování plnou zodpovědnost.
6. Oprávnění k výběru finanční hotovosti a manipulaci s finančními prostředky mají předseda a výkonný místopředseda.
7. Činnost DSSS v hospodářských otázkách řídí předseda a výkonný místopředseda v souladu s hospodářskými předpisy.
8. Návrh ročního rozpočtu vypracovává Výkonný výbor sněmu a schvaluje RS. Návrh globálního rozpočtu schvaluje sjezd.

9. Zanikne-li DSSS bez právního nástupce, bude majetkový zůstatek strany převeden na charitativní účely.

Hlava XIV.

Společná závěrečná ustanovení

1. Statutárními zástupci DSSS jsou předseda a výkonný místopředseda.
2. Na úrovni KR se za orgán podepisuje předseda nebo místopředseda. Na úrovni MO předseda.
3. Členové všech orgánů a organizací jsou vázáni mlčenlivostí o projednávaných skutečnostech, pokud jednání bylo prohlášeno za uzavřené nebo důvěrné.
4. Po zrušení MO mohou její členové přejít do jiné činné MO se souhlasem KR.
5. Počty delegátů krajské konference jsou stanoveny podle daného klíče. Stejně se postupuje při volbě delegátů na sjezd. Klíč pro volbu stanoví RS.
6. O zrušení DSSS rozhodne sjezd, rozhodne rovněž o likvidaci majetku dle platných předpisů.
7. Všechna rozhodnutí přijatá po schválení těchto stanov kterýmkoliv orgánem DSSS, která jsou v rozporu s těmito stanovami, jsou neplatná.

V Praze, dne 19. ledna 2013

Stanovy občanského sdružení

Název sdružení: Dělnická mládež

Zkratka sdružení: DM

Sídlo sdružení: 161 00 Praha 6, Ciolkovského 853

Cíle činnosti

Občanské sdružení mladých lidí pod názvem Dělnická mládež má za cíl sdružovat mladé občany České republiky na základě jejich souznění s idejemi sociálními a národními a respektování zásad života ve svobodné a demokratické společnosti.

Sdružení bude organizovat společenské, kulturní a sportovní aktivity a tím bude pomáhat mladým lidem trávit efektivně volný čas. Cílem je dosažení vyšší psychické a fyzické úrovně svých členů a mládeže celého národa. Sdružení dále bude přispívat k všeobecně hojnější účasti české mládeže na společenském dění a tak bude pěstovat odpovědnost za budoucnost své země.

I. Orgány sdružení

Nejvyšším orgánem sdružení je ústřední orgán se sídlem v Praze, který se nazývá předsednictvo. Toto předsednictvo je voleno nejméně jednou za 4 roky na jednání celostátního sjezdu mládežnické organizace.

Celostátní sjezd mládežnické organizace Dělnické mládeže (DM) je nejvyšším orgánem, který provádí zásadní kroky, jako volby a především změny, doplnění stanov a programových cílů organizace.

Celostátní sjezd volí nejvyšší výkonný orgán sdružení, kterým je předsednictvo sdružení, které má 7 členů, z nichž je volen předseda, místopředseda, hlavní pokladník a tajemník. Ostatní členové jsou bez konkrétní funkce, pokud se neurčí jinak. Všichni členové předsednictva mají hlasovací právo. O všech rozhodnutích se hlasuje a usnesení se přijímá prostou většinou.

Dále se volí na celostátním sjezdu DM kontrolní komise, která má na starosti kontrolu hospodaření celého sdružení, včetně předsednictva a všech místních organizací. Tato kontrolní komise je minimálně tříčlenná, ale na základě početního nárůstu členů sdružení může mít až 5 členů.

Konečně se na celostátním sjezdu volí smírčí komise, která je minimálně tříčlenná a jejímž úkolem je řešit vnitro-organizační spory, včetně případného vyloučení člena, jenž se odvolá, nebo rozpuštění místní organizace. Rovněž i tato komise může být rozšířena až na 5 členů.

Celostátní sjezd svolává předsednictvo, které dává také klíč počtu zástupců na toto jednání. Delegáty volí ze svého středu místní organizace.

Celostátní sjezd kromě voleb ústředních orgánů zhodnotí dosavadní práci, vytyčí další cíle a úkoly a vyjadřuje se ke všem základním celostátním problémům, především v oblastech, které se dotýkají života a činnosti mládeže.

Tento sjezd může měnit nebo přijímat stanovy, včetně názvu, sídla a cílů činnosti sdružení a upravovat organizační strukturu sdružení.

Povinnosti funkcionářů DM upravuje „Manuál pro funkcionáře DM“.

Právní subjektivitu má pouze sdružení jako celek, jeho zastoupení před státem a dalšími právními subjekty zajišťuje svým podpisem předseda sdružení.

II. Organizační jednotky

Základním článkem sdružení je místní organizace.

Mládežnické sdružení Dělnická mládež (DM) vytváří místní organizace v rámci obcí, a to ve všech místech, kde se sdruží 3 a více členů sdružení.

Ustavení místní organizace DM se děje za přítomnosti zástupce ústředního orgánu sdružení, který se na výzvu zájemců o sdružení dostaví na ustavující jednání, kde provede instruktáž a založení této místní organizace zapíše, včetně zvolených funkcionářů. Místní organizace volí prostým hlasováním, při většinovém systému předsedu, pokud je více než-li 5 členů místní organizace, pak se dále volí jednatel a pokladník.

V případě, že místní organizace DM klesne počtem svých členů pod 3 osoby, pak se automaticky rozpouští a zbylí členové jsou zařazeni do jiné místní organizace, která je místně nejbližší.

Místní organizace nemají právní subjektivitu. Mohou pouze na základě písemného zmocnění předsednictva uskutečňovat tzv. konkrétní úkoly, jako např. organizovat kulturní akce, vzdělávací semináře, veřejná shromáždění s pronájmem sálu, nebo na volném prostranství, zvát na besedy přední osobnosti naší politické a kulturní scény, atd.

Akce celostátního významu, jako např. tábory mládeže, zájezdy do zahraničí, celostátní školení, vydávání tiskovin atd., může organizovat a uskutečňovat pouze předsednictvo, které také nese plnou hmotnou odpovědnost.

Hmotná odpovědnost za místní akce je rozdělena do dvou částí. Pokud je vydán přímý souhlas předsednictvem k pořádání určité akce v místě, pak se podílí sdružení jako celek za vzniklé náklady a případný výtěžek.

III. Zásady hospodaření

Sdružení hospodaří na základě příspěvků svých členů, darů sponzorů, případně z dotací a grantů.

Všechny finanční prostředky sdružení (vyjma místních dobrovolných příspěvků členů na místní akce) jsou shromažďovány na účtu sdružení. O jejich použití rozhoduje předsednictvo. Hospodaření kontroluje kontrolní komise.

Prostředky vybrané dobrovolně, nebo darované jen místní organizaci jsou jejich majetkem a lze s nimi nakládat dle uvážení této místní organizace. Přesto hospodaření podléhá kontrole celostátní kontrolní komise za účelem zjištění základních účetních a daňových předpisů. Při rozpuštění místní organizace je povinnost převést zbylé prostředky na účet sdružení.

Na základě rozhodnutí předsednictva DM bude vytvořen tiskový odbor DM, který bude vydávat vnitro-organizační tiskový materiál, a bude moci organizovat tisk materiálů sdružení. Celkové hospodaření sdružení je kontrolováno jednak kontrolní komisí, která minimálně jednou v roce předkládá předsednictvu zprávu o stavu hospodaření a dále podléhá schválení celostátního sjezdu, který schvaluje nebo odmítá zprávu o hospodaření.

V případě, že by bylo sdružení rozpuštěno, zbývající prostředky po uhrazení všech dluhů a povinností budou předány do některé z nadací, která je svou činností nebo zaměřením blízka sdružení.

IV. Práva a povinnosti členů

Členem sdružení může být osoba starší 15 let a mladší 35 let věku.

Každý přijatý člen Dělnické mládeže má právo volit funkcionáře své místní organizace, zároveň má právo být do těchto funkcí zvolen.

Podle vydaného klíče má právo každý člen DM se podílet na volbě delegátů a být volen do celostátního sjezdu mládežnické organizace DM. Na tomto celostátním sjezdu má právo být volen do nejvyšších funkcí mládežnické organizace DM.

Každý člen DM má právo se podílet na všech akcích této organizace, tyto akce hodnotit a navrhnout změny činnosti, její rozšíření a nebo změny zaměření. Zároveň má každý člen právo dostat každý vnitro-organizační písemný materiál, který bude DM vydávat.

Každý člen je povinen se účastnit všech akcí DM, platit schválené členské příspěvky a podle pokynů instruktorů a vedení DM zúčastňovat se školení jednotlivých členů. Každý člen DM je zároveň povinen dodržovat stanovy DM a další doplňkové předpisy DM.

V případě, že některý člen soustavně nepracuje, tedy neúčastní se vyhlášených akcí DM, nepřichází na schůze a jednání DM, případně neplatí schválené členské příspěvky, nebo hrubě porušil stanovy sdružení či svým vystupováním poškozuje jeho dobrou pověst a jméno, může být předsednictvem sdružení z mládežnické organizace DM vyloučen. Proti vyloučení má každý člen právo se odvolat ke smírčí komisi, která po vyslechnutí všech námitek jej pozve k jednání a s konečnou platností rozhodne o setrvání, nebo ukončení jeho členství v DM.